

Protokoll

**over
forhandlingene
ved den
ekstraordinære
kongress
2.-3. juni 1972**

**LANDSORGANISASJONEN
I NORGE**

PROTOKOLL

over forhandlingene ved den ekstraordinære kongress
2.—3. juni 1972

Referat ved Henry Harm, Sverre Rostøl og Leif Thoresen

KONGRESSVEDTAKET

LOs ekstraordinære kongress, som var samlet i Oslo 2. og 3. juni 1972, vedtok med 230 mot 81 stemmer å godkjenne Sekerariatets vedtak av 25. januar 1972, sålydende:

«Sekretariatet konstaterer at forhandlingene er ført i samsvar med den målsetting Regjeringen trakk opp i sin tiltredelseserklæring og etter den fullmakt den har fått av Stortinget. Dette ligger på linje med beslutninger som er truffet av Landsorganisasjonens kongresser, Det norske Arbeiderpartis landsmøte og i flere landsstyremøter. Landsorganisasjonens sekretariat vil uttrykke sin anerkjennelse til Regjeringen for den måte norske interesser er ivaretatt på under de langvarige og vanskelige forhandlinger i Brussel.

Regjeringen gjorde det klart i sin tiltredelseserklæring at den ved behandlingen av markedssaken ville legge avgjørende vekt på kravet om å sikre gode og trygge kår for de store folkegrupper i industri, tjenesteytende virksomhet, landbruk, sjøfart og fiske. Dette er i samsvar med den politikk som Landsorganisasjonen og Arbeiderpartiet følger.

Regjeringen har etter Sekretariatets oppfatning ivaretatt disse forutsetninger på en tilfredsstillende måte i de forhandlinger som nå er fullført.

Sekretariatet legger i sin totale vurdering vekt på betydningen av å trygge arbeidsplassene, fortsatt vekst i norsk næringsliv og en god miljøutvikling. Industriell vekst og gunstige vilkår for norsk skipsfart hører til forutsetningene for gode vilkår innen jordbruk og fiske.

Landsorganisasjonens sekretariat mener at samarbeid i De europeiske fellesskap skaper forutsetninger for løsning av viktige fellesoppgaver for de store folkegrupper. Sekretariatet understreker den vekt en samlet og sterk europeisk fagbevegelse vil ha i gjennomføringen av disse oppgaver.

Landsorganisasjonens sekretariat mener at det samlede forhandlingsresultat er akseptabelt, og anbefaler medlemmene å stille seg positivt til det. Den endelige tilråding til medlemmene blir gjort i Landsorganisasjonens ekstraordinære kongress.

Saken blir nå lagt fram til rådgivende folkeavstemning. Landsorganisasjonen i samarbeid med Det norske Arbeiderparti, iverksetter nå den brede demokratiske saksbehandling som er forutsatt. Landsorganisasjonen vil gjøre sitt til at det blir en omfattende, opplysende og avklarende debatt før den endelige avgjørelse treffes.

Sekretariatet i Landsorganisasjonen understreker betydningen av at debatten blir ført slik at den ikke svekker, men styrker arbeiderbevegelsen og dens innflytelse på samfunnsutviklingen.»

Videre ble det vedtatt å tilrå LO's medlemmer å stemme ja ved folkeavstemningen om EF 24. og 25. september.

SAKREGISTER

Forord	5
Talerliste	9
Åpningsmøte av den ekstraordinære kongress 2. juni	10
Formannens hilsningstale	12
Konstitueringen	12
Fullmaktskomitéens innstilling godkjent	13
Kongressens funksjonærer	14
Tor Aspengrens innledningsforedrag	15
Henry Nicolaysens innledningsforedrag	38
Ettermiddagsmøtet fredag 2. juni	54
EF-debatten starter	54
Formiddagsmøtet lørdag 3. juni	67
En minnetale	67
Den fortsatte EF-debatt	67
Statsminister Trygve Brattelis innlegg	72
Ettermiddagsmøtet lørdag 3. juni	85
Den avsluttende debatt	85
Innledernes slutningsinnlegg	88
Voteringen	90
Ja- og nei-stemmene, navnefortegnelse	92
Kongressens avslutning	94
Representantliste	96

FORORD

Denne kongressprotokollen ble laget av et journalist-team bestående av Sverre Rostøl, Leif Thoresen og Henry Harm, med sistnevnte som referentsjef, og ble trykt slik at deltakerne fikk høve til å gjennomgå den og foreta rettelser.

Etterat fristen for slike rettelser var utløpet og det var kommet ca. 10 korrigeringer, er den endelige og godkjente protokoll trykt og foreligger altså her.

Denne godkjente protokoll over forhandlingene på LOs ekstraordinære kongress, som behandlet EF-spørsmålet, vil bli et dokument av historisk betydning.

TALERLISTE

Andersen, Kjell Haugerud 82	Kokaas, Gunnar 73
Andreassen, Thor 78	Kolstad, Walter 71
Aspengren, Tor 10, 12, 15, 88, 91, 94	Larsen, Øystein 55
Bekkevad, Lillian 85	Lønseth, Sigurd 73
Born, Arne 84	Mathisen, Arve 84
Bratlie, Olav 81	Mikkelsen, Erland 57
Brattebø, Harald 59	Mugaas, N. R. 69
Bratteli, Trygve 72	Myhre, Kåre 80
Carlsen, Olav 62	Nicolaysen, Henry 38, 58, 88
Danielsen, Sigurd A 77	Nilsen, Finn 60
Enger, Sverre 67	Nordli, Arvid 60
Flesvig, Ole 77	Olsen, Osvald 79
Frotjold, Alf 54	Pedersen, Harry 76
Halvorsen, 15	Pettersen, Arne 70
Halvorsen, Tor 87	Pettersen, Petter 59
Hansen, Arvid B. 64	Sandegren, Kåre 79
Hansen, Wilhelm 63, 87	Skau, Leif 56
Haraldseth, Leif 13, 69, 87, 91	Steinbru, Erling 79
Hartvedt, Trygve 71, 91	Strand, Einar 15, 82, 91
Haugeness, Lage 83	Svendsen, Evelyn 83
Hermansen, Arne 64	Totland, Otto 58
Hugaas, Ingvald 80	Tyssen, Arne B. 77
Højdahl, Odd 70	Utsi, Per A. 59
Jensen, Charles 80	Varreng Ove 87
Kjelsrud, Klaus 61	Ødegård, Ivar 78
Knudsen, Arnfinn 73	Aasen, Bernt 86

Åpningsmøtet av den ekstraordinære kongress.

Presis kl. 11 fredag 2. juni åpnet formannen i LO, Tor Aspengren, den ekstraordinære fagkongress i Folkets store sal.

HILSNINGSTALEN

Tor Aspengren hilste kongressens deltakere med disse ord:

På vegne av Sekretariatet vil jeg ønske alle kongressdeltakerne og innbudte hjertelig velkommen til denne ekstraordinære kongress, den 3. i rekken, og som kun skal behandle EF-saken. Jeg vil gjerne også ønske spesielt vel møtt pressen, Kringkastingen og Fjernsynet. LOs administrasjon tok opp i Sekretariatets møte den 3. november spørsmålet om ekstraordinær kongress grunnet de helt spesielle og viktige omstendigheter i forbindelse med EF-spørsmålet, idet vi mente det ville være riktig at LOs høyeste myndighet ga et råd til sine medlemmer om hva som burde gjøres, under forutsetning av at man kom fram til et forslag som ved forhandlinger med de seks kunne anbefales.

I Sekretariatets møte den 22. november ble vedtak truffet om ekstraordinær kongress. I Sekretariatets møte 7. februar ble den endelige dato fastsatt. Vi fant ut at man måtte ha tariffrevisjonen bak seg, og datoene 2. og 3. juni ble de dager den ekstraordinære kongress skulle finne sted. I LOs vedtekter heter det:

«§ 7.

Ekstraordinær kongress.

1. Ekstraordinær kongress kan innkalles av Sekretariatet når det oppstår særlig viktige uforutsette situasjoner. Den samme rett har Representantskapet.
2. Ekstraordinær kongress bør til vanlig innkalles med minst 15 dagers varsel, og den kan bare behandle de saker som var årsaken til innkallingen.
3. Representanter til den ekstraordinære kongress er de som er valgt til den siste ordinære kongress.»

Etter at dette vedtak var gjort kjent, fikk vi en rekke uttalelser og resolusjoner som gikk mot EF og mot den ekstraordinære kon-

gress. Vi har i alt fått inn 105 resolusjoner, hvorav 62 resolusjoner krever uravstemning blant LOs medlemmer. Dessuten er det kommet 19 uttalelser med anmodning om bedre og bredere informasjon. Når vi vet at vi har vel 6000 organisasjonsenheter innenfor LO, så er dette i realiteten beskjedne tall.

De forbundene som har gått mot norsk medlemskap i EF er Jern og Metall, Arbeidsmandsforbundet, Grafisk og Sosionomforbundet. Jern og Metalls beslutning ble tatt på et landsstyremøte 15. desember i fjor, mens de andre tre forbundene har landsmøtevedtak som går mot. Sosionomforbundet har som eneste LO-forbund hatt uravstemning om EF.

Ingen forbund har hatt landsmøter etter at forhandling mellom Norge og EF ble avsluttet og LOs sekretariat ga sin uttalelse. Tre av forbundene som hadde landsmøter mens forhandlingene pågikk, gikk inn for fortsatte forhandlinger. Det er Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund, Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund og Norsk Papirindustriarbeiderforbund. Papir har seinere i samsvar med landsmøtevedtaket hatt en tillitsmannskonferanse der et flertall gikk inn for medlemskap. Det samme har forbundsstyret gjort. 15 LO-forbund har i landsstyrevedtak gått inn for norsk medlemskap.

I tre forbund har saken bare vært behandlet i forbundsstyret. Det er Hotell- og Restaurantarbeiderforbundet, Lokomotivmannsforbundet og Norsk Tele Tjeneste Forbund. Alle gikk inn for medlemskap. Også Kartellet har gitt sin tilslutning til Sekretariatet.

I sin begrunnelse mot den ekstraordinære kongress heter det at Kongressen som ble valgt i 1969 ikke er representativ for LOs medlemmer, fordi den ikke var valgt for å behandle EF-saken. I fagbevegelsen er vi ikke vant til å velge folk for en bestemt sak, når et landsmøte eller en kongress skal holdes. Bundet mandat er heller ikke måten vi bruker i arbeiderbevegelsen. Dessuten vil jeg legge til at vi i Sekretariatet ikke kjente hvilket standpunkt representantene fra forrige kongress måtte ha til EF-saken.

Skulle vi ha gått mot vedtektene, for eksempel å utlyse nye valg til den ekstraordinære kongressen, som en del røyster hevdet, da ville beskyldningene om vedtektsbrudd og manipulasjoner kommet. Det snakkes også om at LOs ekstraordinære kongress er en kompetent forsamling og skal gjøre vedtak som er bindende for våre medlemmer. Dette er ikke riktig. Det vedtak som skal gjøres på Kongressen, er et råd til medlemmene og hvert medlem står fritt hvorledes hun eller han vil stemme ved uravstemningen (folkeavstemningen) den 25. september. Jeg vil derfor håpe på en saklig debatt i de to dager vi har til rådighet, og jeg vil allerede nå gjøre det klart at ingen

kongressdeltakere må forlate Kongressen før den er ferdig, sannsynligvis ved 18-tiden i morgen.

Jeg vil også gjerne gjøre oppmerksom på at vi i forgangen til denne sal har en stand viet Vietnam, og jeg vil henstille til kongressdeltakerne å yte sin skjerv til Vietnam-bevegelsen når de går ut av dette lokalet.

Atter en gang hjertelig velkommen til den 3. ekstraordinære kongress i LOs historie.

KONSTITUERINGEN

LO-formannen la fram dagsordenen som denne gangen bare omfatter ett spørsmål, nemlig EF-saken. Både dagsordenen og forretningsordenen ble vedtatt uten merknader. De var sålydende:

DAGSORDENEN

1. Apning.
2. Konstituering.
 - a) Godkjenning av fullmakter.
 - b) Vedtak av forretningsordenen.
 - c) Valg av fire ordstyrere og fire sekretærer.
 - d) Valg av redaksjonskomité.
3. EF-saken.

FORRETNINGSORDENEN

1. Møtets forhandlinger er offentlige i den utstrekning Kongressen ikke vedtar noe annet. Adgangskort for representanter, innbudte, perssen og tilhørere utstedes av Sekretariatet.
2. Til å lede møtet velges 4 ordstyrere. Ordstyrerne ordner innbyrdes møtenes ledelse. Til å føre protokollen velges 4 sekretærer.
3. Møtene holdes fra kl. 9.30 til kl. 13.00 og fra kl. 15.00 til kl. 18.00.
4. Ingen har rett til å få ordet mer enn 2 ganger i samme sak. Med unntak for innledningsforedrag er taletiden 10 min. første og 5 min. annen gang. Ordstyreren har for øvrig, når han finner det påkrevd, rett til å stille forslag til ytterligere tidsbegrensning og strek med de inntegnede talere. Til forretningsordenen gis ingen ordet mer enn én gang og høyst 1 minutt til hver sak.

Talerne skal tale fra den bestemte plass i salen.
5. Forslag må leveres skriftlig til ordstyreren, undertegnes med vedkommendes navn og navnet på den organisasjon han representerer.

Intet nytt forslag kan opptas etter at det er besluttet satt strek med de inntegnede talere. Forslag som ingen forbindelse har med de på dagsordenen oppførte saker, kan ikke behandles.
6. Alle saker avgjøres med alminnelig flertall. I tvilstilfelle, eller når 30 representanter forlanger det, foregår avstemningen ved navneopprop.
7. I protokollen innføres forslag, talere, avstemninger og vedtak.
8. Protokollen leses opp ved hvert møtes begynnelse og for siste møte ved dets avslutning.

FULLMAKTSKOMITÉENS INNSTILLING GODKJENT

Formannen i fullmaktskomitéen, *Leif Haraldseth*, refererte følgende innstilling fra fullmaktskomitéen:

I samsvar med vedtektenes § 5, pkt. 2, valgte Sekretariatet i møte 12. april 1972 følgende fullmaktskomité:

Leif Haraldseth, *Fritz W. Hannestad*, *Lage Haugness*, *Arne Born* og *Thv. Karlsen*.

Komitéen har hatt møte 2. mai og 2. juni. Den har gått gjennom de innsendte fullmakter, og kontrollert at disse er i samsvar med gjeldende regler.

Vedtektenes § 7, pkt. 3, fastslår følgende:

«Representanter til den ekstraordinære kongress er de som er valgt til den siste ordinære kongress.»

I møte 16. februar foretok Sekretariatet slik fortolkning av § 7, pkt. 3:

1. Det enkelte forbund møter med det antall representanter det ble tildelt i forbindelse med kongressen i 1969.
2. I den utstrekning de valgte representantene fortsatt er medlemmer av samme forbund, møter de på kongressen.
3. Ved forfall innkalles varamenn på vanlig måte.
4. Dersom valgte representanter og deres varamenn er gått bort eller av andre grunner ikke lenger er medlemmer av forbundet, rykker øvrige valgte varamenn inn på deres plass.
5. Dersom gjenstående antall varamenn ikke er stort nok til å fylle forbundets representantkvote, supplerer forbundet med nye representanter. De enkelte forbund avgjør i slike tilfelle hvordan supplerings skal foretas.»

I forhold til den trykte representantlista er det følgende endringer:

Istedenfor representant nr.	7,	Asbjørn Furali, møter	Olav Lauvli		
»	»	71,	Hans D. Olsen, møter	Olav Hofstad	
»	»	»	89,	Kåre Ø. Hansen, møter	Leif Håkensen
»	»	»	98,	Solveig Szymanski, møter	Elsa Jensen
»	»	»	121,	Harald Sverre Olsen, møter	Mikal Sommerseth
»	»	»	126,	Harald Sjom, møter	Guttorm Stien
»	»	»	154,	Margot Klemetsen, møter	Trygve Lindblad
»	»	»	176,	Alf Hammervold, møter	John Andersen
»	»	»	181,	O. Anfinsen, møter	Kr. Vik Andersen

- Istedenfor representant nr. 187, Arne Andresen, møter
 Johan B. Magnussen
- » » » 199, Kåre Berg Andersen, møter
 Karl Larsen
- » » » 201, Aase Johansen, møter
 Inger Halvorsen
- » » » 211, Kåre Kristoffersen, møter
 Torleif Ovesen
- » » » 296, Ragnar Jonassen, møter
 Alf Andersen

Alle de innsendte fullmakter er i samsvar med reglene, og anbefales godkjent.

Ved Kongressens åpning var 290 av 300 valgte representanter til stede.

KONGRESSENS FUNKSJONÆRER

Sekretariatet hadde foretatt innstilling på funksjonærer på Kongressen, og den ble godkjent uten debatt. Den er sålydende:

Dirigenter:

*Egil Halvorsen, Norsk Jernbaneforbund.
 Klaus Kjelsrud, Norsk Skog- og Landarbeiderforbund.
 Liv Buck, Sekretariatet.
 Odd Helland, Norsk Sjømannsforbund.*

Sekretærer:

*Odd Eide, Norsk Politiforbund.
 Odd Bakkejord, Distriktene.
 Lorang Kristiansen, Norsk Murerforbund.
 Evelyn Svendsen, Norges Handels- og Kontorfunksjonærers Forbund.*

Redaksjonskomité:

*Einar Strand, formann, LO, Sekretariatet.
 Per Haraldsson, LO.
 Øystein Larsen, Norsk Arbeidsmandsforbund.
 Leif Skau, Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund .
 Hjalmar Andersen, Norsk Tjenestemannslag.
 Leif Andresen, Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund.
 Sverre Kortvedt, Norsk Jernbaneforbund.*

REISE OG DIETTOPPGJØR

LOs hovedkasserer, *Einar Strand*, gjorde rede for en del praktiske ting i samband med reiseoppgjør, diett og tapt arbeidsfortjeneste.

Dirigenter og sekretærer inntok sine plasser.

Egil Halvorsen takket på vegne av dirigenter og funksjonærer for utvist tillit og uttrykte håpet om en god kongress. Han opplyste at formiddagens møte trolig ville trekke ut over kl. 13.00 med de to innledningsforedrag av LO-formannen, *Tor Aspengren*, og formannen i Norsk Transportarbeiderforbund, *Henry Nicolaysen*. Han foreslo at man avsluttet møtet etter innledningsforedragene og gikk løs på debatten i ettermiddagens møte. Dette ble godtatt uten innvendinger.

TOR ASPENGRENS INNLEDNINGSFOREDRA

Tor Aspengren fikk deretter ordet og holdt dette innledningsforedraget om EF:

Denne kongressen, og kongressen foran valget i 1973, møter på bakgrunn av at samfunnsutviklingen i dag og framover stiller oss overfor nye problemer og oppgaver.

Vår fagbevegelse og andre fagbevegelser søker nye veier for å løse disse oppgavene.

Utviklingen har brakt mange positive resultater, velstand og trygghet for det arbeidende folk. Vi ser ikke bort fra dem.

Men samtidig ser vi at nye problemer er oppstått: mangel på styring av det økonomiske liv i forbindelse med økt økonomisk samkvem mellom landene, fraflytting fra distriktene, forurensning og ressursødeleggelse, og teknologisering.

Vårt hovedmål i dag er derfor fortsatt å trygge arbeidsplassene og sysselsettingen — vår tradisjonelle hovedoppgave — men også å oppfylle nye krav om bevaring og bedring av livsmiljøet.

Veien til å løse og mestre disse problemene og å nå målene går dels gjennom medinnflytelse, planlegging og forskning her i landet og i hvert enkelt land. Men den går også gjennom økt samvirke over landegrensene, statlig og faglig, for å oppnå kontroll over den internasjonale økonomi som vi er en del av.

Uten en slik tosidig framgangsmåte mister vi styringen på de krefter vi ønsker å beherske.

Dette, sagt med enkle ord, må være perspektivet for fagbevegelsen i spørsmålet om norsk medlemskap i EF.

Spørsmålet om Norges forhold til De europeiske fellesskap er ingen ny sak. Den ble i virkeligheten aktuell straks det ble spørsmål om et fellesskap av større omfang enn den kull- og stålunion de seks hadde fra først av. Saken ble for oss aktuell allerede i 1957, da Roma-traktaten ble til.

I vårt land hadde vi selvsagt fulgt nøye med i det som skjedde. Vår egen kongress uttalte seg i 1957 om et mer forpliktende samarbeid i Vest-Europa. Men Storbritannia, som var innbudt til å delta i drøftingene om et fellesmarked, fant i første omgang ikke å kunne bli med. Da ga LO sin tilslutning til at Norge ble med i frihandelsforbundet EFTA.

I 1961 var spørsmålet om en utvidelse av Fellesskapene påny aktuelt, og Sekretariatet avga en lengre uttalelse på høsten samme året. Den konkluderte med at det ville være mest hensiktsmessig å søke om fullt medlemskap, men endelig standpunkt skulle vi ta når det forelå et forhandlingsresultat.

I vår uttalelse het det blant annet:

«Hvis Storbritannias søknad om medlemskap fører til et positivt resultat, vil det finne sted en grunnleggende endring i de europeiske markedsforhold. Det europeiske frihandelsforbund vil bli oppløst, og i realiteten vil det bare finnes et stort marked i Vest-Europa, mens resten blir av mindre betydning.»

Da som nå var Storbritannias holdning av vesentlig betydning for oss på grunn av våre handelsforbindelser med britene. Dessuten hadde Danmark og Irland den gang søkt om medlemskap som følge av Storbritannias søknad.

Det ble heller ikke noe av utvidelsen dengang. Den daværende franske president, de Gaulle, ville ikke ha britene med. Følgelig ble det heller ikke spørsmål om medlemskap for de tre andre søkerland.

Noen år seinere gjorde Storbritannia et nytt forsøk. Da hadde britene arbeiderregjering under ledelse av Harold Wilson. Heller ikke da ble det til noe. Først etter at Frankrike fikk ny ledelse, ble saken for alvor aktuell og i 1969 ble de seks EF-landene enige om utvidelse. Forhandlinger kunne begynne i 1970.

Den norske søknad ble tatt opp på ny i 1970, men i Stortinget er det fattet fire vedtak om saken, i 1962, 1967, 1970 og i 1971. Først i fjor kan vi si at den politiske striden om saken blusset opp for alvor. Det ble regjeringskrise — som riktignok vel hadde andre årsaker også. Først og fremst var det Senterpartiet som snudde om og gikk samlet mot medlemskap etter at partiet hadde gått inn for medlemskap da det satt i regjeringsstilling. Man

skyldte på at det var inntrådt en ny situasjon innen EF. Werner-rapporten om en økonomisk og monetær union hadde sett dagens lys, likeså Davignon-rapporten om utenrikspolitiske konsultasjoner.

De to rapportene kom ikke som noen overraskelse. Det var på det rene at Fellesskapene var kommet for å bli, og da måtte man vente at også andre områder enn dem som uttrykkelig er nevnt i Roma-traktaten kom inn i samarbeidet. Det må iallfall nå være klart at liberalisering av handelen og et forsøk på en felles landbrukspolitikk ikke er nok om en ønsker å løse problemene i dagens samfunn.

I fagbevegelsen tok vi også i 1970 det standpunkt at vi ikke skulle ta endelig stilling til norsk medlemskap før det forelå et forhandlingsresultat vi kunne vurdere. Denne holdningen var i samsvar med tidligere vedtak.

Arbeiderpartiet inntok samme holdning.

Ikke alle ville være med på en slik linje. I fagbevegelsen og i arbeiderbevegelsen som helhet har det hele tida vært noen som under alle omstendigheter har vært mot norsk medlemskap. For dem har forhandlingene ikke spilt noen rolle. Dette gjelder særlig kommunistene og SF. Disse partiers standpunkt er ikke overraskende ut fra deres politiske filosofi, men taktisk sett er det vanskeligere å forstå. De vil altså heller stå utenfor i stedet for å prøve å påvirke innenfra, slik taktikken pleier å være fra dem. De spiller i dag på konservative, nasjonale strenger, noe som er vanskelig å ta høytidelig.

Også innenfor Arbeiderpartiet finnes det motstandere. Mange av disse er redde for at vi ikke kan gjennomføre sosialismen om vi blir med i EF. Jeg tror dette er en forfeilet problemstilling. De som hevder «sosialismen i ett land» ser bort fra den gjensidige og nære avhengighet og sammenknytning mellom de nasjonale økonomier.

Men i fagbevegelsen finner vi altså alle disse tre grupper representert blant medlemmene. Jeg er uenig både i deres problemstilling og i deres taktikk, og det skal jeg komme tilbake til seinere.

Det er ikke mulig for meg i dette innledningsforedraget å gå i detaljer når det gjelder bakgrunnen for saken og betydningen av norsk medlemskap. Jeg må innskrenke meg til å streife noen hovedtrekk.

Selve opprettelsen av De europeiske fellesskap har ikke bare en økonomisk bakgrunn, men i høy grad også en politisk. Jeg

skal ikke komme inn på alle krigene og all uro som Europa har vært skueplass for gjennom alle tider. Det er nok å nevne at to verdenskriger i dette århundre har hatt utspring i Europa. I arbeiderbevegelsen brukte vi tidligere å si at det var kapitalismen som skapte krigene. Kanskje var det litt for enkelt, men sikkert er det iallfall at økonomiske og sosiale forhold har vært sterkt medvirkende. Etter den første verdenskrig kom slagordet «aldri mer krig». Men man klarte ikke å innrette seg slik at de økonomiske og sosiale årsakene ble fjernet. Arbeiderbevegelsene må ta sin del av byrden, siden den heller ikke klarte å heve seg over de nasjonale grenser.

Etter den andre verdenskrigen ble situasjonen en annen. I vårt land ble det under okkupasjonen skapt et tverrpolitisk samhold som skulle få betydning også etter krigen. Slik var det også i andre land. Det framsto en større vilje til samfunnsmessig helhetssyn og samfunnspolitisk engasjement. Avhengigheten mellom landene var blitt gjennomdemonstrert. Det fullstendig meningsløse i at bestemte grupper skulle privilegeres var blitt tydelig. Konservativ politikk i gammel forstand var ikke mulig. Tvert imot fikk man mer og mer gehør for arbeiderbevegelsens synspunkter, og i de fleste år etter krigen har vi hatt regjeringer utgått fra Arbeiderpartiet.

Etter hvert blusset riktignok den politiske striden i landet opp igjen, men det måtte vi vente i et land med en demokratisk statsforfatning som tillater flere partier og organisasjoner å ivareta de ulike interesser. Dette rokker ikke ved det faktum at statens og kommunenes rolle på flere og flere områder ble anerkjent. Offentlig planlegging og offentlig innsats i det økonomiske liv er kommet for å bli selv om det fortsatt er uenighet om omfang, karakter og målsetting.

Gjenreisningen av et krigsherjet Europa førte til et stadig bedre samarbeid mellom landene. Samtidig med gjenreisningen ville man skape noe nytt, et grunnlag for å unngå de voldsomme tilbakeslag som vi kjente fra mellomkrigsårene og som gikk verst utover industriarbeidere og funksjonærer, jordbrukere og fiskere. Ulike former for samarbeidsorganisasjoner ble opprettet, og man lærte seg å hantere de økonomiske problemene bedre i hvert land og landene imellom. Mange var skeptiske til de ulike samarbeidsformer. Vi unngikk ikke alle problemer, men vi fikk tross alt en jevnere og mer stabil utvikling enn tidligere.

Blant de skeptiske — for ikke å si motstandere av dette mellomstatlige samarbeidet — var det også grupperinger innenfor arbeiderbevegelsen. Det skyldtes at ikke hele Europa ble med

i samarbeidet. Jeg skal ikke komme nærmere inn på dette, men vil nevne det fordi jeg mener vi kan ane et bestemt handlingsmønster for ende! av motstanden i dag.

Vi fikk altså i Vest-Europa en økt internasjonalisering av økonomien og økt samarbeid også på andre områder. I hovedsak har dette vært en fordel for vårt land. Vi klarte industrialiseringen, å omstille oss til de endringer den tekniske utviklingen førte med seg og til de problemer som liberaliseringen av handelen førte til, etter at vi hadde en periode med streng regulering.

Vi kan slå fast at EFTA-samarbeidet har vært til fordel for oss. Mange var engstelige for liberaliseringen av handelen og de virkninger den kunne få for sysselsettingen. Deres tvil og motargumenter har ikke slått til. Når det nå er spørsmål om medlemskap i EF, møter vi noe av den samme engstelse. Noen mener det må være nok med en løsere tilknytning.

Det er forskjell på medlemskap og det å stå utenfor. Handelsavtale er etter min mening ikke nok, rent økonomisk. Om dette sier vi i Landsorganisasjonens brev til UD av 8. mars:

«Vårt beskjedne folketall og det snevre marked dette innebærer begrenser våre muligheter til å produsere alle de varer som vi har behov for. For at den enkelte vare skal kunne produseres til rimelige kostnader, må vi foreta et valg mellom hvilke produksjonstyper vi skal satse på. Samtidig innebærer dette at vi alltid vil være avhengig av eksport av varer og tjenester for å kunne finansiere nødvendig import. Dette krever at norske varer sikres adgang til andre lands markeder uten for store hindringer — hindringer av såvel tollmessig som annen art.»

Viktige områder vil falle utenfor en handelsavtale, bl. a. fisket og jordbruket. Tollavtrappingen for viktige industrivarer vil ta lang tid, og vi vet på dette felt ikke noe sikkert om framtida. I skipsbygging er EF-landene opptatt av å møte den japanske konkurransen, og hva skal da vi si?

Det utvidede EF tar nå 60 prosent av vår industrieksport. Vår eksport av industrivarer i 1970 representerte 90 prosent av vår vareeksport. Det viser industriens betydning. Vi vet at vi i tida framover må utvikle industrien i ferdigvaresektoren og foredling. Produksjon og eksport bare av råvarer og halvfabrikata vil gi begrensede muligheter for ekspansjon, for økt vekst og for finansiering av trivselen og videreutviklingen av vårt samfunn. Det blir nødvendig å satse videre på ferdigvare- og foredlingsindustrien, som viste seg oppgaven voksen under EFTA. På den måten kan vi også redusere presset på naturressur-

sene. Men dette krever at vi teknisk og produksjonsmessig er på høyde, og det krever store investeringer i forskning og utstyr. Sikker adgang til et stort marked er en forutsetning for at det skal kunne satses i stort omfang.

Medlemskap i EF vil gi oss bedre tilgang på kapital og forskningsresultater. Gjennom nært teknologisk samarbeid med sterke industrinasjoner kan vi finne vår plass og få muligheter for nye og mer interessante arbeidsplasser for den ungdom som får bedre utdanning enn før og for dem som vil kvalifisere seg videre gjennom voksenopplæring.

Det har i debatten om vår stilling til EF-medlemskap vært mye snakk om tollsatser. Vår oppfatning er at tollsatser på våre varer, om vi ikke aksepterer tilbudet om medlemskap, får en alvorlig negativ virkning for eksporten og dermed produksjonen og arbeidsplassene, — både på kortere og lengre sikt. Men i sin uttalelse til UD sier Sekretariatet at de økonomiske fordelene ved medlemskap ikke bare kan leses ut av statiske betraktninger og beregninger. Medlemskap betyr også at andre handelshindringer blir redusert og at vårt land får delta i samarbeid også på andre områder. Ved adgang til større markeder kan vi legge opp til større produksjonsserier og spesialisere i høyere grad.

Det har vært mye diskusjon om begrepet vekst og den takt vi ønsker i den økonomiske veksten. Jeg vil her først si at det ikke er spørsmål om enten-eller. Som vi har sagt i brevet til UD: «Skal vi på kort sikt gjennomføre en politikk som innebærer redusert press på naturressursene, kan ikke dette skje på tvers av den økonomiske veksttaket. Vekst vil fortsatt gi det økonomiske grunnlaget for å løse de mange oppgaver som ennå er uløst i vårt samfunn.

På meg virker det som oppgivelse når man ikke vil økonomisk vekst fordi dette skaper forurensninger som vi ikke har herredømme over. Økonomisk vekst er et av de midler som gir muligheter til i større utstrekning å forebygge forurensninger og miljøskader, både fordi det koster penger å forebygge forurensninger og fordi det er enklere å gjennomføre slike tiltak i perioder med økonomisk utvikling.

Det er helt på det rene at den sterke tekniske og økonomiske utviklingen har skapt bivirkninger av uheldig karakter. Nå er det noen som snakker så kjekt om at vi ikke lenger skal legge så mye vekt på økonomisk vekst. Jeg har bl. a. hørt uttrykket «nullvekst».

Jeg tror ikke det er så enkelt. Skulle vi ta en slik tankegang bokstavelig, måtte det vel også få følger for vår tariffpolitikk på en måte som medlemmene neppe ville bli begeistret for. Jeg mener at vi selvsagt skal drøfte andre verdier enn de økonomiske. Det har vi da alltid gjort i arbeiderbevegelsen. Men det er vesentlig at vi har det økonomiske grunnlaget i orden for å kunne løse oppgavene enten det gjelder lønns- og arbeidsvilkår, miljø- og naturvern, skole og utdanning, fritid, kommunikasjoner, trygghet i alderdommen eller andre oppgaver. Vi får ikke noe gratis. Kravene til staten, fylkene og kommunene blir stadig større. Vi skal heller ikke glemme at utviklingshjelpen vil kreve større uttellingener hvis vi skal følge det program som er lagt opp.

Det er klart at prioriteringen av oppgavene kan være forskjellig til forskjellige tider. For arbeiderbevegelsen har det vært en vesentlig oppgave å komme ut av nøden og fattigdommen. Etter hvert som forholdene er blitt bedre har en viss omprioritering av oppgavene funnet sted. I dag er vi både i vårt land og i EF-landene opptatt av en prioritering i retning av det man kaller «andre verdier». En stor EF-konferanse i Venezia i slutten av april drøftet nettopp dette. Også søkerlandene var med på konferansen som var en treparts-konferanse med representanter for regjeringene, arbeidstakernes og arbeidsgivernes organisasjoner. Det ble sterkt framholdt på konferansen at den økonomiske politikken skal være et middel, ikke et mål i seg selv. Vi må fram til en humanisering av vår livsform, sa bl. a. den vest-tyske LO-formannen, som også er formann for føderasjonen av landsorganisasjoner i EF-landene. Dette synet hadde også EF-kommisjonens nye president, Mansholt, og konferansens leder, Spinelli. Begge disse kommisjonsmedlemmer tilhører arbeiderbevegelsen. Også forskere og industrifolk er klar over problemene. Det er ikke spørsmål om uhemmet økonomisk vekst, men om en balansert vekst.

Vi må ha klart for oss at det er sammenheng mellom selve styringen av det økonomiske liv, veksten og satsingen for andre verdier.

La meg si noen ord om selve styringen av det økonomiske liv. Utallige ganger er det nå pekt på den utvikling som har kommet med nedbyggingen av handelshindringer etter krigen. De positive resultater har vært en voldsom oppblomstring av handelen. Dette har gitt muligheten til bredere inntektsfor-

deling, tryggere arbeidsplasser, anledning til utbygging av de enkelte land og til større sosialytelser.

Det har også ført til en faktisk integrering og sammenvoksing mellom de nasjonale økonomier og i næringslivet, som har skapt erkjennelse av at landene er avhengige av hverandre. Men det har også ført til at de nasjonale midler for styringen av den økonomiske aktivitet får mindre virkning enn tidligere, enn for eksempel i tretti-åra. De forskjellige lands store avhengighet av utenrikshandelen er en god illustrasjon.

Det som nå har vokst fram, er behovet for styring av den internasjonaliserte økonomi ved samarbeid og tilpassing av landenes økonomiske politik og pengepolitikk. Kontroll av konjunktorene forutsetter mer enn noensinne et intimt samvirke i konjunktur- og sysselsettingspolitiske tiltak. Mangelen på slikt samvirke har vi sett i de midlertidige tilbakeslag som er kommet.

I vårt brev til UD av 8. mars sa vi det slik:

«Etter Sekretariatets oppfatning nødvendiggjør dette et langt videre internasjonalt økonomisk samarbeid enn hittil. Vi deler Regjeringens oppfatning om at norsk medlemskap i De europeiske fellesskap vil gi oss anledning til å delta i et nærmere internasjonalt samarbeid med sikte på herredømme over de økonomiske forhold mellom landene. Dette er kjernen og realiteten i planene i Fellesskapet om økonomisk og monetært samarbeid. De er etter vår oppfatning i pakt med Landsorganisasjonens politikk og interesser.

Sekretariatet er enig i planene om å samordne valutapolitikken. Det er åpenbart i norsk økonomis og norske arbeidstakers interesse at det blir mer stabile forhold i utenrikshandelen.»

Jeg vil her gå et skritt videre og hevde at det i framtida blir ønskelig og nødvendig med en nært koordinert sysselsettingspolitikk mellom landene i denne del av verden. Fagbevegelsen i Europa er da også, naturlig nok, iferd med å samle seg om dette kravet.

I realiteten knytter dette seg til spørsmålet om styring av kapitalen, nasjonalt og internasjonalt. I dag er store kapitalressurser på vandring uten ledelse etter samfunnsmessige prinsipper. Det er slike kapitalbevegelser som en i Fellesskapet ønsker å kontrollere, ved et felles valutasytem, og ved kon-

troll over privatbankenes og bedriftenes låneopptak, utlån og plasseringer i utlandet. Jeg kommer tilbake til dette.

Det er i denne sammenheng jeg understreker at investeringer og vekst for oss er midler, ikke mål i seg sjøl. Derfor er selve styringen i den økonomiske utvikling så viktig, fordi den må ledes i retninger vi ønsker. Om en ikke makter det innad ved nasjonale midler alene, så må det internasjonale midler til. Det dreier seg her dels om distriktpolitikk og føring av kapital og innsats der det trengs arbeidsplasser, men også om å hindre industrikonsentrasjoner, begrense konkurransejag, løse opp og spre pengemakt, om å skape produksjon for menneskelige, ikke kunstige, behov. Men her kommer jeg inn på målsettinger for en europeisk fagbevegelse, som jeg også skal komme inn på seinere.

I denne sammenheng minner jeg om nødvendigheten av samarbeid mellom regjeringene for ensartet nasjonal lovgivning og felles internasjonale regler overfor de flernasjonale selskaper.

Alt i alt legger jeg stor vekt på et forpliktende økonomisk samarbeid, fordi vi må beherske de økonomiske problemene bedre enn i tidligere tider. Valutapolitikken spiller her en stor rolle både innenfor EF og i forhold til USA, Canada og Japan. Det er bare som EF-medlem at vi kan få noen innflytelse. Derimot har Sverige allerede kunnet være med på drøftinger om valutaproblemene. Det henger sammen med at Sverige hører til de ti rikeste land i verden, den såkalte ti-landsklubben. (Dette er for øvrig ikke det eneste området der vi må vurdere Norges og Sveriges stilling og muligheter forskjellig i relasjon til EF-medlemskap.)

Det er først og fremst i samkvem med våre vestlige allierte under krigen at vi siden har kunnet bygge vårt land ut økonomisk, sosialt og kulturelt. Det betyr at vi har hatt klare interesser av et samarbeid vestover og sørover. Min oppfatning er at vi fortsatt har det.

Når det nå snakkes om verdier, da vil jeg nevne det som har vært — og fortsatt vil være — grunnleggende for oss: *Frihet og fred*. Å trygge freden og friheten har vært hovedformålene for den utenrikspolitikk som fagbevegelsen gjennom kongressvedtak har gitt sin tilslutning til etter den andre verdenskrigen.

I arbeiderbevegelsen ønsker vi naturligvis, rent prinsipielt, at freden og friheten sikres på andre måter enn ved militære

allianser og politiske og økonomiske samarbeidsorganisasjoner mellom noen få land. Men forholdene er nå foreløpig ikke slik at vi i verdensmålestokk kan få til noen slik ordning. De øst-europeiske land har valgt *sin* samarbeidsform.

For øvrig kan man reise spørsmålet om ikke regionale sammenlutninger lettere fører til resultater og samarbeid globalt sett, bl. a. fordi en da får regioner som kan forhandle etter at man er blitt enige og har fått til et samarbeid innenfor regionen.

Vi kjenner godt til hvor møysomt internasjonalt samarbeid ofte er fordi de enkelte land har så vanskelig for å overvinne egeninteresser til fordel for fellesinteresser som er langt viktigere. Jeg tror vi tjener verdensfreden og det bredere internasjonale samarbeid ved å ta begrensede, konkrete skritt gjennom regionalt samarbeid.

I forholdet til Øst-Europa blir det viktig å finne fram til normalisering og utvidelse av forbindelsene. På faglig hold er vi opptatt av dette, og søker å utvirke kontakten. Østtaltene mellom Vest-Tyskland og Sovjet/Polen vil forhåpentlig bety mye for ytterligere avspenning. Flere østlige land er sterkt interessert i handelsforbindelser med vestlige land, idet de mener at forbindelsene dem imellom ikke strekker til for å sikre den økonomiske utvikling i de landene.

EF skal med andre ord ikke være noen lukket klubb, men være utadventt i alle retninger, og fagbevegelsen og de sosialdemokratiske partier får en viktig oppgave i å påse at de europeiske land stiller seg solidarisk med utviklingslandene. Betydningen av økte innkjøp fra Europa ved preferanseordninger av halvfabrikata og ferdigvarer fra utviklingslandene skal vi ikke undervurdere. Fordelaktige uttalelser om utvidelsen av Fellesskapet er da også kommet fra ledere i utviklingslandene.

Da Stortinget i sin tid vedtok at Norge skulle søke om fullt medlemskap i EF, var det således etter en samlet vurdering. Når vi nå har fått et forhandlingsresultat må også dette bli gjenstand for en helhetsvurdering. Det var en helhetsvurdering som lå til grunn for Sekretariatets brev til Utenriksdepartementet av 8. mars (dere har fått det utdelt) og behandlingen av forhandlingsresultatet i Sekretariatet 25. januar. Der gjorde vi et vedtak med 14 mot 1 — en — stemme (dette ligger også i mappene). Jeg skal lese dette vedtak i sin helhet — for det er dette vi innbyr Kongressen til å slutte opp om:

«Sekretariatet konstaterer at forhandlingene er ført i samsvar med den målsetting Regjeringen trakk opp i sin tiltredelseserklæring og etter den fullmakt den har fått av Stortinget. Dette ligger på linje med beslutninger som er truffet av Landsorganisasjonens kongresser, Det norske Arbeiderpartis landsmøte og i flere landsstyremøter. Landsorganisasjonens sekretariat vil uttrykk sin anerkjennelse til Regjeringen for den måte norske interesser er ivaretatt på under de langvarige og vanskelige forhandlinger i Brussel.

Regjeringen gjorde det klart i sin tiltredelseserklæring at den ved behandlingen av markedssaken ville legge avgjørende vekt på kravet om å sikre gode og trygge kår for de store folkegrupper i industri, tjenesteytende virksomhet, landbruk, sjøfart og fiske. Dette er i samsvar med den politikk som Landsorganisasjonen og Arbeiderpartiet følger.

Regjeringen har etter Sekretariatets oppfatning ivaretatt disse forutsetninger på en tilfredsstillende måte i de forhandlinger som nå er fullført.

Sekretariatet legger i sin totale vurdering vekt på betydningen av å trygge arbeidsplassene, fortsatt vekst i norsk næringsliv og en god miljøutvikling. Industriell vekst og gunstige vilkår for norsk skipsfart hører til forutsetningene for gode vilkår innen jordbruk og fiske.

Landsorganisasjonens sekretariat mener at samarbeid i De europeiske fellesskap skaper forutsetninger for løsning av viktige fellesoppgaver for de store folkegrupper. Sekretariatet understreker den vekt en samlet og sterk europeisk fagbevegelse vil ha i gjennomføringen av disse oppgaver.

Landsorganisasjonens sekretariat mener at det samlede forhandlingsresultat er akseptabelt, og anbefaler medlemmene å stille seg positivt til det. Den endelige tilråding til medlemmene blir gjort i Landsorganisasjonens ekstraordinære kongress.

Saken blir nå lagt fram til rådgivende folkeavstemning. Landsorganisasjonen i samarbeid med Det norske Arbeiderparti, iverksetter nå den brede demokratiske saksbehandling som er forutsatt. Landsorganisasjonen vil gjøre sitt til at det blir en omfattende, opplysende og avklarende debatt før den endelige avgjørelse treffes.

Sekretariatet i Landsorganisasjonen understreker betydningen av at debatten blir ført slik at den ikke svekker, men styrker arbeiderbevegelsen og dens innflytelse på samfunnsutviklingen.»

Jeg skal nå ta for meg enkelte sider ved EF og den debatten som hittil har vært ført både innenfor fagbevegelsen og i sin alminnelighet.

— — —

Etter min oppfatning burde ikke selve forhandlingsresultatet vekke de store lidenskaper. Vi har fått et resultat som tar hensyn til spesielle forhold i vårt land, og vi har fått en rimelig overgangstid for nødvendige tilpasninger.

Resultatet og den oppklaring som har funnet sted på endel områder har i noen grad virket sanerende på motstandernes argumenter, men de svinger seg fortsatt til de store høyder. Nå vil jeg ikke ta alle «under en kam». Men ofte høres de sterkeste ytringene best. Ikke alle spørsmål i denne saken kan besvares med ja eller nei, og det har bidratt til en rekke merkverdige påstander og forestillinger.

Når man hører mer ytterliggående motstandere kan man få det inntrykk at Norge er et paradisi og EF-området det rene helvete. Men det er åpenbart ikke verre i EF-landene enn at folk — også motstandere — kan reise dit på ferie og konferanser og benytte seg av deres varer og tjenester. Jeg skal ikke komme inn på alle de groveste påstandene og på beskyldningene mot oss som er tilhengere av medlemskap. Jeg håper bare at vi her på kongressen skal få slippe argumenter av «salg av Norge»-typen.

Medlemskap i EF innebærer et samarbeid og forpliktelser av større omfang enn vi har vært vant til. Men hysteri hjelper oss ikke ut av problemene. Saken krever en saklig og nøktern vurdering. Det kan være mye å si på forholdene i EF-landene, men vi er jo ikke fullkomne her hjemme heller. Alt i alt mener vi at medlemskap i EF bidrar til en tryggere utvikling enn om vi står utenfor. Jeg tenker da på begge de forhold jeg har vært inne på, det rent økonomiske, og på forhold som har med demokratiet å gjøre, trygging av frihet og fred. Det er i pakt med vår formålsparagraf og vårt handlingsprogram å gå inn for EF-medlemskap.

Det er særlig tre ting som motstanderne stadig kjører på — iallfall innenfor arbeiderbevegelsen. Det er det vi kaller «fri» kapitalbevegelse, «fritt arbeidsmarked» og «fri etableringsrett». I sammenhengen kommer også argumentet om at EF er «storkapitalistisk» og dannet for å trygge storkapitalens interesser. Det er kreftenes frie spill som skal rå. Det mener man går fram av Roma-traktaten.

Dette er blitt gjendrevet gang på gang, men likevel fortsetter disse uriktige og sterkt forenklete tolkninger av Roma-traktaten å komme. Det er blitt et omkved, eller kanskje et halmstrå som man klynger seg til. Dertil kommer påstanden om at vi mister selvråderetten, som feilaktig forutsetter at vårt land i dag kan gjøre det vi finner for godt uten hensyn til andre og til det som hender omkring oss. Til dette siste vil jeg bare si at intet land råder i dag fullstendig over seg sjøl. Særlig når det gjelder de viktigste forhold i livet, økonomien og sikkerheten. Både enkeltmennesker og grupper av mennesker, dvs. nasjonen, må ta hensyn og er avhengige av samlivet med andre grupper.

La det være helt klart at Roma-traktaten ikke fastlegger hvilket økonomisk system som skal herske i EF-landene. Når det f. eks. gjelder eiendomsretten, står det klart og tydelig at «Denne Traktat skal ikke på noen måte berøre Meldemsstatenes regler om eiendomsretten». I innledningen til traktaten gir de seks land uttrykk for formålet med EF. Det heter at de er innstilt på å sikre den økonomiske og sosiale framgang i sine land gjennom fellesopptreden ved å fjerne de skranker som deler opp Europa. I traktaten stilles opp stadig bedring av folks leve- og arbeidsvilkår som hovedmål. De seks påtar seg å sikre jevn vekst, likevektig samhandel og redelig konkurranse. De vil styrke den økonomiske enhet mellom landene og bedre vilkårene for de minst utviklede. Det heter videre at medlemslandene vil bidra til at restriksjonene i den internasjonale handel gradvis blir opphevet, at de vil fremme velstanden i utviklingslandene i overensstemmelse med prinsippene i FN-pakten og styrke og verne fred og frihet ved å slå sammen de økonomiske ressursene.

Jeg kan ikke innse at dette lyder spesielt storkapitalistisk. Vi kunne jo selv ha skrevet noe liknende. Det må være åpenbart at det formål som her er angitt ikke kan nås gjennom kreftenes frie spill, og det er da heller ikke det som menes når Roma-traktaten har bestemmelser om arbeidskraftens og kapitalens bevegelighet og etableringsrett. Jeg minner om at banker og bedrifter også er statseid i de nåværende EF-land.

Roma-traktaten er en rammeavtale, og det er medlemslandene som i fellesskap blir enige om hvilket innhold samarbeidet skal ha og hvilke saker som skal tas opp. Det er på dette grunnlaget at man nå tar opp saker som ikke uttrykkelig er nevnt i selve traktaten. Det er noe av det samme med vår egen grunnlov. Selv om den har gjennomgått tekstendringer, er det visse hovedtrekk som går igjen, men disse har den politiske utviklingen endret innholdet av.

Det er naturligvis viktig i en organisasjon som EF at et enkelt medlemsland ikke kan ha ordninger som virker diskriminerende overfor borgere av andre medlemsland. Dette virker gjensidig. Når han hører motstanderne får man inntrykk av at dette bare virker den ene veien.

Men ikke-diskriminering er ikke det samme som at man ikke kan ha reguleringer. Det er helt på det rene at vi kan ha våre konsesjonslover og stramme dem til. Spørsmålet om visse endringer med sikte på enda bedre kontroll er tatt opp. Utlendinger kan ikke uten videre kjøpe tomter. Ordningen blir som nå, såfremt en ikke diskriminerer mellom nordmenn og EF-borgere. Vil man drive næringsvirksomhet på dette området, forutsetter det også at en ikke diskriminerer, men man må ha konsesjon. Kjøp av en enkelt eiendom for fritidsformål er ikke næringsvirksomhet, så her kan vi «diskriminere».

Ellers tar vi jo gjennom lovgivning sikte på å ta vare på våre natur-ressurser. Vi kan innføre etableringskontroll om vi ønsker. Roma-traktaten åpner således *ikke* for fri etablering. Vi avgjør selv hva vi vil tillate etter en vurdering i de enkelte tilfelle.

I EF har en tatt sikte på å skape et felles arbeidsmarked. Arbeidstakere fra medlemslandene skal kunne ta arbeid i andre medlemsland, men dette gjelder ikke for stillinger i offentlig administrasjon. Vi kan også foreta avgrensninger når det gjelder hensynet til offentlig orden, sikkerhet og folkehelse.

Ellers har vi vår sysselsettingslovgivning med bl. a. forbud mot privat eiendomsformidling, og det er forutsatt et nært samarbeid mellom arbeidsformidlingene i medlemslandene. Tilgangen på arbeidskraft fra andre medlemsland vil begrense seg til det antall som blir ansatt av norske arbeidsgivere. Det er ikke bare å reise fra det ene landet til det andre. Ved sysselsettingsproblemer i enkelte yrker eller områder forutsetter en opplysningskampanjer om at det ikke er arbeid å få, og man unntar vedkommende distrikt eller yrke fra formidlingssystemet. Ved svær nedgang i sysselsetting er det naturligvis mulig å ta saken opp på politisk basis i Ministerrådet for å finne botemidler i situasjonen.

Hittil har vårt land ført en liberal politikk overfor utlendinger, men noen voldsom tilstrømning har det ikke vært. Tallet på utenlandske arbeidstakere i Norge har ligget på 15—16 000 de siste 20 år, bortsett fra siste året med en viss stigning. Denne stigningen er kommet ved innvandrere fra land utenfor Fellesskapet. Ellers utgjør hovedparten av utenlandske arbeidstakere i Norge folk fra de nordiske land. Pr. 1. september 1971 var det

19 500 utenlandske statsborgere i Norge. Fra EF-land var det 2700, fra Norden 8000. Tallet på asiater var 1800.

Vi har lenge hatt felles nordisk arbeidsmarked uten at det har ført til komplikasjoner. Erfaringene er de samme i EF-landene. Folk flytter ikke uten videre fra et land til et annet. Det må være en viktig oppgave å kunne flytte kapitalen dit hvor det er arbeidskraft i stedet for å flytte arbeidskraft. Men til dette kreves kontroll- og styringsmyndigheter som vi må skaffe oss på internasjonalt grunnlag. Bare gjennom et forpliktende økonomisk samarbeid kan vi gjøre dette.

Ellers vil det med de regler man har i EF ikke være mulig for arbeidsgiverne å underby innenlandsk arbeidskraft med arbeidskraft fra EF-land. Arbeidskraft fra andre medlemsland skal ha samme lønns- og arbeidsvilkår og sosiale rettigheter som i det land hvor vedkommende tar arbeid.

Gjennom vår arbeidstvistlovgivning har vi også muligheter til å gripe inn. Vi beholder vårt arbeidsrettslige system.

Men det er også klart at vi må gjøre mer for å organisere arbeidstakere fra andre land — enten de kommer fra EF-land eller andre deler av verden. Vi må få til vårt krav om organisasjonsplikt for arbeidskraft og LO må forberede seg praktisk på å håndtere tilpassingen av utenlandsk arbeidskraft i vårt arbeids- og næringsliv.

Når det gjelder påstandene om de såkalte frie kapitalbevegelser, er dette den største misforståelse av alle hos motstanderne. Roma-traktaten ble skrevet i 50-åra. Det som står om kapitalbevegelse er i en avsnittsoverskrift. I selve teksten og i realiteten er det avvikling av valutalisensieringen de i hovedsak tenkte på og som det dreide seg om. Når vi taler om at vi har fått en overgangsperiode fra 2 til 5 år for visse transaksjoner, så er det avviklingen av valutalisensieringen det er snakk om. Men selv her har De seks ikke avviklet sine restriksjoner fullt ut.

Poenget med dette har vært å skape likhet i valutaforholdet i handelssamkvemmet.

I samarbeidet som det nå utvikler seg i forbindelse med prinsippvedtaket om en økonomisk og monetær union, er det ikke mindre, men mer, kontroll over det økonomiske liv som kommer. Dette ut fra den motivering at økonomiene er vevd inn i hverandre og krever fellesstyring.

Derfor har De seks vedtatt å føre strengere kontroll med pengebevegelsene over landegrensene både overfor bankene og de private bedrifter. Dette skjedde 21.—22. mars i år.

Her minner jeg om det jeg tidligere har framholdt om nød-

vendigheten av styring av det internasjonale økonomiske liv. Etter at systemet med den europeiske betalingsunionen ble opphevet i 50-åra, har det utviklet seg i hele Vest-Europa ukontrollerte forhold i pengebevegelsene. Dette har gjort det vanskelig å gjennomføre en effektiv pengepolitikk i de enkelte land. Nå har altså De seks i konsultasjon med søkerlandene besluttet at bankenes og bedriftenes plasseringer, låneopptakene i utlandet og utlån skal reguleres ut fra ønsket om å få kontroll over de kapitalbevegelser som er motivert av renteforskjeller og utsikt til valutaforskjeller. Dette gjelder kortsiktige pengetransaksjoner.

Når det gjelder kontroll av etableringer og langsiktige transaksjoner, er dette opp til hvert enkelt land. Tendensen i alle land er skjerping av kontrollen ved distriktspolitiske tiltak, dels ved etableringsforbud i visse distrikter. De seks er også blitt enige om en øvre grense på 20 prosent for statstilskudd og til bedrifter i pressområder. Dette er første skritt til styring av kapital og bedrifter der det trengs.

Når det gjelder den type reguleringer vi skal ta vekk, så er dette et naturlig ledd når man går inn i et valutasamarbeid. Jeg understreker her betydningen av stabile valutaforhold for vår handel. Det forutsetter kurser med små svingemuligheter, som allerede er innført i EF.

I stedet for tradisjonell valutainsensiering som middel til kontroll, gjennomføres også nå kontroll av de private bankers lånetransaksjoner, gjennom et videre pengepolitisk samarbeid. Vi kan innføre plasseringsplikt, om vi vil, faktisk har Kommisjonen i sitt direktiv påbudt dette om nødvendig. Et annet middel vi kan nytte er å pålegge bedrifter som tar opp lån i utlandet å deponere en del av samme. Tyskland gjør dette, og kan forlange prohibitive deponeringer av lånesummen.

Det er vel også av interesse at sentralbankene nå driver månedlige konto-oppgjør og oversikter over pengebevegelsene for å skape grunnlag for den nødvendige kontroll.

Når det gjelder rentespørsmålene skal vi være oppmerksom på at renter i *privat*-bankene hører til området for fellespolitikk i Fellesskapet. Dette for å forhindre store avvik i foretningssbankenes utlån og for å forhindre pengeoverføringene mellom landene på grunn av renteforskjeller. Det er en slik sammenheng vi må se fastsettelse av sentralbankenes diskonto. Den har jo innvirkning på privatbankenes renter som vi ønsker å beherske og derfor kan en viss grad av samkjøring i diskontoen være nyttig.

(I alle fall skal vi huske på at det ikke er gjennom de private forretningsbanker vi når fram til de formål og grupper som skal tilgodeses med billige lån. Det er statsbanksystemet vi skal bruke til å kanalisere kreditt og kapital på vilkår fastsatt av Stortinget).

Forholdet er altså at samarbeidet er til for å beherske problemene. Det er blitt mer kontroll, ikke mindre, siden planen om en økonomisk union er kommet.

Vi kan trygt slå fast at EF ikke er skapt av eller for storkapitalen. Istedet må vi se EF som et middel til bruk for å fremme kontroll av storkapitalen.

EF har fått skylden for ting som det vil være urimelig å bebreide EF for. Men EF har virket i relativt kort tid og har hatt sin overgangstid og indre problemer. Det er et samarbeidssystem mellom stater, hittil av meget begrenset omfang. En kan si det har tatt lang tid før de forskjellige problemer er blitt tatt opp. At det private næringslivet har en sterk stilling og at det kan være problemer med store europeiske konserner og andre multinasjonale selskaper, skyldes ikke EF som organisasjon. Dette er ting som ikke er ukjente hos oss i EFTA. Skal noen lastes for at kapitalen har fått virke fritt, så er det fagbevegelsen samlet og de sosialistiske partier som ikke har vært på høyde med situasjonen. Dessverre har det private næringslivet vært flinkere til å kjenne sin besøkelsestid enn vi har vært i arbeiderbevegelsen.

Gjennom arbeiderbevegelsen har det stadig gått bølger av strid om teser, teorier og taktikk. Det har ført til splittelse og gjort arbeidet vanskelig både nasjonalt og internasjonalt. Men dannelsen av EF har bidratt til en sterkere vilje til enhetlig opptreden innenfor fagbevegelsen i medlemslandene og fra fagbevegelsen er det reist kritikk mot flere forhold. Jeg skal seinere komme inn på den utfordring som europeisk fagbevegelse står overfor. Men jeg vil understreke at å holde oss utenfor EF er forsøk på å gå utenom problemene, trass i at vi vet fra før av hvor avhengig vi er av det som skjer omkring oss. Men langt inn i motstandernes rekker går den oppfatning som jeg tror deles av det store flertall i vårt folk, at vi er sterkt knyttet til de andre demokratiske land og at vi i en eller annen form skal ha forbindelse med dem — ikke bare gjennom NATO. Derfor er jeg forbauset over den måten som motstanden ofte drives på. Kommer vårt land med i EF nå, kan vi være med på å legge opp samarbeidet på viktige områder.

Det har vært mye snakk om hvor våre medlemmer står i denne saken. Vi har fått høre at vi ikke er på linje med medlemmene når vi går inn for EF-medlemskap, og vi har fått noen henvendelser om å arrangere uravstemning. Jeg tror ikke noen med sikkerhet kan si hvor medlemmene står i dag eller hvordan de vil stemme i september. De vedtak vi har fått fra fagforeninger og klubber er ikke så mange at vi kan danne et bilde av det. De opinionsundersøkelser som Gallup har foretatt for Folkebevegelsen mot medlemskap tyder på at opinionen har svingt i retning av medlemskap, men ennå er det mange som ikke har tatt standpunkt. Inntil vi fikk forhandlingsresultatet var det vesentlig motstandsbevegelsen som hadde vært i aktivitet. Nå har også det annet synspunkt fått virke en tid, og bildet er blitt noe nyansert. Den siste undersøkelsen fra Gallup viser at av LO-medlemmer var 42 prosent for og 40 prosent mot. Sannsynligvis betyr dette at det har funnet sted et omslag. Vi kan se det på stemningen blant Arbeiderpartiets medlemmer hvor omslaget var meget markert. 61 prosent var for medlemskap. Jeg er klar over at også et annet institutt driver med undersøkelser og at tallene derfra ikke viser helt det samme bildet, men måten å foreta undersøkelsene på er forskjellig, og man kan naturligvis strides om hvilke undersøkelser som gir et korrekt bilde. Jeg kan ikke si annet enn at det er Gallup's undersøkelser vi holder oss til når det gjelder styrkeforholdet mellom partiene, og de har hittil ikke vist å ligge så langt fra virkeligheten.

Jeg forstår godt at motstanderne vil ha en uravstemning før man har nådd ut med alle informasjonen. Det ville jo ha folkeavstemningen før sommeren også. En slik form for taktisk spill burde vi ha sluppet.

Ungdommen har også vært nevnt. Alle politiske ungdomsorganisasjoner unntatt Unge Høyre har gått mot medlemskap. Men opinionsundersøkelsene tyder på at det ikke er noen særlig forskjell i syn mellom unge og eldre. Forhåpentlig vil det vise seg at ungdommen generelt er mer dristig enn organisasjonenes holdning tyder på.

Det vi skal gjøre på denne ekstraordinære kongressen er å gi medlemmene et råd. Vi skal gi dette rådet uten å skjele til hva vi tror stemningen er i øyeblikket. Det er vår plikt og vårt ansvar.

Samtidig med forhandlingene om norsk medlemskap i EF har det pågått et arbeid for å skape et mer forpliktende samarbeid mellom fagorganisasjonene i Vest-Europa. Vi hadde et møte av

16 landsorganisasjoner i Oslo i november i fjor, og om få dager — 6. juni — møtes vi i Genève. Det er en glede å kunne si at vi der høyst sannsynlig vil komme fram til vedtekter for en europeisk faglig samorganisasjon.

En arbeidsgruppe har i mellomtida utarbeidet en rapport. Både dansk, norsk og svensk fagbevegelse har vært med i arbeidsgruppa.

Det er naturligvis meningen å knytte også fagbevegelsen i land som ikke blir medlem av EF til den nye samorganisasjonen.

De 16 organisasjoner som er med har om lag 30 millioner medlemmer. I erklæringen fra Oslo-møtet heter det at

«den økonomiske og teknologiske utvikling har ført til at våre lands økonomier, den økonomiske vekst og sysselsetting, samt den generelle utvikling i våre land er nøye knyttet til hverandre».

«Det som foregår i ett lands økonomi får følger for vekst og sysselsetting i et annet. Inntektsforhold og miljø bestemmes av utviklingen i mange land samtidig.»

Det ble slått fast at

«fagbevegelsen ikke lenger kan ivareta sine medlemmers interesser eller forfølge sine bredere samfunnspolitiske målsettinger bare ved handling innenfor de nasjonale økonomiske og politiske områder».

«Disse interesser og mål må også fremmes ved et praktisk europeisk faglig samvirke. Behovet for et slikt samarbeid framheves ved eksistensen av den ventede utvidelse av De europeiske fellesskap.»

Jeg siterer videre:

«Utvidet samarbeid mellom de europeiske land på det økonomiske område må gis sosialpolitiske målsettinger.

Det er den europeiske fagbevegelses oppgave å medvirke til formuleringen av disse målsettinger og til at målsettingene blir virkeliggjort.»

De 16 erklærte at de flernasjonale selskaper utgjør

«en utfordring til fagbevegelsen, ... ikke kjenner nasjonale grenser, ... og krever økt internasjonal kontroll og styring, som må fremmes ved et reelt og kontinuerlig samarbeid mellom den nasjonale fagbevegelse og yrkesforbundene, bl. a. i Europa».

Vi ble enige om at

«fagbevegelsen er klar over at koordinering av virksomhet og handlinger nasjonalt vil være påkrevet i tida som kommer».

Dessuten understreket møtet at full sysselsetting og en stadig høyning av levestandarden fortsatt er et hovedmål og at dette ikke lenger er et spørsmål som kan løses utelukkende på nasjonal basis.

Endelig erklærte vi at et samarbeid bør iverksettes før 1. januar 1973.

Vi kan si det slik, at fagbevegelsen i Europa nå står ved et vendepunkt i sin virksomhet.

Nasjonale grenser er økonomisk sett i ferd med å bli et tilbaketrukket stadium. Dette må fagbevegelsen innrette seg etter om vi skal kunne ivareta våre medlemmers interesser. Det er en voksende erkjennelse hos ledelsene for landsorganisasjonene i Europa at dette må skje ved en felles og samlet innsats, ved et nært samarbeid på bred front.

Vi venter positive resultater av møtet 6. juni.

Problemene vi står overfor er under drøfting og analyse hos de fleste landsorganisasjoner og i våre fellesorganer. Problemene har sammenheng med det jeg tidligere har nevnt: særlig internasjonaliseringen av økonomien som gjør at nasjonale økonomiske virkemidler ikke lenger strekker til. Det betyr at herredømme over utviklingen ikke er mulig innen det enkelte land alene. Fagbevegelsen merker dette tydelig i alle land.

Vi er alle enige om at nedbyggingen av handelshindringene og den politikk som har vært ført har betydd økonomisk samkvem, tryggere sysselsetting og velstand. Vi er enige om at dette må vi ta vare på. Vi trenger også fortsatt økonomisk vekst, som jeg har vært inne på. Men samtidig må vi løse opp og hindre de uheldige sidevirkninger av velstandsøkningen.

Det er årsaker til at fagbevegelsene over hele Europa nå er inne i en periode hvor en justerer verdinormene og ajourfører sine perspektiver.

De fleste av våre kamerater i de andre landene, inklusive de nordiske, arbeider for den demokratiske sosialismen. Vi vil sammen med dem arbeide for et samfunn der bedriftene riktignok drives sunt enten de eies av stat, kommune eller private, men hvor næringslivet tar sikte på å tilfredsstille menneskelige behov, og på å skaffe arbeidsplasser der slike ikke finnes. Vi må søke å løse opp pressorådene, og skape en balansert utvikling

som ikke fører til menneskelige belastninger. Vi må trygge en distriktsutvikling i en bredere sammenheng. Kort sagt, vi vil skape en økonomisk utvikling og et bedriftsliv som er til for mennesket og samfunnet, ikke omvendt.

Fagbevegelsen i Fellesskapet har lagt fram et førsteutkast til arbeidsprogram etter disse synspunktene. Det gjelder også de kristne landsorganisasjoner som for to uker siden på en kongress vedtok et arbeidsprogram med de samme hovedtanker.

I denne forbindelse vil jeg understreke sammenhengen mellom muligheten til innflytelse i lokalsamfunnet, bedriftsdemokratiet og arbeidet på internasjonalt grunnlag.

Det er fåfengt å søke innflytelse i det små hvis vi ikke har styring i den store sammenheng. Innflytelse for den enkelte i lokalsamfunnet forutsetter at vi har innflytelse og kontroll over de større strømninger og krefter.

Ta for eksempel bedriftsdemokratiet. Medbestemmelse i norske bedrifter som er nær knyttet til utenlandske bedrifter eller leverandører blir begrenset om ikke medbestemmelse for arbeidstakerne også blir gjennomført i de utenlandske bedriftene. Det samme gjelder det indre miljø i bedriftene og det ytre miljø med kampen mot forurensningene. Utviklingen av så vel det indre som det ytre miljø koster penger som næringslivet i stor utstrekning må skaffe, og det er da vesentlig at norsk næringsliv kan stå likt med næringslivet i andre land når det gjelder utgiftene. Hvis ikke blir konkurransen ulik, og det blir vanskeligere å gjennomføre tiltakene.

Størst blir kravet om å vinne styring over internasjonal kapital. Det er en forutsetning for styring nasjonalt.

Ingen nasjon vil alene kunne mestre disse problemene og ingen fagorganisasjon i det enkelte land kan make å forme utviklingen alene og isolert fra det som skjer i andre land. Derfor slutter fagbevegelsen i Europa seg sammen.

Siktepunktet for det som skal skje i Genève til uka er å skape en maktfaktor av fagbevegelsen i europeisk sammenheng, i samvirke med de sosialistiske demokratiske partiene og andre som er villige til å være med og fremme utviklingen i vår retning.

Virksomheten må rettes mot flernasjonale selskaper. Den må sikre koordinerte handlinger nasjonalt i generelle faglige spørsmål. Og den må rettes mot de mellomstatlige organer som utvikles i Fellesskapet.

Jeg understreker her betydningen av at det nå opprettes et organ for beslutninger mellom landene i Ministerrådet i et utvidet EF. I en tid da det blir behov for fellestiltak internasjonalt, blir det viktig for fagbevegelsen at det finnes et myndighetsorgan å påvirke. Dette har vært ukjent hittil i mellomfolkelig samarbeid.

I den faglige samorganisasjon vi tar sikte på blir døra holdt åpen for andre fagorganisasjoner enn dem som er tilsluttet FFI — f. eks. de kristne og andre. Dette fordi vi ikke knytter organisasjonen formelt til FFI. Det er i denne sammenheng av interesse at de kristne landsorganisasjoner og den franske tidligere kristne, nå sosialistiske, CFDT på kongress i mai klart å positivt gikk inn for en europeisk faglig samarbeidsorganisasjon og tilbød drøftinger om dette. Den hånd som her er rakt fram må vi ta imot. Spørsmålet vil bli vurdert på vårt møte i Genève.

Vi legger også vekt på at fagforbundene får plass i samarbeidet. Et samarbeid på topplan er ikke nok. Kontakt mellom forbund og klubber med fellesinteresser er naturlig. Men det forutsetter aktivitet fra forbundene og klubbene selv. Det er ikke bare å sitte og vente på at noe skal skje.

Det samvirke vi skal gå inn i forutsetter vilje til å møte andre organisasjoner i deres holdninger. Greier vi ikke det, vil vi mislykkes.

Samtidig med forhandlingene om europeisk faglig samarbeid er Nordens faglige samorganisasjon blitt til. Alle nordiske organisasjoners sekretariater har godkjent forslaget til vedtekter. Styret vil bestå av to faglige tillitsmenn fra hver organisasjon, og vi vil få et sekretariat i Stockholm. Organisasjonen omfatter de fire nordiske landsorganisasjonene og sentralorganisasjonene for tjenestemenn i Finland og Sverige. Det betyr et bedre samarbeid når det gjelder våre oppgaver i de nordiske landene, men også i forbindelse med utviklingen i Europa.

Vi ønsker å trygge at de nordiske land og de nordiske fagbevegelser holder sammen og har kontakt i den utvikling som kommer. Nordisk fagbevegelse må samlet arbeide i det europeiske faglige samvirke, trass i at våre land kan få ulike tilknytninger til Fellesskapet.

For å si det enklest mulig: Nordiske fagorganiserte utgjør omkring 4,5 millioner mennesker. Det, sammen med vår tradisjon og de resultater vi har vunnet, gir oss styrke til å samvirke

i større sammenheng med landsorganisasjoner som den britiske, som har 10 millioner medlemmer, og den tyske, som har 6,7 millioner.

AVSLUTNING

Til enhver tid og i enhver sammenheng påhviler det oss i Landsorganisasjonen å følge den samfunnsmessige, økonomiske og politiske utvikling. Vi har plikt til å analysere utviklingen som grunnlag for den holdning vi skal ta for å fremme lønns-takernes faglige, sosiale, økonomiske og kulturelle interesser.

Under Landsorganisasjonens behandling av spørsmålet om norsk medlemskap i EF har vi på ny gjennomdrøftet samfunns-problemene og våre oppgaver i dag. Konklusjonen er fortsatt at vi ønsker trygghet i arbeid og inntekt, og fortsatt at vi samtidig sikter på et bedre livsmiljø og større innflytelse for den enkelte.

Men under gjennomgåelsen av saken har det vist seg at en løsning på spørsmålet om styring av økonomien, løsning av de generelle samfunnsproblemer og oppfylling av planene om et rikere livsmiljø forutsetter *mer* enn innsats og innflytelse lokalt, i norske bedrifter og i Norge. Det har vist seg at dette ikke er nok. Vi er kommet fram til at det også forutsetter tilslutning til et større marked for vårt arbeids- og næringsliv og fellesløsning internasjonalt av problemer som sysselsetting, miljø og med-bestemmelse.

Det er derfor vår vurdering at muligheten for en trygg videre-utvikling av vårt samfunn og økt innflytelse for den enkelte forutsetter nært samvirke over landegrensene, statlig og faglig.

Men det er framfor alt vår vurdering at *tryggheten i vårt arbeid og i vår tilværelse generelt* bevares og økes, om vi deltar i et nærmere samvirke over landegrensene med de nasjoner som står oss nærmest. Det gjelder tryggheten i sine ulike betydninger.

Denne vurdering styrkes av forvissningen om at vi står overfor problemene og oppgavene i fellesskap med en felleseuropeisk fagbevegelse. *Solidaritet* er igjen en nøkkel for oss, i denne situasjon. Solidaritet med andre nasjoner og andre arbeiderbevegelser. Solidaritet i organisasjon og samarbeid i felles håp og mål.

De europeiske fellesskap er nå et faktum. Storbritannia og Irland blir med. Danmark og Norge skal ta avgjørelsen til høsten. Det er å la en sjanse gå fra oss hvis vi sier nei. Med-

lemskap i EF vil gi oss muligheter til medbestemmelse over en utvikling som også angår oss og som vil påvirke oss uansett.

Det har aldri vært arbeiderbevegelsens måte å skyve problemene fra seg. Hvis norsk arbeiderbevegelse hadde gjort det, ville den ikke ha brutt gjennom i det norske samfunn slik det skjedde for 40 år siden.

Derfor tar vi mot utfordringen som ligger i sterkere sam-
hørighet med andre land i vår del av verden.

Jeg tilrår Kongressen å slutte opp om Sekretariatets ved-
tak av 25. januar i år.

HENRY NICOLAYSENS INNLEDNINGSFOREDRAG

Formannen i Norsk Transportarbeiderforbund, *Henry Nicolaysen*, som er den eneste som har stemt mot Sekretariatets innstilling, fikk deretter ordet til sitt innledningsforedrag. Han sa:

Kamerater, godtfolk.

Et hovedmål for fagbevegelsen har alltid vært å skape trygghet. Gjennom *faglig* kamp og deltakelse i politisk kamp har fagbevegelsen søkt å trygge den enkelte arbeidstakers økonomiske, sosiale og kulturelle kår. Det har skjedd ved den daglige virksomhet og kamp på den enkelte arbeidsplass, og det har skjedd ved en sterk, organisert innflytelse i norsk samfunnsliv og politikk.

For norsk fagbevegelse er målene for vårt framtidige arbeid fastsatt i det «Handlingsprogram» som er vedtatt av Kongressen.

Disse retningslinjer for vårt arbeid, er et resultat av medlemmenes aktive deltakelse i utformingen.

Det er altså ingen uenighet i fagbevegelsen om vårt arbeid og vår foreløpige målsetting.

Gjennom dette program, er det gjort mer klart enn noen gang tidligere, at vi er noe mer enn en ren lønnstakerorganisasjon.

Disse retningslinjer og mål for fagbevegelsen er trukket opp før man skulle ta stilling til medlemskap i EF.

La oss derfor her *ikke* få en diskusjon om de motiver vi har på hver side i den diskusjonen vi skal ha.

Heller ikke om vi er bedre her til lands enn andre, for det er vi selvsagt ikke. Det dreier seg alltid om mennesker — ute og hjemme — med forskjellig bakgrunn og livsvilkår, men som oftest med de samme ønsker og krav til trygghet og gode kår.

Det har vært rettet sterke henstillinger til oss om å vise ansvar i denne saken. La oss innrømme hverandre at vi viser ansvar overfor vår bevegelse, vårt samfunn og overfor det syn hver enkelt av oss er kommet fram til i en meget viktig og vanskelig sak.

A tillegge andre motiver de ikke har, burde være et tilbakelagt stadium i vår bevegelse.

Vi har heldigvis hatt en arbeiderregjering her i mange år, de fleste år som flertallsregjering.

Gjennom en rivende teknisk utvikling — og politiske vedtak som har hjulpet denne fram — har arbeiderbevegelsen lagt grunnlaget for og gjennomført tiltak for et sosialt rettferdigere samfunn.

Denne politikk har tilslutning fra folket. Et flertall i folket står bak. Det er funksjonærer, arbeidere, bønder, fiskere og andre. Det finnes ikke mange land hvor flertallet av folket er så motivert for å arbeide seg fram til et demokratisk, sosialistisk samfunn. Er så EF et egnet instrument til å videreføre dette? Jeg mener nei! Faktisk trodde jeg en tid at denne myten var lagt bort, men nå er den kommet igjen med fornyet styrke.

Om vi har nådd langt eller kort på denne veien mot det sosialt rettferdige eller et demokratisk, sosialistisk samfunn, vil det være uenighet om. Når vi *ikke* har kommet langt nok, skyldes det de krefter vi har imot oss og som *frykter* en for sterk arbeiderbevegelse. Når vi *har lykkes* et stykke på vei, skyldes det den makt en samlet arbeiderbevegelse selv utgjør. Vi vet at det ikke er noen hjelp å hente *utenfor* arbeiderbevegelsen. Den har alltid bare hatt seg selv å lite på. Vår trygghet i dag og i framtiden vil derfor, som alltid, være avhengig om *hvem* som skal ha politisk makt, *hvem* som skal styre de økonomiske krefter og hvordan.

I dag virker disse økonomiske krefter på mange vis i samfunnet.

Her kan jeg erklære meg fullt ut enig med statsministeren og partiformannen når han i Stortinget fredag den 21. januar i år nettopp pekte på dette avgjørende og vesentlige forhold. Han nevnte de sterke faktorer eller krefter som virker innenfor samfunnene og som gjør det *uten* at samfunnets konstitusjonelle organer har nevneverdig innflytelse på den utvikling disse krefter skaper. Han sa at det gjelder i første rekke det avgjørende spørsmål om krig eller fred og en rekke andre og viktige forhold.

For vår bevegelse er det et mål å få disse krefter under kontroll. Så langt er det selvsagt enighet. Etter statsministerens mening var EF et slikt fellesorgan som ville være det egnede instrument til å mestre disse kreftene. Det er her oppfatningene deler seg. På dette punkt mener jeg noe annet.

Etter min mening er *ikke* EF et egnet instrument til å videreføre den utvikling vi i arbeiderbevegelsen ønsker, og heller ikke til å mestre de krefter statsministeren omtalte.

Jeg er klar over at man i EF har bestemmelser om forbud mot

karteller, truster osv. Det har man også i det rendyrkede kapitalistiske USA.

Men med utgangspunkt i Roma-traktatens generelle bestemmelser og slik systemet virker, vil en av de sterkeste kreftene — *kapitalkreftene* — som vi ønsker å kontrollere — operere friere enn under det system vi har og kan utvikle videre.

Med den forberedelses- og avgjørelsesprosess som benyttes i Brussel — Kommisjonen forbereder sakene og Ministerrådet avgjør dem — er det min mening at disse ukontrollerbare krefter har lettere for å få innpass og i større grad påvirke utviklingen. Det er ingen samlet parlamentarisk — demokratisk — forsamling som kontrollerer eller virker som et demokratisk instrument i Brussel. En nylig bebudet oppmyking må imidlertid ikke berøre systemets økonomiske virkemåte, slik Mansholt sa det.

Å ofre særfordeler til beste for hele samfunnet har vært arbeiderbevegelsens økonomiske grunnregel. Ved styring av de økonomiske krefter har hele befolkningen fått del i den økonomiske vekst. Men det har bare vært mulig gjennom politisk kamp mot de krefter og idéer som i dag hersker i det vesteuropeiske nærings- og produksjonsliv.

Fri bevegelse av kapital, fri etableringsrett er for oss et langt skritt tilbake.

Vår generasjon har ennå ikke glemt perioden med arbeidsløsheten i Norge. Det er vel derfor at full sysselsetting og retten til arbeid er blitt hovedsak nummer én hos oss.

Vi vil at kapitalen skal flyttes dit den trenges, ikke at folk skal flyttes dit den vil. Det har vel stort sett lyktes kapitalen i store deler av Vest-Europa i dag, med de konsekvenser det har for miljøene.

Spørsmålet om vi fortsatt skal leve trygt her i landet, er av talsmenn både for Regjering og fagbevegelsen, gjort til et spørsmål om å slutte seg sammen med et kapitalistisk næringsliv i Vest-Europa. Et løfte om økonomisk vekst, koples sammen med truende toner om at arbeidsplassene er i fare hvis vi blir stående utenfor EF.

Det er ikke *uvesentlig* at denne agitasjonen fra våre rekker blant annet har gitt norsk næringsliv et kjærkomment påskudd til å innbille både seg selv og andre at vår velferd står og faller med norsk medlemskap.

Ikke bare den borgerlige presse, men også vår egen, ved hjelp av våre folk i Industridepartementet, har funnet at tiden nå er inne til å mane dette spøkelse fram. Dette er nokså eiendommelig når stortingsmeldingen selv sier at sysselsettingen trolig kan opprettholdes uansett medlemskap eller ikke.

«EF-medlemskap trygger arbeidsplassene» blir slått stort og ofte opp.

Slik planter og sår man usikkerhet og mistro til en ordning vi stort sett har levd med i mange år, og slik tenner man et håp som ikke kan innfris. I virkeligheten er dette et uansvarlig forsøk på å få den enkelte arbeider, hans familie, de større og mindre industri-samfunn rundt om i landet vårt til å tro at den arbeidsplassen de selv har, og vi andre er så avhengige av, vil bli «trygg i felles-skapet».

Rapportene fra EF forteller imidlertid noe ganske annet.

Det er riktig at man innenfor dette område så for seg en gull-alder da EF ble dannet. Arbeidsløsheten sank og aktivitetsnivået steg godt i begynnelsen og utover i 60-årene. Men, det var også forholdet hos oss.

Nå ser det imidlertid ut til at noe av den største optimismen har gitt seg. Lavkonjunktoren meldte seg også der forrige år, det har vært en vesentlig svikt i aktivitetsnivået.

Europa-kommisjonen la i midten av mars i år fram en rapport for Ministerrådet som tegner et temmelig grått bilde av situasjonen.

«Temmelig grått bilde» er ikke min karakteristikk, men NTB-korrespondentens. Meldingen er så kort at jeg refererer den i sin helhet.

«Europa-kommisjonen tegner et temmelig grått bilde av den økonomiske situasjon i De europeiske fellesskap i en rapport som mandag ble sendt til Ministerrådet. Kommisjonen håper at et enda nærmere økonomisk samarbeid mellom EF-landene kan bedre situasjonen.

Kommisjonen oppfordrer fagforeninger og arbeidsgivere til å anstrenge seg mer for å skape stabilitet i økonomien. De stadige større krav om lønnsøkinger må stoppe hvis man vil sikre sysselsettingen og øke den økonomiske aktivitet, mener Kommi-sjonen.

Situasjonen i EF er meget lite tilfredsstillende, framholder Kommisjonen i rapporten. Økingen i omkostninger og priser fortsetter i et meget raskt tempo, og sysselsettings-situasjonen er forverret. Den effektive arbeidstid er redusert, men den økonomiske vekst er gått betydelig ned, bortsett fra i Frankrike. Alle medlemsland har i det meste av 1971 hatt en uvanlig kraftig kapitaltilstrømming utenfor som følge av valutakrisen.»

Dog er det i de siste dager kommet meldinger som tyder på at det lysner, og godt er vel det for alle. Men det beviser jo bare at dette fellesskapet er utsatt for de samme svingninger som til-

svarende samfunnssystemer. Noen større trygghet kan man ikke garantere selv innenfor EF.

Min mening er at motkreftene mot vår bevegelses målsetting er sterkere i EF enn i de forhold vi kan regne med å arbeide i hos oss, eller med en annen tilknytningsform til Europa, hvor vi i større grad selv bestemmer de metoder vi ønsker å bruke.

Frykten for arbeidsplassene, enten vi blir med i EF eller ikke, er en kunstig skapt frykt.

Noe av det samme inntrykk kan man få av den uttalelse som flertallet i Stortingets utenriks- og konstitusjonskomité ga i sin innstilling om Regjeringens EF-melding. Det hevdes her at andre land vil oppfatte det som en endring av Norges utenrikspolitiske kurs hvis Norge velger å stå utenfor EF — og dermed isolere seg fra det utenrikspolitiske samarbeid mellom landene i et utvidet EF.

Men vi er jo i dag allerede medlemmer av NATO. Det er også de andre landene det her dreier seg om. En intim kontakt på dette område har man, og det vil man fortsatt ha.

Vår utenriks- og sikkerhetspolitikk er allerede fastlagt av Stortinget. Tidligere Gallupundersøkelser viste også at flertallet i folket støttet den.

Det kan da ikke finnes et eneste land som på dette grunnlag kan oppfatte en avvisning av medlemskap som en endring av vår utenrikspolitiske kurs. Den muligheten må bare finnes i komitéflertallets fantasi.

Men, hvis denne uttalelsen fra komitéen kan vekke tvil, en ubegrunnet frykt for vår sikkerhet, så vil vel det få virkning på en del mennesker.

La meg si det slik: «Det folk som stemmer i eller av frykt, stemmer aldri rett.»

Jeg vil føye til at jeg fullt ut forstår de som stemmer for medlemskap, hvis de mener at arbeidsplassene står i fare utenfor.

Endringer i arbeidsforholdene — strukturrasjonalisering i næringslivet — har vi hatt og vil få, enten vi blir med i EF eller ikke.

Når jeg som legmann vurderer ekspertenes analyser på dette felt, er jeg kommet til at sysselsettingen kan opprettholdes både i og utenfor EF.

Innenfor EF synes det som at man nå begynner å få en viss tvil om at hensynsløs stordrift og bare økt produktivitet fører rett av sted. På det siste ministerrådsmøtet i februar i år var det nok en slags reaksjon på den politikk som hittil har vært ført.

Også fra Kommisjonen hører vi nå noen nye toner, gode toner.

Både Mansholt og Spinnelli har bekymringer, også de har, naturlig nok, begynt å bli redd for at vi skal vokse oss i hjel. Den tanken har kanskje også streifet dem at vi selv kan produsere oss selv til døde, hvis vi ikke begynner å bruke fornuft på dette område.

Men når vi kommer til de enkelte konkrete spørsmål — når det for eksempel står mellom miljøvern eller distriktspolitikk på den ene side og maksimal vekst i produksjonen på den annen side, er det prinsippet eller troen på produksjonens, kapitalens vekst som slår igjennom.

For eksempel så må ikke natur- og miljøverntiltak føre til «konkurransesvridning». Men det må det vel nesten bestandig gjøre for den industri som blir «rammet». Personlig mener jeg at kravet til «konkurransabalans» spiller for stor rolle i det program som Kommisjonen har lagt fram og også i den praksis som har vært fulgt i EF på dette område. Det er vel nok å minne om det de fleste av oss leste om i avisene for en tid siden. Jeg sikter til meldingen om Kommisjonens arbeid for å hindre en vest-tysk miljøvernlov som ville redusere blyinnholdet i bensinen. Begrunnelsen var nettopp en henvisning til de økonomiske grunnprinsipper i Roma-traktaten, idet en slik lov ville svekke de franske og italienske selskapers konkurransevne på det tyske marked.

Distriktsproblemer er noe vi kjenner fra vårt eget land.

I EF er det særlig Italia som har enorme distriktsproblemer. EF har vist noe solidaritet, men — — —.

I en nylig avgitt rapport viser Kommisjonen at i tre av de seks EF-land ble forskjellen i inntekt mellom de rike landsdelene og de fattige større i løpet av 60-årene. I Italia, der forskjellen minsket, skjedde det fordi de rike distriktene ble noe mindre rike — ikke fordi de fattige ble rikere.

Fredsutsiktene er vel det viktigste og alvorligste som henger sammen med dette spørsmål. Jeg tviler ikke på at de fleste politikere mener det når de sier at det skal gå bra og at et samlet Europa har en stor misjon — ikke bare i Europa — men også i verden for øvrig på dette felt. For min egen del vil jeg si det slik jeg sa det i Sekretariatet da det ble pekt på dette overfor meg: «Hvis utviklingen i EF vil føre til fred i Europa vil jeg gripe det med begge hender.»

Men jeg er dessverre kommet fram til et annet resultat. Jeg velger å si det med forskeren Sverre Lodgaards ord. Han arbeider ved Instituttet for fredsforskning og er partifelle.

Han peker først på det vanlige bilde av stormaktsforholdet i verden, trekanten Sovjet, USA og China. Etter å ha nevnt at enkelte politikere innenfor EF mener det er et fjerde hjørne, nemlig De

europæiske fellesskap, fortsetter han: «Dette er en klar konsekvens av den sterke integrasjonen i EF. Det er igangsatt en prosess med sikte på økonomisk og monetær union innen 1980, og egen sam-ordning av utenrikspolitikken etter Davignon-opplegget, og det foregår sonderinger om hvordan Fellesskapet skal se ut militært. Det dreier seg altså om en integrasjonsprosess som allerede er alt-omfattende og som peker mot en statsdannelse med en eller annen form for militær overbygning. Det er også grunn til å tilføye at EF vil være den stormakt som er mest økonomisk utadvendt. EF er i dag verdens største handelsgruppering, og vil i framtiden mer enn noen andre måtte ta initiativ og ansvar for utformingen av internasjonalt økonomisk samarbeid.»

Dette er realiteter, og det første skritt — Den økonomiske og monetære union — har Regjeringen allerede gitt sin tilslutning til.

Alle her vet at Willy Brandt har antydnet nødvendigheten av en Europa-hær i framtiden. Ut fra de forhold vi ser rundt om oss i verden synes jeg ikke, som andre, at det virket ironisk at det var fredsprisvinneren som sa dette, tvert imot, det var realisten Brandt.

Han har gjort en prisverdig jobb med avspenningspolitikken øst-over, men man skal merke seg at for ham er et nært og aktivt samarbeid i Vest-Europa, og Vesten for øvrig, det som kan gi den nødvendige styrke og være plattformen for dette arbeid.

Jeg mener at det ikke er i vår interesse å melde oss inn i EF med de åpenbare muligheter dette fellesskap — over et lengre tidsrom — har for å utvikle seg til en virkelig maktblokk.

Selvsagt er jeg klar over at det sikkerhetspolitisk ikke fører til noen «vridning» for oss om det blir slik, men innenfor en slik maktblokk er det snevrere grenser eller bestemmelser — *ingen unntak*. At det finnes europeiske atomvåpen innenfor dette område er jo vel kjent.

På lengre sikt — og med varig medlemskap — kan vi bli så sterkt knyttet til Fellesskapet på alle andre områder, at vi også motstrebende blir nødt til å akseptere en «sikkerhetspolitikk» slik de store og avgjørende kreftene i Fellesskapet ønsker det. Jeg gjentar: Vår sikkerhetspolitikk er allerede fastlagt av Stortinget.

Motkreftene mot det vår bevegelse står for er sterkere i EF enn om vi får et friere samarbeid over landegrensene.

En slik utvikling vil vi vel ikke merke nå. Vår generasjon kommer nok ikke til å merke så mye enten vi gjør det ene eller det andre. Men, ungdommen, de som kommer etter oss og som skal leve med og føre videre det vi overlater dem?

Hva mener så den politisk bevisste ungdom om, ut fra det ansvar

de føler, er med i arbeidet i våre landsomfattende ungdomsorganisasjoner?

Alle disse ungdomsorganisasjoner, unntatt Unge Høyre, har gått mot medlemskap.

At Unge Høyre går inn for medlemskap er forståelig ut fra det samfunnssyn denne organisasjonen står for.

Med de muligheter og forutsetninger vår ungdom har hatt og har til å sette seg inn i disse problemene, så mener jeg at denne ungdom i høyeste grad er meningsberettiget. Vi eldre påtar oss et tungt ansvar hvis vi dytter på denne del av vår ungdom en løsning de ikke ønsker arbeide under eller leve med i.

Inn i dette bildet kommer forholdet til de fattige land, til de land som må få en bedre utvikling, skal vi trygge vår verden.

Jeg er selvsagt klar over at EF-landene yter u-hjelp og at de har mer bindende kontakter med visse oversjøiske områder. Planene er også at dette arbeid skal bygges videre ut. Men, så vidt jeg vet, behersker EF-landene i dag ca. 40 prosent av verdenshandelen. Med en slik styrke kunne man ha bidratt til å snu det bilde vi har i dag, hvor kløften mellom rike og fattige land fortsatt blir større. EF-landenes innsats på dette felt har ikke bidratt til å minske denne kløften, i kampen om råstoffene følges de gamle linjer, selv om metodene kan være nye.

Den siste Unctad-konferansen — og EF-landenes innsats der — gjør at det ikke behøver å sies mer om det.

Jeg mener at vi i et fritt samarbeid — med vår målsetting — kan utvikle mer tjenlige verktøyer enn gjennom den økonomiske politikk EF må føre overfor slike land.

EFs økonomiske mål gjelder i første rekke landene innenfor EF-grensene.

Hvordan er så fagbevegelsens stilling i EF?

I den seinere tid er det fra vår ledelses side kjørt sterkt og hardt på at den er sterk.

Sterk i forhold til hva?

I forhold til den stilling og styrke vår fagbevegelse har i vårt samfunn, mener jeg at fagbevegelsens stilling i EF ikke er sterk.

Jeg kan ikke være enig i at man framstiller fagbevegelsens stilling i EF som sterk ved hjelp av medlemstallene fra de ulike organisasjoner i det enkelte medlemsland.

Det er mer et spørsmål om hvordan disse organisasjoner er bygd opp, hvordan de virker, hvilke ressurser de har for å drive sin virksomhet.

Selv om organisasjonsprosenten i Vest-Tyskland er lavere enn hos oss har de der en meget sterk fagbevegelse. Sterk fordi den

er enhetlig, fordi den er bygd opp slik vi kjenner det og med solide midler.

I de øvrige EF-land er fagbevegelsen splittet i 2 eller 3 forskjellige landsorganisasjoner. Disse landsorganisasjoner kan i enkelte land samarbeide og det er antydning sammenslåinger. Men vi hørte jo også for en tid tilbake at fagbevegelsen i Italia skulle samles. Ingen har i denne situasjonen fortalt oss at grunnlaget for denne samling er sprukket, men det er vel den faktiske situasjon.

Det er ikke medlemstallene som teller, men den faktiske innflytelse organisasjonene har i de land de arbeider.

Dette forholdet gjenspeiler seg også når det gjelder fagbevegelsens innflytelse i dag i EFs organer. Den er etter mitt skjønn ikke særlig sterk.

Jeg har vært noen ganger i Brussel, bl. a. i fjor høst. Vi hadde da en samtale med Theo Rasschaerts, etter min mening en fin og redelig kar. Han leder de sosialistiske fagorganisasjoners kontakt med EF-organer i Kommissjonen. På direkte spørsmål om hva han mente om fagbevegelsens innflytelse i disse organer, så ga han ikke noe særlig lyst bilde av den. Svaret var slik at vår mann i Brussel fant at han måtte glatte noe over det.

Situasjonen var blitt en noe annen da vi var i Brussel på nyåret i år. Da var Rasschaerts noe mer optimistisk. Hans begrunnelse for dette var Haag-møtets vedtak i forbindelse med den økonomiske og monetære union.

Han mente at med en slik union ville EF's organer være mer avhengig av fagbevegelsens medvirkning for at det hele skulle fungere best mulig. Dette syn forstår jeg.

Arbeidsgiverne innenfor EF-området er ikke splittet. Deres organisasjoner begynte tidlig med sin virksomhet i Brussel. De står derfor bedre rustet, er velorganisert og jeg fikk også inntrykk av at de hadde større muligheter til innflytelse i Kommissjonens forskjellige organer.

Til dette kommer de større økonomiske krefter som virker utenfor arbeidsgiverorganisasjonene, både i det daglige økonomiske liv i området og i Kommissjonens korridorer.

Jeg mener at vi med medlemskap får større og sterkere motstand mot vår målsetting enn utenfor, og det uten en tilsvarende støtte.

Det er riktig at fagbevegelsen i EF hittil har avgjort sine egne forhold i de enkelte land, men når den økonomiske og monetære union i 1980 er en realitet, vil den økonomiske samordning kunne føre til endringer. Jeg minner om Roma-traktatens prinsipper, artikkel 6.

Som medlemmer av OECD får vi som land fra tid til annen en

påminnelse om omkostningsøkingene, lønningene, at vi må påse at næringslivet beholder sin evne til fornyelse og at vi må bremse på prisnivået for ikke å ødelegge vårt konkurranseforhold overfor utlandet osv. Slike hensyn er det jo vanlig at fagbevegelsen likevel tar når den vurderer tariffsituasjonene.

Men, nå må jeg minne om den rapporten som Kommisjonen i mars sendte til Ministerrådet. I en økonomisk og monetær union kan godt en rapport bli til et press eller et pålegg.

Selvfølgelig skal vi samarbeide med fagbevegelsen i Europa. Det har vi gjort og det gjør vi, og utvikler dette for å styrke oss alle i den virksomhet vi driver.

Imidlertid når vi ikke vår målsetting ved å gå inn i et fellesskap hvor motkreftene er betydelig sterkere, og vi kan heller ikke hjelpe de andre særlig.

Utenfor kan vi bruke de virkemidler vi selv bestemmer. Disse virkemidler har ikke vært uten effekt selv med de krefter som også i dag virker utenfra. Og, disse krefter vil være de samme for oss både utenfor og innenfor EF.

Jeg mener at Regjeringens siktemål ved tilslutning til EF er et noe annet enn norsk næringslivs og Høyres.

Men i det stort anlagte arbeid for å få landet inn i EF, bruker begge parter de samme argumenter eller hverandres argumenter.

Bankene, forsikringssekskapene, Industriforbundet og andre næringsorganisasjoner har gått sammen for å arbeide for tilslutning til EF. Det er ikke noe galt i det, det er deres rett.

Regjeringens midler til agitasjon for EF-medlemskap og næringsorganisasjonenes blir sikkert til sammen svære summer. Det er ikke noe galt i det heller, de kommer fra samme kilder, produksjonen, folket.

Disse næringsorganisasjonene har vel aldri varetatt arbeidsfolkets interesser framfor sine egne. De kommer heller ikke til å gjøre det innenfor EF selv om de nå bruker både midler og tid på bedriftene for å få arbeidsfolkets stemmer.

I et moderne samfunn spiller markedsføring en stor rolle. Vårt samfunn har ikke utdannet så få slike markedsføringseksperter. De beste er naturlig nok samlet i disse næringene. Vi skal nok få merke det fram til folkeavstemmingen.

Når det gjelder Regjeringens holdning til regjeringsspørsmålet etter folkeavstemmingen, forstår jeg og respekterer den. Det gjør det lettere for den enkelte velger å stemme etter sin overbevisning og ikke etter lojalitet i en sak av en slik karakter. Jeg har aldri riktig forstått de som på vår side nærmest har tryglet Regjeringen om å bli sittende, selv om flertallet av folket skulle stemme mot

medlemskap. Den må selvsagt få bedømme situasjonen da, velger den som mindretallsregjering å gå, kan ingen hindre den i det. Den kan komme igjen. Da blir det den viktigste oppgaven, bare et år etter folkeavstemmingen, for funksjonærene, arbeiderne, bønder og fiskere å sette inn en flertallsregjering fra Arbeiderpartiet.

Jeg nevnte eksperter.

Det er en uvane mange såkalte eksperter og teknokrater har, det å ta patent på sannheter, gjerne i god tid før de selv og andre har noen mulighet til å kontrollere dem. Men det minner oss i virkeligheten om hvordan det kapitalistiske samfunn i dag arter seg. Den enkelte kapitalist har nemlig utspilt sin rolle. Beslutningen fattes av en gruppe elitefunksjonærer innen industri, finansverden og statsadministrasjon. Det er på disses skrivebord planlegging foregår, her tegnes kurven for den økonomiske vekst. Her fattes beslutninger om den framtidige skjebne for en mengde grupper av mennesker og distrikter. Men først etter at overskuddet er regnet ut.

La oss heller innrømme næringslivet deres sterke argument om denne form for økonomisk vekst. Det er nemlig åpenbart at det er nedleggingen av de svake bedriftene og overflytting av arbeidskraft fra for eksempel jordbruk til industri som øker produktiviteten. Men undersøkelser har vist at i den grad EF gir ekstra vekst i økonomien, henger dette mindre sammen med økt bytte av varer mellom landene og fri konkurranse.

Først og fremst vil en eventuell vekst komme av at EF tvinger fram en stordrift raskere enn ellers, såkalt strukturrasjonalisering. For vekst på denne måten har det i høyeste grad vært mulig å få i stand her hjemme også. Men det har i etterkrigstiden vært *politisk umulig*. Det er nettopp det raske tempoet i omleggingen av næringslivet som skaper så store sosiale problemer. En slik framgangsmåte har vi søkt å unngå i Norge, men i EF vil det være politisk mulig, bare med den forskjell at EF nå kan gjøre jobben uten at planleggere og «vekstprofeter» selv får skylden og må ta det *politiske ansvar*. Det er mange som her i landet har trippet etter å få komme i gang med litt utvikling, men da har de måttet vente på grunn av folkemeningen. Også den parlamentariske situasjon på Stortinget har til nå vært en hindring. La oss bare minne om at hver gang vi har satt i gang tiltak som har bremsset den økonomiske vekst på noen områder for å få en rimeligere fordeling av godene blant hele befolkningen, har det aldri skjedd uten høylytte protester fra borgerlig hold. Norsk økonomi er mer enn en gang fra dette hold dømt nedenom og hjem. Er det da noe rart at begeistringene i de kretser er stor i disse dager? De har attpå til sin politiske arvefiende på sin side.

Mange har forsøkt å knytte sammen de vanskelighetene vi har i aluminiumsindustrien med norsk medlemskap i EF. Det har vært påstått at norske aluminiumsbedrifter må nedlegges eller flyttes dersom vi ikke blir fullt medlem. For å slå det fast enda en gang; det er ikke *tollen* til EF, men overproduksjonen og den alminnelige krise på verdensmarkedet som har skaffet oss problemene på halsen. La meg også få sitere en bedriftsleder, nemlig administrerende direktør Jean Michelet ved ASV: «Krisen innen aluminiumsindustrien har intet med EF å gjøre». (Sitat, møte i Årdal 22. mars i år). Heller ikke *videreforedling* kan berge de 1000 arbeidsplassene ved smelteverkene på ASV som må nedlegges inn 1980. «Ingen av oss behøver å innbille oss», sier direktør Michelet, «at vi fullt ut klarer å erstatte disse jobbene med videreforedling». (Årdal 22. mars).

Her i landet — som i andre land — går vi mot en forandring av mønsteret for hele vår industrireiseing. Uavhengig av noen markeds-løsning vil det alminnelige kraftforbruk om forholdsvis kort tid legge beslag på så mye vannkraft at den kraftslukende industri får vanskeligheter med å holde på selv den nåværende krafttilgangen. Kraftprisene vil gå til vær, og dette vil føre til en svekkelse av de kraftkrevende industriers konkurransevne. Også industrier som i dag baserer seg på norske råstoffer, vil møte større og større problemer. Dette gjelder ikke minst for treforedlingsindustrien, som allerede lenge har hatt vanskeligheter med tømmeravvirkingen. Det vil si at disse tradisjonelle eksportnæringer, som har hatt fordel av billige råvarer og lave kraftpriser, langsomt vil miste sin økonomiske vekst i framtiden.

Men fremdeles vil disse bedriftene i mange år bety mye både for sysselsettingen og økonomien. Imidlertid viser beregninger at verken tallet på arbeidsplasser eller Norges inntekter av disse risikoindustriene vil bli synderlig berørt om vi velger andre alternativer enn fullt medlemskap. Det er riktig at hovedregelen vil være at eventuelt norsk medlemskap vil medføre visse fordeler for vår eksportindustri som produserer råvarer og halvfabrikata, mens hjemmemarkedsindustrien vil bli sterkere utsatt for konkurranse fra de andre EF land. Men i virkeligheten vil en rekke andre virkemidler gi langt større utslag enn tollmurer, som dessuten mer og mer går av bruk i verdenshandelen. Prisendringer som velter tollbelastningen over på forbrukerne, valutaendringer, skattetiltak og eventuell ujevn lønnsutvikling i de ulike næringer er bare noe av det som kan skje. Dessuten er den beregnede tollbelastning på norske varer bare en liten del av hva vi må punge ut med i medlemskoningent til EF.

Ministerrådet vedtok i mars i fjor å gå inn for en økonomisk og

monetær union i løpet av 10 år, stort sett i samsvar med Wernerplanen. Selv om noen bindende regler for medlemslandenes politikk *neppe blir vedtatt* innen den første fasen på tre år, pålegges *medlemslandene* å føre en budsjettpolitikk som er i samsvar med EFs målsetting. Det betyr at det allerede i innledningsfasen blir nødvendig med forandringer i den norske penge- og kredittpolitikken. En viss frigjøring av kapitalbevegelsen i EF-området er allerede gjennomført. Spillerommet for en nasjonal finanspolitikk blir dermed innsnevret.

All den stund et medlemsland ikke kan motvirke en uheldig konjunkturutvikling gjennom finanspolitikken, penge- og kredittpolitikken, valutapolitikken og ved importrestriksjoner, vil både den økonomiske aktiviteten, sysselsettingsnivået og selve inntektsfordelingen bli påvirket av den praksis som rå i hele EF-området. Dette angår i høy grad den enkelte norske fagorganiserte. For å unngå arbeidsløshet noen steder og høyere sysselsetting andre steder, kan det — ifølge Skånlandsutvalget — bli nødvendig med en felles inntektspolitikk. Det er vel få som tror at norsk fabevegelse vil være tjent med eller særlig lykkelig over en inntektspolitikk som blir utført og gjennomført av myndighetene i Brussel.

Det er også en del andre spørsmål som i denne sammenheng er viktig for fagbevegelsen. F. eks. de mulige prisøkninger, rentehøyningens virkning for husleiene, og hvilke politiske virkemidler som kan benyttes for å motvirke slike skjevheter og hva de vil koste.

Det samme gjelder det frie arbeidsmarked, som jeg ikke har vært så opptatt av sett fra et norsk synspunkt, selv om det nå er antydnet at Tyrkia, Spania og Portugal nå kanskje får en ny status på dette felt.

For oss betyr også sosialpolitikken i EF og kvinnes stilling mye.

Jeg går ut fra at andre vil berøre disse forhold i debatten. Men noen ord om industrien og landbruket. Jeg har ikke riktig forstått enkelte tillitsmenn i arbeiderbevegelsen når de i EF-sammenheng har kjørt industrien opp mot landbruket. At vi mener det er skjevheter i korstrygden og jordbruksoppgjøret er en ting. En helt annen ting er det å framstille det slik at det nærmest er industrien som opprettholder landbruket her i landet.

Vi snakker ellers mye om naturvern. Vi har et av de fineste land når det gjelder natur og plass. Det vil vi alle verne slik at det kommer hele folket til gode. Det skal folket på landsbygda og i fjellbygda gjøre for oss. Vi vil helst ha dem der overalt i vårt land. At flertallet av disse folkene ikke vil inn i EF, fordi de mener at de får mer usikre kår og kanskje mindre plass, og arbeider for sitt syn, berettiger ikke til en slik form for agitasjon. Til dette kommer at vi i en

verden med stadig større behov for mat, og helst god mat, gjør landbruket en jobb.

Ut fra dette er vel alle enige om at de skal ha rimelige kår. Det er bl. a. en rimelig naturvernuttgift. Slutt med den formen for agitasjon, det er en politisk dumhet.

Man etterlyser på tilhengerhold et alternativ. Min mening er at vi i stedet for medlemskap skal velge en frihandelsavtale.

Mange sier at det alternativet ikke foreligger og at de derfor ikke kan ta det med i vurderingen nå. Jo, det vil foreligge om folket sier nei til medlemskap.

For oss som aksepterte EFTA-avtalen er det nå underlig å høre at alternativet frihandelsavtale er den virkelig store, stygge, kapitalistiske ulven. Jeg har spurt meg selv om hvorfor enkelte tilhengere nærmest er uten styring i angrepet på en frihandelsordning. Jeg har også spurt meg selv om hvorfor ikke Regjeringen — tross purring — ikke legger fram analysene som skal vise at det blir en sterkere økonomisk vekst ved medlemskap i EF enn ved en frihandelsavtale. Er det fordi det ikke er så stor forskjell, er det fordi man mener at da ville flertallet velge frihandelsavtalen?

Det som bl. a. har fått meg inn på disse tanker er en episode som hendte da Sekretariatet sist besøkte Brussel.

Vi hadde da et møte med Kommisjonens medlem, Spinelli. Vår venn i Papirindustriarbeiderforbundet, Olav Bratlie, spurte da om hvilke vilkår Sverige kunne regne med å få i EF.

Spinelli svarte (ordrett etter oversettelsen):

«Finland — Sverige — Østerrike blir tilbudt samme frihandelsordning som i EFTA.»

Dette førte til at vår delegasjonsleder straks fikk ordet og sa at når *det* var forholdet håpet han i hvert fall at resultatet for Sverige ikke forelå før folkeavstemningen i Norge var ferdig.

Jeg mener også at mange hos oss vil følge Sverige — vår største og beste handelspartner — hvis Sverige får en akseptabel ordning.

Videre deler jeg den svenske handelsministers alminnelige syn når han i en kommentar til vår regjerings markeds melding sier:

Jeg kan ikke dele den norske regjerings oppfatning om hva en frihandelsavtale med EF innebærer.

Videre sa han:

Den norske vurdering av fordelene og ulempene ved den type frihandelsløsning som Sverige nå forhandler om, synes å bygge på den oppfatning at den forhandlingsposisjon som Fellesskapet har fastlagt som utgangspunkt for forhandlingene, ikke kan en-

dres under marsjen. Denne oppfatning kan vi på grunnlag av de forhandlingsmøter som hittil har vært holdt, ikke dele.

Til dette kommer at man i Norge resonnerer ut fra den norske produksjonens og eksportens spesielle struktur, og at man da kommer fram til den slutning at en frihandelsordning ville stille Norge i en vanskeligere stilling enn Sverige.

Den norske regjering gir videre uttrykk for den oppfatning at en frihandelsavtale vil føre til usikkerhet og mangel på stabilitet i forhold til EF, i første rekke på grunn av beskyttelsesklausulene. Til dette kan vi peke på at vi har stor erfaring med denne type regler og hva de innebærer, både fra EFTA og fra andre internasjonale avtaler som for eksempel GATT.

Disse erfaringer gir etter vår oppfatning ikke grunnlag for slutninger som de den norske regjering nå legger fram. I Norge synes man også å vurdere Fellesskapets politikk innenfor en frihandelsavtale svært pessimistisk, og man går ut fra at EF-landene stort sett kommer til å opptre på en måte som vil forverre den andre avtaleparts stilling.

Denne vurdering avviker fra vårt eget inntrykk av EF-landenes hensikter. Den strider også med de uttalelser vi har fått fra motparten under våre forhandlinger.

Min mening er at en frihandelsavtale er en bedre løsning.

Vi behøver da ikke å godta de mange bestemmelser EF har fattet og vil ikke gi fra oss mulighetene til selv å bestemme hva vi mener tjener oss best.

Jeg skal ikke trette dere med toll og tall, tollene har jeg berørt før.

Det er også folk fra EF-land som har uttalt seg om dette.

Sosialisten Alfred Moser har vært i Oslo. Han var 12 år i Kommisjonen som Mansholts kabinetsjef. Han vet hva han snakker om. Selv om intervjuet med ham sto i Fri Fagbevegelse vil jeg ha fornøyelsen av å gjengi slutten. Han sa:

Et nei fra Norge ved EF-folkeavstemningen vil komme som et sjokk på Brussel. I forhandlingene med Norge anstrengte vi oss til det ytterste for å få til en løsning som kunne aksepteres, og skuffelsen vil derfor bli stor om medlemskap avvises. Jeg er redd for at dette vil ha en negativ psykologisk effekt, som ikke vil gjøre det lett for Norge å oppta forhandlinger med Fellesskapet seinere. Når EF blir utvidet til eventuelt å omfatte ni medlemmer, vil vi i lange tider være engasjert i de problemer som utvidelsen reiser. Det vil ikke bli mye tid til overs til å drive forhandlinger med for eksempel Norge. Når

derfor handelsløsningen framstår som et realistisk alternativ i Norge, så må dere ikke tro at vi er parat til å sette oss til forhandlingsbordet bare noen få dager etter at dere har avvist fullt medlemskap. Dere kan heller ikke forlange at vi skal tilfredsstillte Norges krav i slike forhandlinger, når dere på et tidligere tidspunkt har avvist fullt medlemskap. Det vil gå mange år, kostbare år, før Norge kan regne med å få noen avtale med Fellesskapet — det være seg en handelsavtale eller fullt medlemskap, sa Moser.

Så spør intervjueren Moser om det en gang i framtiden vil være mulig å få en handelsavtale etter det svenske mønster.

Moser svarte:

Statsminister Olof Palme vil aldri nå sitt mål med å få en løsning som tilfredsstillter Sveriges ønsker både økonomisk og politisk i forhold til Fellesskapet uten å påta seg de forpliktelser som medlemskap innebærer. Så langt jeg kjenner debatten om en frihandelsordning, slik den foregår i Norge og Sverige, så har jeg inntrykk av at dere ønsker og tror at Fellesskapet vil gi dere alle fordeler uten at dere er villige til å påta dere forpliktelsene. Vi har også våre interesser å ivareta. Dere kan ikke forlange solidaritet fra Fellesskapets side, hvis dere ikke selv vil vise den samme solidaritet, sa Alfred Moser.

Det var en sosialists svar på et mulig resultat av utfallet til et lite folks stemmegivning. Det var hans respekt for folkeavstemmingen og hans reaksjon på den.

Bevare meg vel, nå sosialistene der nede reagerer slik på mellomfolkelig samarbeid, hvordan er da de andre? Og det bare fordi vi kanskje ikke er villig til å inngå et varig, et evig ekteskap — jeg holdt på å si katolsk — med dem.

Jeg takker, men sier nei.

Jeg foretrekker å lytte til den svenske sosialistens sindige ord.

Men, hva vi enn gjør eller ikke gjør, la oss rekke hverandre hendene og trofast arbeide videre sammen for våre interesser.

Fagbevegelsens store styrke i vårt land har vært en ubrytelig enhet. Den er også hele arbeiderbevegelsens styrke. Den skal vi under alle omstendigheter bevare. På det grunnlaget skal vi sammen arbeide videre for våre mål.

Ettermiddagsmøtet fredag 2. juni.

Ettermiddagsmøtet 2. juni ble satt kl. 15.30 med *Egil Halvorsen* som dirigent.

Protokollen fra formiddagsmøtet ble referert av Odd Eide og godkjent uten merknad.

EF-DEBATTEN STARTER

Alf Frotjold, Hotell og Restaurant, som innledet det alminnelige ordskiftet, sa at møtet hadde fått to saklige innledninger i formiddagsmøtet. Han mente innledningene skilte seg fordelaktig fra den debatten som føres offentlig, og som gir inntrykk av at 25. september er den store slaktedagen. Dette fikk taleren til å minnes en liten historie om to griser som møttes i november, og som spurte hverandre om de trodde på et liv etter jul.

Selvfølgelig vil det bli problemer også etter 25. september, men vi ser framtiden i møte i den tro at det vil bli arbeiderbevegelsens idéer som vil prege utviklingen, da som nå.

Taleren hadde vært medlem av en regjeringsoppnevnt studiegruppe som skulle uttale seg om turistnæringens framtid innenfor EF. Hvordan vil medlemskapet slå ut i reiselivet? Reiselivet er i dag en av våre mest valutaskapende næringer.

Studiegruppen kom til det resultatet at vi må komme med i EF. Medlemskap vil ha stor betydning for turistnæringen. De opplysninger formannen ga i formiddagsmøtet — om valutakontroll og etableringskontroll — var også gruppen kommet fram til.

Reiselivet øker sterkt i våre dager. Mange har vært ute og reist, men ingen har sett noe til de fryktelige tilstander som motstanderne beskriver innenfor EF. Tvert om kan de fortelle at arbeidsfolk får det bedre og bedre. Utviklingen er kommet så langt at også pensjonister kan komme ut og reise, og denne sosiale siden ved reiselivet har selvsagt sin store betydning.

Det er riktig at fremmedarbeiderne har reist noen problemer. Men stort sett har de vært verdifulle medarbeidere. Det er vår tro at også dette problemet løses best innenfor EF. Det samme gjelder

kampen mot forurensingen. Vi vet at det nytter ikke å stenge grensene mot smuss.

I snart 75 år har LO kjempet for arbeidsfolkets sak. Når vi nå skal gi folk et råd, bør vi gjøre det i samsvar med flertallets forslag. Vi må også legge vekt på at Arbeiderpartiets landsmøte med stort flertall har anbefalt forhandlingsresultatet. I den forbindelse synes jeg det kan være grunn til å rette en honnør til Regjeringen for det resultat den oppnådde.

Vi har ingen garanti for at det blir arbeiderbevegelsens folk som preger utviklingen hvis vi går med, men det har vi heller ikke i det motsatte tilfelle. Vårt forbund vil anbefale flertallsinnstillingen.

Jeg startet med å nevne 25. september, og jeg vil slutte med denne datoen. Noen dager før vil Folkebevegelsen tenne varder. For arbeiderbevegelsen er vardene alltid tent. Svarer vi ja, er det et positivt svar. Svarer vi nei, er det også et nei til arbeiderregjeringen. Men selvsagt vil LO og DNA bestå etter 25. september, og føre kampen for arbeidsfolkets sak videre.

Øystein Larsen, Sekretariatet (Arbeidsmandsforbundet), syntes i likhet med Frotjold at de to innleiderne hadde holdt gode foredrag, men her opphører også sammenlikningen. Nicolaysen var etter Larsens mening langt mer avbalansert enn LO-formannen, som hadde kritisert at man i likhet med SF og kommunistene hadde inntatt sitt standpunkt før forhandlingsresultatet i Brussel forelå. Norsk Arbeidsmandsforbund vedtok på sitt landsmøte i september 1971 å gå imot norsk medlemskap, og vi har jo siden fått høre at vi burde ventet med å behandle EF-spørsmålet til forhandlingsresultatet forelå. Til det er å si at vi har vurdert Roma-traktaten som sådan, og funnet at den ikke kan være grunnlag for annet enn et tiltak for å styrke og underbygge den nåværende kapitalistiske samfunnsform. På et landsstyremøte i april i år — altså etterat forhandlingsresultatet forelå, har vårt landsstyre mot 5 stemmer vedtatt en uttalelse mot EF og bevilget 10 000 kroner til Arbeidernes Informasjonskomité mot EF. Denne komité ble dannet som en motvekt til at toppledelsen i LO og Arbeiderpartiet lenge før forhandlingene var avsluttet med alle krefter gikk inn for å selge Regjeringens positive holdning til medlemskap til en motvillig opinion innen arbeiderbevegelsen. Motstanderne var ikke på noen måte gitt den plass og de muligheter de i kraft av sin tallmessige styrke og sakens ekstraordinære karakter skulle tilsi. På denne bakgrunn gikk Arbeidsmandsforbundet sammen med Grafisk Forbund og AUF gjennom A.I.K. inn for å spre opplysninger om vårt syn på EF innen parti- og fagforeninger. Når det gjelder de forskjellige syn på Fellesmarkedet, oppfatter jeg det som en myte når tilhengerne

hevder at vi må gå inn i EF for å kunne gjennomføre et sosialistisk samfunn. Jeg ser også at det hevdes at EF er borgerskapets barn, men at det er sosialister som skal oppdra det. På bakgrunn av den svake stilling arbeiderbevegelsen i EF-landene har totalt sett, synes mulighetene for en slik oppdragelse meg svært liten. Vår oppfatning er at vi har bedre muligheter for å nå våre mål innen et samarbeid i Norden, sa Larsen, som var redd for at et EF-medlemskap, noe han ikke trodde på, ville få konsekvenser for det videre samarbeid i Norden. Han tok opp anklagene om at EF-motstanderne gikk mot internasjonalt samarbeid. Det som det her tas sikte på er en rikmannsklubb innen et meget snevert område av Europa. Vårt mål er internasjonalt samarbeid i et langt videre perspektiv, nemlig hele verden, sa Larsen.

Leif Skau, Sekretariatet (Jern- og Metall), viste til den behandling EF-saken har hatt i hans forbund. På et ekstraordinært landsstyremøte i desember 1971 ble resultatet en uttalelse mot EF-medlemskap med 25 mot 9 stemmer. Flertallet pekte på et nordisk alternativ og understrekte betydningen av et utvidet faglig samarbeid i Europa. Mindretallet fant ikke å kunne ta noe prinsipielt standpunkt før resultatet av forhandlingene mellom Regjeringen og EF forelå.

— For mitt eget vedkommende, sa Skau, vil jeg gjøre det helt klart at jeg av rent prinsipielle grunner har ment det vil være riktig å gi sin tilslutning til et medlemskap. Etter at forhandlingsresultatet forelå, finner jeg mitt standpunkt lettere å begrunne: For det første vil jeg peke på verkstedindustriens stilling. Mens den før var en ren hjemmeindustri, har den etter at vi kom med i EFTA hatt en ekspansiv utvikling, både når det gjelder antall arbeidsplasser og økonomisk. Eksporten økte fra 200 millioner kroner i 1959 til 1 milliard i 1965 og til 2,3 milliarder i 1970 — utenom skipsfarten. I hovedsak gikk eksporten til et tollfritt område i EFTA. Spørsmålet om den videre utvikling dreier seg ikke bare om flere arbeidsplasser og eksport, men også om den tekniske utvikling og det tekniske miljø som nødvendigvis må utvikle seg innenfor Fellesskapet på lengre sikt. En isolasjon vil etter min oppfatning få de mest alvorlige følger. Jeg har villet understreke betydningen av dette fordi vi ikke har lov til å glemme at bl. a. de sosiale utgifter i tiden framover skal finansieres. Jeg tror i likhet med flertallet på partilandsmøtet på at mulighetene for norsk industri og dermed for norsk økonomi vil være langt bedre i enn utenfor EF.

Dette er en vanskelig sak, sa Skau, og la meg legge til — en sak som ikke egner seg for slagordmessig behandling. La oss innenfor

arbeiderbevegelsen føre debatten med verdighet og ikke la oss rive med av disse helt usannsynlige slagord som nå om dagen florerer i vår hjemlige EF-debatt. Vår regjering og våre politiske ledere vil ikke «selge landet», at vi skal miste vår sjølråderett eller at vi skal bli «styrt fra Brussel». Det blir i vår EF-debatt uttrykt sterk frykt for de kapitalistiske krefter nede på kontinentet. For meg er kapitalistene de samme, enten vi møter dem i vårt eget land eller ute i Europa. Kapitalismen er internasjonal — og i dag langt mer internasjonale enn i arbeiderbevegelsens barndom. Hvis vi godtar dette — må vi også med vårt grunnsyn erkjenne at det bare er gjennom internasjonalt samarbeid at vi kan få muligheter til å få disse kreftene under kontroll. Skau beklaget nedvurderingen av menneskene og nasjonene på det europeiske kontinent og den tilsvarende forherligelse av oss sjøl i den hjemlige EF-debatt. Det var i noen av disse land den sosialistiske vugge sto. Det var ikke norsk arbeiderbevegelse som oppfant sosialismen, vi måtte lenger ut i Europa for å få impulser. Norsk arbeiderbevegelse har vist at det er gjennom samarbeid og solidaritet at vi kan utvikle vårt grunnsyn og våre idéer. I en verden som blir mindre og hvor vi er langt mer avhengig av hverandre enn tidligere, må vi ikke lukke oss inne bak vår nasjonale grense og være oss sjøl nok, sa Leif Skau.

Erland Mikkelsen, Jern- og Metall: Jeg er en av de mange som tror at Norge er mest tjent med en annen tilknytningsform til EF enn fullt medlemskap. Det er ingen grunn her til å analysere dette på annen måte enn at jeg tror at vi med fullt medlemskap mister styringsmuligheter som vi har i landet vårt, og som passer godt for oss.

Jeg vil likevel nevne at jeg tror kapitalens muligheter øker ytterligere i et utvidet EF. Våre muligheter til å styre den blir mindre.

Det som forundrer meg mest i disse dager er at ledelsen i LO og partiet ikke ser ut til å ville ta hensyn til de mange medlemmer, som har et annet syn. I dag føler man seg fjernere fra disse enn noen gang tidligere, synes jeg.

I denne saken har en rekke klubber, fagforeninger, avdelinger og enkeltmedlemmer en annen oppfatning enn våre ledere har, uten at det blir tatt hensyn til disses meninger og oppfatninger i en så alvorlig sak. LO bagatelliserte dette forhold. Det er riktig å minne om at arbeidsplassene har forandret seg. Arbeidsdagen har gjort det samme. Den tekniske utvikling har gjort sitt til disse forandringer. Men i denne forbindelse må man ikke glemme at også menneskene har endret seg.

Skreddersydde meninger fra lederhold blir ikke akseptert i sam-

me grad som tidligere. Etter mitt skjønn mener jeg det er klokt om våre ledere hører mer på vanlige tillitsmenn og medlemmer. Om dette ikke skjer, er jeg redd det kan få alvorlige følger for hele arbeiderbevegelsen. Anbefaler mindretallet.

Otto Totland, Sekretariatet, (Handel og Kontor) påtalte innledningsvis at det var lagt ut materiell fra motstanderne i mappene til representantene. Dette var i strid med Sekretariatets bestemmelser.

Når det gjaldt selve saken, ville han ta utgangspunkt i hva Nicolaysen sier på side 23 i sitt foredrag, om at frihandelsavtale vil være en bedre løsning. De som er motstandere, ønsker frihandelsløsning og sier at dette vil være like godt som medlemskap uten å medføre de samme forpliktelser.

Dette minner meg om, sa taleren, den debatt vi i en årrekke har ført i fagbevegelsen om de uorganisertes stilling. De ønsker fordelene ved medlemskapet, men ønsker ikke å påta seg forpliktelsene. Både LO og forbundene har i noen år krevd at de uorganiserte ikke skal ha de samme fordeler som de organiserte oppnår.

Industrien sysselsetter 400 000, og dertil kommer skipsfarten. Det er disse næringene som er basis for vår levestandard, sammen med fiske og jordbruk. Fire EFTA-land har søkt om medlemskap i Fellesskapet, og et par har søkt om handelsavtale. En slik handelsavtale for de to, forutsetter antakelig at de fire blir medlemmer. Hvis ikke, vil det foreligge en ny situasjon, og jeg vil betrakte det som naturlig at EF sørger for at medlemmene får en ordning som er bedre enn den handelspartnerne får.

Det hevdes at det er unaturlig for oss å gå inn for medlemskap fordi redere og handelsnæringene gjør det. Jeg håper vi får minst mulig av den slags argumentasjon her. Riktignok er det slik at arbeidsgiverne alltid ønsker å slippe noe billigere enn de krav vi legger fram. På den annen side har både arbeidsgivere og arbeidere den felles interesse at bedriften skal stå seg best mulig. Derfor er det naturlig at de to partene i dette tilfellet har felles interesser.

Så noen ord om tillit. Denne saken er nemlig også en sak om tillit. Det er noen av arbeiderbevegelsens fremste folk som har ført forhandlingene fram til et resultat. Det er statsministeren, utenriksministeren og handelsministeren, og for jordbrukets vedkommende landbruksministeren. Det er ikke likegyldig om vi har tillit til folk eller ikke. Jeg for mitt vedkommende har større tillit til de som har ført disse forhandlingene i havn, enn jeg har til folk som ikke har forhandlet — som f. eks. Borten, Eika, Korvald og Gustavsen.

H. Nicolaysen (til forretningsordenen): Totland ønsket vel ikke å mistenkeligjøre meg? Sekretariatet avslo at det ble satt opp stands utenfor her. Men i mappene ble det lagt materiale for flertallets

standpunkt, og da syntes jeg det var naturlig at jeg la inn en trykksak for mitt standpunkt. Jeg konfererte med formannen om dette på forhånd.

Per A. Utsi, LOs distriktskontor, Kirkenes: Det er beklagelig at materielle nyttehensyn skal prege denne debatten så sterkt. Arbeiderbevegelsen burde være den ledende i debatten — ut fra det syn at de store oppgaver ikke løses uten et forpliktende internasjonalt samarbeid. En handelsavtale er selvfølgelig ikke noen løsning på de multinasjonale problemene, eller på forurensningsproblemene. De interne problemene avhenger av hvordan vi løser våre internasjonale problemer. Et av de største problemer vi står overfor er forurensningen og ødeleggelsen av naturressursene. Hvalbestanden er allerede utryddet og sildebestanden desimert. Om 80—100 år vil kullreservene være oppbrukt hvis forbruket øker i samme takt som nå. Det samme vil være tilfelle med viktige metaller.

Når våre etterkommere så må konstatere at viktige metaller ikke fins lenger, vil de spørre: Hva brukte våre forfedre disse metallene til? Jo, til å føre krig med, mot hverandre, til å ødelegge hverandre. For å forhindre en slik situasjon må vi inngå et forpliktende samarbeid som bringer råstoffkildene under kontroll. Løsningen på forsøplingsproblemene må vi finne tvers over landegrensene.

Det er reist kritikk mot Roma-traktaten fordi den ikke inneholder noe om dette. Vi skal huske at Roma-traktaten ble skrevet i 1950-årene, og hvilke dokumenter fra den tid gir uttrykk for naturvern-synspunkter? Selv ikke LOs handlingsprogram som er et ti-år yngre, inneholder noe om dette.

Som representant for Nord-Norge er det naturlig for meg å se medlemskapet i relasjon til nord-norsk næringsliv. Nord-Norge er en sterkt eksportorientert landsdel, men eksporten består av råvarer og halvfabrikata. Jeg føler meg overbevist om at Nord-Norge er en landsdel som har aller mest å tjene på medlemskap.

Petter Pettersen, Jern og Metall, tok ordet fordi han følte at han gikk i utakt med mange i sitt forbund. Josef Larsson har gitt uttrykk for de tanker som gjør seg gjeldende hos mange av våre medlemmer. Derfor er det uforståelig at en så negativ innstilling kommer til uttrykk. Når nå EFTA blir borte, må det i beste fall bli på stedet hvil. Jeg vil derfor anbefale alle — og særlig ungdommen — å stemme for medlemskap.

Harald Brattebø, Handel og Kontor: Mitt standpunkt er ja til EF, la det være sagt til å begynne med. Denne kongressen er sammenkalt for å gi medlemmene et råd. Men ingen skal tro at medlemmene føler at de er representert gjennom oss. Denne kongressen ble valgt

i 1969. Jeg synes selv jeg er ved å bli en gammel mann, men jeg føler meg som en ungdom når jeg ser ut over denne forsamlingen.

På ett punkt er jeg enig med Hallvard Eika. Han sier at EF-saken er en spesiell sak som må behandles med varsomhet. Innen arbeiderbevegelsen ble det sagt at vi ikke skulle ta standpunkt før forhandlingsresultatet forelå. Det foreligger forlengst, men ingen har spurt etter medlemmenes mening. Vi skal ta stilling på vegne av medlemmene, og uten at medlemmene har behandlet saken. Den behandlingsmåten vil jeg ikke være med på, selv om jeg er for EF. På grunn av sakens særegne karakter burde den avgjøres ved uravstemning, og jeg setter fram dette forslaget:

På grunn av EF-sakens særegne karakter, ønsker LOs ekstraordinære kongress at dette spørsmål skal avgjøres av medlemmene ved uravstemning. Kongressens vedtak blir således bare et råd til våre medlemmer.

Dirigenten: Forslaget vil bli tatt opp til votering ved avslutningen av debatten.

Finn Nilsen, Sekretariatet (Bekledning), innledet med å karakterisere formannens innledning som både saklig og god. Formannen hadde sitert en del fra Romatraktaten, og selv ville han også sitere noe derfra, om inntektspolitikken og trygging av arbeidsplassene.

Etter traktaten er det en målsetting for Fellesskapet å bidra til en utjamning av inntektene og de sosiale tilstandene på et stadig høyere nivå. Noe likenende kunne godt ha stått i LOs handlingsprogram.

Når det gjelder trygging av arbeidsplassene, er det en sak vi må legge stor vekt på. Til tross for at vi har små naturlige ressurser, har vi en høy levestandard. Det skyldes særlig vår industri og vår skipsfart. På 10 år ble vår eksport til EFTA tre-doblet. Det alternativet vi nå står foran, er enten medlemskap i Fellesskapet, eller en handelsavtale. En handelsavtale vil selvfølgelig være bedre enn ingen ordning i det hele tatt, men det synes klart at den må bli dårligere enn medlemskap. Blant annet vet vi at viktige varer vil bli holdt utenfor, og dette vil føre til problemer ikke bare for eksportnæringene, men også for hjemmeindustrien. Og vi skal huske at industriproduksjonen utgjør 36.4 prosent av bruttonasjonalproduktet, mens jord- og skogbruk bare står for 5.7 prosent.

Arvid Nordli, Jern- og Metall, ville ta opp noen av de «forenklede problemstillinger» som LO-formannen hadde siktet til i sin innledning. Han stilte seg uforstående til det syn som flertallet i LO-

ledelsen forfektet og ville formulere et enkelt spørsmål: Hvorfor oppsto fagbevegelsen? Hvorfor eksisterer fagbevegelsen? Ble den ikke opprettet for å motarbeide kapitalismen og ivareta medlemmenes interesser? Hvorfor har vi da ikke kommet til veis ende og nådd våre mål? Arsaken er at kapitalkreftene har holdt igjen. Rett nok er det gjort framskritt, men meget står tilbake, trass i at det parti fagbevegelsen har samarbeidet med i lange perioder har hatt regjeringen og flertallet i Stortinget. Når man så ser ut i Europa og på hvem vi der skal samarbeide med, blir det hele enda underligere. Jeg tenker her på de krefter som har makta i EF. Det var ikke fagbevegelsen som tok initiativet til De europeiske fellesskap. I Frankrike var det utenriksminister Schumann. Hva slags regjeringer hadde representanter i Roma da traktaten ble underskrevet? Tanken om fellesskapet kom ikke fra våre meningsfeller i Europa, og jeg tror heller ikke at EF tar sikte på en mer rettferdig fordeling av samfunnsgodene. Det er våre motstandere som er EF-tankens varmeste talsmenn, også her hjemme. Hvem er Kåre Willoch og hvem representerer han — eller banksjef Melander? De sier ja til EF fordi de da best kan ivareta kapitalens interesser. På denne bakgrunn stiller jeg meg uforstående til Sekretariatets standpunkt. Man sier at fagbevegelsen ute i Europa trenger oss og ønsker oss velkommen. Vi skal da huske at fagbevegelsen i Europa aldri er blitt spurt — den har aldri hatt noe valg. At den i denne situasjon ønsker oss velkommen er ikke underlig. Man fristes til å sitere ordspråket: Felles skjebne er en trøst. Disse ting teller mest for meg når jeg i morgen vil stemme mot Sekretariatets forslag. Nordli sa seg enig med Brattebø når det gjaldt Kongressens kompetanse. Vi er samlet her for å ta et standpunkt til EF-medlemskap, men vi er ikke valgt til å gjøre det. Vi er ikke representative, det riktigste ville være å gå ut og spørre grunnorganisasjonene til råds. Men tatt i betraktning den korte tida fram til folkeavstemmingen, ville ikke dette være mulig nå. Nordli ville derfor ikke stemme mot Brattebø's forslag, men han ville unnlate å stemme for å markere sin sympati for forslaget.

Klaus Kjelsrud, Sekretariatet (Skog og Land), gikk imot dem som betviler Kongressens kompetanse. Det er riktig at EF-medlemskap ikke var i bildet da Kongressen ble valgt, men derfra til å dra den slutning at vi ikke er kompetente til å ta standpunkt og gi medlemmene råd, er å stille saka fullstendig på hodet. Om vi i strid med vedtektene skulle valgt en ny kongress til å behandle EF-saken, ville vi allerede ved nominasjon og valg av representanter bestemme utfallet for avstemningen på Kongressen. I denne forsamling vet ingen hva hver enkelt mener, det er styrken ved denne kongressen. Men EF-motstanderne har tydeligvis vedtatt at det skal bankes løs på

dette spørsmålet, som på det mest bestemte må avvises. Derneſt regjeringsſpørsmålet. Det er utenkelig at en regjering ſom eventuelt får en folkeavſtemning og et flertall i Stortinget mot ſeg, kan reise til Brussel og forhandle om en ny form for tilknytning. Kjelsrud tok til ſlutt fatt i Nicolaysens henvisning til intervjuet med ſoſialisten Moser i Fri Fagbevegelse, der Moser sier at et norsk nei ved folkeavſtemningen vil slå ned ſom et sjokk i Brussel og filoſoferte litt over vanskene ved å få en annen form for avtale. Men dette er da et helt logiſk reſonnement, mente Kjelsrud. Hva ville vi ſi om en deputasjon for en uorganisert arbeidsſtokk kom opp på kontoret til Aspengren og ble enige om å organisere ſeg i LO med de forpliktelſer og rettigheter dette innebar. Og ſå — etter å ha forelagt protokollen for ſine kolleger, kom tilbake og ſa at de ikke ville betale kontingent, men ha de rettigheter et LO-medlemskap innebærer. Det ſkulle vært artig å ſe fjeſet på han Aspengren i ſå fall, ſa Kjelsrud, ſom pekte på at psykologiſk ſett ville vi komme i ſamme ſituasjon overfor EF. Han ville også be de ſom tror vi kan gjennomføre ſoſialismen iſolert i Norge å ſtikke fingeren i jorda og lukte hvor de er. Veien går gjennom ſamarbeid, og kampen kan bli hard og vanskelig. Men det er den enſte veien å gå, ſa Kjelsrud.

Olav Carlsen, LOs adminiſtrasjon, tok utgangspunkt i EFs miljøvernpolitikk. Det er den ſak det har vært meſt forvirring om i den ſeinere tid. Og kanskje det området ſom nå bør viſes ſtørſt oppmerksomhet. Carlsen ville gi et råd til dem ſom leſer Roma-traktaten: Ha i minne at den ble ſkrevet i 1957, i et krigsherjet Europa klemt mellom giganter i øſt og veſt. Den ble til for å ſamle kreftene og for å ſkape mer likevekt. I dag er vi kommet ſå langt at bivirkningene av den teknologiſke og økonomiſke utvikling er tydelig for alle. Det er blitt et europeiſk og et globalt problem, og tiden er inne til å legge opp til vern om naturreſſursene og legge grunnlaget for et meningsfylt liv. Diſſe problemene tok EF opp til gjennomdrøfting på en konferanſe 9. februar i fjor. Det ble fremmet vedtak om å harmoniſere utviklingen under henſyn til vern om natur og miljø — ikke bare til økonomiſk vinning. Alt tre uker etter ble det innen EF opprettet et eget Miljøverndirektorat. I vårt land har det ſannelig tatt lengre tid å få til et eget miljøverndepartement. Alt i juni i fjor la dette direktoratet fram et miljøprogram, ſom fikk fagbevegelsens tilſlutning. Det innebærer blant annet lov om forhåndskontroll med de nye kjemiſke ſammensetningene. Dette programmet ble bygd opp på en ukes tid, og i mars i år la Kommiſjonen det fram for Rådet ſom vil ta ſtandpunkt i juli i år. Kommiſjonen har her fulgt opp de råd den

fikk av fagbevegelsen, og det blir i programmet ikke satt noe skille mellom miljø- og naturvern og arbeidervern. Det er feil når motstanderne hevder at vi ikke vil få frihet til å gjennomføre nasjonale miljøverntiltak innen EF. EF-medlemskap vil gi oss anledning til å følge med på de kostbare miljøverntiltak som EF setter ut i livet. Det vil gi oss en romsligere økonomisk ramme på dette området, sa Carlsen som anbefalte Sekretariatets forslag.

Wilhelm Hansen, Kjemisk Industriarbeiderforbund, argumenterte mot den oppfatning at ingen ting ville skje med vår selvbestemmelsesrett hvis Norge blir med i Fellesskapet. Det sies også at vi får medbestemmelsesrett. Ja, hva betyr nå det? Vi er et folk på snau fire millioner og vi skal bli medlemmer av et Fellesskap på 300 millioner.

Det er slått fast at rentepolitikken skal harmoniseres, og viktige sider ved statsbudsjettene skal avgjøres på fellesskapsplan. Riktignok heter det at det ikke er truffet noen endelig bestemmelse om dette, men det er ikke sant, sa taleren og viste til et møte i Fellesskapet den 9. februar i år, hvor disse spørsmålene ble behandlet.

Fellesskapet er heller ikke noen sammenslutning man kan melde seg inn i og gå ut igjen av. Går vi inn, smeller jernportene ubønnhørlig igjen bak oss. Det står i Roma-traktaten at avtalen gjelder for ubegrenset framtid.

Vi fikk et inntrykk av under forhandlingene hva dette dreier seg om. Hva blir framtiden for de norske arbeiderne? Etter som det er arbeiderne som har flertallet her i landet, har direktørene gått mann av huse for å sikre seg arbeidernes stemmer for medlemskap. Direktørene sier at i motsatt fall kan de ikke forespeile trygge arbeidsplasser.

Det er en grenseløs dristighet av direktørene å forespeile trygge arbeidsplasser. Når har direktørene ellers garantert trygge arbeidsplasser? Arbeidsløsheten i EF-land er langt større enn hos oss.

Beregninger som er foretatt, viser at i tilfelle medlemskap vil matvareprisene stige med 900 millioner kroner årlig. Det blir dessuten høyere rente, og dette vil føre til øking av bokostnadene.

Jeg vil også hevde at hvis vi blir medlemmer, blir store deler av industrien forsvarsløs, med alle de følger dette vil få for arbeidsplassene.

Den frie etableringsretten må nevnes. Jeg er glad for at Aspen-gren iallfall hadde så stor respekt for den frie etableringsretten at han gjorde alt han kunne for å bortforklare den. Det blir ikke fri etableringsrett i Norge, mente han. Men jeg tror nå at det blir storkapitalen som kommer til å herske også i vårt land hvis vi

blir medlem av Fellesskapet. Jeg vil anbefale mindretallsinnstillingen.

Arvid B. Hansen, Jern- og Metall, ville ikke forsøke å omvende noen. Alle hadde vel på dette tidspunkt tatt sitt standpunkt. Vi har i dag fått to gode innledninger av to prektige mennesker — Aspengren fordi han er jernarbeider, og Nicolaysen fordi han er trønder! (Munterhet).

Om Norge skal gå inn i EF eller ikke, avgjøres ikke ved hemmelig avstemning på arbeidsplassene. Det er riktig at Kongressen skal uttale seg, men det er bare et råd til medlemmene av LO foran folkeavstemningen. Den endelige avgjørelsen blir truffet av Stortinget. Og jeg har stor tiltro til Bratteli og hans regjering og Aspengren og hans sekretariat. Jeg er enig med Nicolaysen i at vi skal leve her i landet også etter folkeavstemningen, og derfor håper jeg at vi kan bevare fatningen.

Randi Moe, Kommuneforbundet, hadde med stor interesse hørt på de to innledningsforedragene. Selv om det er få kvinner i denne salen, sa hun, bør vi ikke overlate helt ut til mennene å avgjøre saken. Personlig har jeg søkt å sette meg inn i kvinnenes situasjon i EF-land, og jeg har sett at de kjemper med omtrent de samme problemer som vi. Men jeg er kommet til at våre muligheter blir redusert hvis vi blir med i Fellesskapet, blant annet fordi kvinnens stilling i de katolske land er en annen enn den vi kjenner. Vår kamp for likestilling vil bli vanskeligere i Fellesskapet enn utenfor.

Taleren gikk inn på en rekke sider ved medlemskap, og nevnte at hos oss er omkring 2000 medisinske preparater i handelen, men i EF-land er tallet det mangedobbelte. Denne medisinmengden vil vi få inn over oss hvis vi går med, sa hun.

Nå tror ikke jeg det blir noen katastrofe for landet om vi blir stående utenfor. Det sies at vi får være med på å bestemme hvis vi blir med. Jeg setter et stort spørsmålstejn ved det punktet. Derimot mener jeg at vår ungdom bør bli hørt i en sak som denne. Og forholdet er at alle ungdomsorganisasjonene, bortsett fra Unge Høyre, har gått mot medlemskap.

Arne Hermansen, Transportarbeiderforbundet: Da LO-sekretariatet første gang behandlet denne saken, ble det avgitt en erklæring som gikk ut på at vi måtte få en rekke viktige unntak, hvis vi skulle kunne bli medlemmer. Det var meget sterke forbehold som ble tatt den gang, og jeg mener det ble tenkt på unntak fra selve Roma-traktaten.

Hva ble så resultatet? Vi fikk blant annet 2—5 års utsettelse med gjennomføring av bestemmelsene om fri kapitalbevegelse. Og kort

tid etterat dette forhandlingsresultat forelå, kunne Sekretariatet gi sin tilslutning til det som var oppnådd.

Vi er visst alle enige om at en fri kapital flyter dit hvor den oppnår de beste vilkår. Her i landet har vi møysommelig bygd opp et system som gir oss en viss kontroll med kapitalkreftene. Vi har også bevisst gått inn for lavrentepolitikk. Men Skånland-utvalget — Regjeringens eget utvalg — peker i sin innstilling på at en rekke av våre tiltak på det økonomiske område vil være i strid med bestemmelsene i EF.

Det sies at Regjeringen vil ta sikte på og at den vil sikre en lavrentepolitikk til boligbyggingen når vi er blitt medlemmer. Det vil koste meget store beløp. Etter en undersøkelse som er foretatt, vil det dreie seg om 600 millioner kroner årlig til å begynne med, seinere 850 millioner. Det er mer enn tvilsomt om det kan finnes dekning for disse beløpene.

Et forhold til kommer inn: Hvis vi forutsetter at den monetære union gjennomføres, innebærer dette at de viktigste postene på statsbudsjettet bindes av vedtak innen Fellesskapet. Her må vi hele tiden ha for øye den beslutningsprosess som ligger nedfelt i Roma-traktaten. Det besluttede organ, Ministerrådet, og det utøvende organ, Kommisjonen, tilfredsstiller under ingen omstendigheter min oppfatning av en forsvarlig og demokratisk kontroll.

Tilsvarende sterke innvendinger kan det reises mot de prinsipper som er lagt til grunn for Roma-traktatens bestemmelser om arbeidskraftens frie bevegelighet og fri etableringsrett. Jeg vil sitere formannen for det sosialdemokratiske parti i Schleswig-Holstein, Joachim Steffen:

«Baksiden av den konsentrasjons- og sentraliseringsbevegelse som kapitalen gjennomgår under EF-bestemmelsene er struktur- og bransjekriser, tiltakende og skjerpede motsetninger mellom relativ individuell velstand og samfunnsmessig fattigdom, uthuling av de nasjonale konjunkturbestemmende styringsmekanismer, uten at europeiske instrumenter er utviklet og har trådt i deres sted, skarpere gruppe- og klassekamp i Vest-Europa, og sist en europeisk folkevandring fra sør og inn i EFs kraftfelt.»

Har vi så noe annet alternativ?

Det har vi — hvis vi ønsker og vil det. Under henvisning til EFTA-rådets vedtak som i prinsippet ble tiltrådt av Ministerrådet i 1969 i møte i Haag, kan vi i likhet med det land som vi politisk, økonomisk og kulturelt står nærmest, Sverige, forhandle om en frihetsavtale.

Det vi hittil kjenner til fra de forhandlinger som er ført med de ikke-medlemsøkende land, er at hovedregelen vil bli tollnedtrapping 4½ år som for medlemslandene. Unntak er gjort for de såkalte følsomme varer. Her vil nedtrappingen ta 8—12 år. Fra Folkebeve-

gelsens side er det prøvd å beregne hvor stor denne tollbelastningen vil bli i forhold til medlemskapsalternativet. Man er kommet til en tollbelastning på 550 millioner kroner over 10 år, eller i gjennomsnitt 55 millioner kroner årlig. Det må vel kunne sies at dette beløpet er av slik størrelsesorden at det kan kompenseres ved nasjonale tiltak.

Velger vi *dette* alternativ, vil vi stå friere. Vi vil fortsatt kunne velge kurs i våre politiske og faglige framstøt, ut fra våre egne nasjonale forutsetninger og ut fra det vi mener gagnar norsk arbeiderbevegelse best.

Jeg gir min fulle tilslutning til det syn som mindretallet i Sekretariatet har gitt uttrykk for.

Dirigenten opplyste at 16 talere hadde hatt ordet i dagens møte, og det sto 33 talere på listen.

Protokollen fra ettermiddagsmøtet ble lest av Odd Eide, og den ble godkjent etter en formell innvending fra Fritz W. Hannestad.

Det var arrangert teaterkveld for Kongressens deltakere.

Formiddagsmøtet lørdag 3. juni.

En minnetale.

Møtet åpnet klokka 9.30 med *Klaus Kjelsrud* som dirigent.

Dirigenten: Vi har mottatt melding om Randi Pettersens død. (Forsamlingen reiste seg og påhørte Kjelsruds minneord.): Randi Pettersen var i mange år tilknyttet arbeiderbevegelsen, både i partiet og som tillitskvinne i NNN. Vi kjenner henne alle. Gjennom mange år la hun ned et aktivt og uegennyttig arbeid. Hun var alltid trofast mot arbeiderbevegelsens og fagbevegelsens idéer og satte hele sin arbeidskraft inn for dem. Vi lyser fred over Randi Pettersens minne og hedrer henne med ett minutt stillhet.

DEN FORTSATTE EF-DEBATT

Dirigenten refererte så endel meldinger, og ga ordet til formiddagsmøtets første taler.

Sverre Enger, Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund, innledet med å anbefale det utlagte forslag til voteringstema i EF-saken, Sekretariatets flertallsinnstilling.

Videre viste han til at landsmøtet i Kjemisk den 17. november 1971 hadde behandlet et forslag fra forbundets avd. 3 — Nedre Eiker Fagforening — som gikk ut på følgende:

«Landsmøtet går imot medlemskap i EF, da medlemskap etter Roma-traktaten ikke er forenlig med våre interesser.»

I stedet vedtok landsmøtet et forslag som gikk ut på følgende:

«Landsmøtet er av den oppfatning at man må avvente de forhandlinger som pågår i Brussel for å få brakt på det rene betingelser før tilmelding av medlemskap til EF. Når forhandlingsresultatet foreligger er først tiden inne til å ta standpunkt til Norges tilmelding til EF.»

Videre vedtok landsmøtet følgende:

«Før den bebudede rådgivende folkeavstemningen finner sted, bør Landsorganisasjonen i Norge holde ekstraordinær kongress om Norges forhold til Det Europeiske Fellesskap.»

— — —

Ja, nå er den ekstraordinære kongress samlet her i denne sal. De som velges til representanter til LOs kongress skal behandle den dagsorden som denne kongress selv vedtar, og Kongressen er suveren i sine vedtak.

Når det gjelder Kjemisk Forbunds videre organisasjonsmessige behandling av EF-saken, så skal forbundets landsstyre ha møte mandag 5. og tirsdag 6. juni.

Det norske forhandlingsresultat fra Regjeringens forhandlinger i Brussel ga blant annet følgende resultat:

- Full tollfrihet fra 1. juli 1977.
- Norsk Fiskeriprotokoll sikrer norske fiskere 12-milsgrense fra Egersund til grensen mot Sovjetunionen.
- Garanti for kystfiskerne også etter 1982.
- Norge gitt overgangstid for frigjøring av kapitalbevegelser og for gjennomføring av etableringsbestemmelsene.
- Norge får EF-støtte til fiske, jordbruk og distriktsutbygging.»

Enger hadde ingen betenkeligheter ved å stemme for medlemskap med de betingelser Norge har oppnådd. Tyngden av Kjemisk har sine arbeidsplasser i den elektrometallurgiske og kjemiske industri. Dette er utpregede eksportindustrier som til sammen representerer nesten 25 prosent av Norges industrieksport. Norge er verdens største eksportør av ferrolegeringer. Denne industri eksporterer 90 prosent av sin produksjon. Den kjemiske industri har en årlig eksport på 1600 millioner kroner, eller mer enn 35 prosent av dets produksjonsverdi. Vårt land er uløselig knyttet til eksporten fra disse industrier, og forutsetningen for gode og trygge arbeidsplasser i dem er avhengig av deres muligheter for eksport og videre ekspansjon. En tollfri adgang til et europeisk stormarked på 250 millioner mennesker vil derfor gi økt trygghet for industrien og gi nye muligheter for økt produksjon. Særlig sysselsettingen i aluminiumindustrien er på lengre sikt knyttet til den videre bearbeidelsen av råaluminiumen i Norge. Den kjemiske industri har lenge vært hemmet av EFs ytre tollsatser. Tyngden av vår eksport har gått til det tollfrie EFTA-området. Ved en utvidelse av EF med Danmark og Storbritannia vil også dette betydelige markedet bli stengt mer eller

mindre. Norsk medlemskap i EF vil derimot åpne tollfri adgang til et kjempemarked. Også på olje-området kan Norge bli et eksportland, men forutsetningen for at vi ikke bare skal bli eksportør av råolje og gass, er at vi kan bygge ut en petrokjemisk industri med tusener av nye arbeidsplasser. Uten EF-medlemskap er det urealistisk å regne med at dette kan skje. Enger ville ellers vise til nr. 10 av Fri Fagbevegelse. Der står alt jeg ikke rekker å si i et ti minutters innlegg, sa Enger.

NYE FULLMAKTER

Leif Haraldseth, Sekretariatet, la fram fullmakter for fire nye representanter. Erling Sandvig møtte i stedet for Ragnar Ødven fra Postfolkenes fellesforbund, Rasmus Solend møtte i stedet for Arild Tausvik fra Bygningsarbeiderforbundet, Frank Olsen møtte i stedet for Oskar Skogly fra Bygningsarbeiderforbundet og Bjørn Rudaa møtte i stedet for Borgmund Bang i Norsk Tjenestemannslag. Dermed skulle det være 293 representanter til stede, sa fullmaktkomiteéns formann.

Samtlige fullmakter ble godkjent.

N. R. Mugaas, Statstjenestemannskartellet, minnet om at Kartellet tidligere hadde gitt uttrykk for sitt syn: Tilslutning til forhandlingsresultatet. Han fant det likevel riktig å ta ordet i denne forsamling for å si, at når statstjenestemennene behandler saken, er det ut fra det synet at yrkesgruppene blir stadig mer integrert. Vekselspillet mellom industri og servicenæringer blir stadig klarere. De statsansatte kan være trygge for sine arbeidsplasser, for staten vil alltid kunne sørge for sine ansatte. Men vi er klar over at mulighetene for bedre økonomiske kår hviler på den totale økonomi. Bare på grunnlag av dette vil det være riktig å slutte opp om flertallsinnstillingen.

Men det kan også være grunn til å se saken i et annet perspektiv. Det kan være riktig å markere at vi ser den ut fra et fellesskaps-syn, først fellesskapet innad i fagbevegelsen, så fellesskapet utad mot de land vi har hatt samarbeid med.

Det er satt fram forslag om uravstemning. Jeg vil advare mot det, og jeg vil advare mot at noen stemmer blankt hvis dette forslaget blir avvist. Jeg vil be alle fra Kartellet bruke sin stemmerett i denne viktige saken.

Til slutt har vi den politiske situasjon. Det kan neppe være logisk riktig at en regjering som satser så sterkt på medlemskap blir sittende hvis medlemskapet blir avvist. Jeg sier ikke dette for å komme

med trusler, men konklusjonen av et nei må være at Regjeringen går. Derfor vil jeg be alle om aktivt å påvirke opinionen i positiv retning, sa Mugaas til slutt.

Arne Pettersen, Jern- og Metall: Når vi som er tillitsmenn ute i distriktene skal ta stilling til spørsmålet, er det mange spørsmål som blir stilt. Vi må se det målet bevegelsen har satt seg, både faglig og politisk. Hittil har vi i LO hatt en ledelse som har sluttet opp om en sosialistisk målsetting. Men det økonomiske grunnlaget må også være til stede hvis vi skal trygge en utvikling i sosialistisk retning. Når vi er kommet så langt, må vi slutte helt og fullt opp om forhandlingsresultatet. Vi har behandlet saken både på partilandsmøtet og på møtene i fylkespartiene. Når det nå tales om uravstemming, så vil ikke det gi noe resultat. Det er 24. og 25. september vi skal si ja eller nei til flertallsinnstillingen.

Det snakkes også om nordisk samabeid. Det var noe vi skulle hatt for 20 år siden, men vi fikk det ikke til. Først da vi kom i EFTA, lærte vi å samarbeide. Jeg vil anbefale flertallsinnstillingen.

Odd Højdahl, LOs sekretariat, hadde som medlem av Regjeringen vært med på å anbefale forhandlingsresultatet. En slik avgjørelse bygger på en helhetsvurdering av alle sider, både økonomiske, sosiale, kulturelle — og også de målsettinger arbeiderbevegelsen står for. Som LO-mann har jeg særlig vært oppmeksom på den økonomiske vekst og trygging av arbeidsplassene. Skal vi holde vekst-raten, klarer vi det best som medlemmer av EF. Jeg er overbevist om at mange LO-medlemmer ikke synes de har den økonomiske standard de kunne ønske. Vekst er det eneste som kan skaffe dem det.

Vi har store planer for utbygging av den offentlige sektor, både når det gjelder skole, sosiale formål osv. Det er den økonomiske vekst som skal skaffe midlene til det.

Det har vært hevdet at økonomisk vekst skaper sosiale problemer. Det er mulig den skaper nye sosiale problemer, men den avhjelper også noen sosiale problemer. Blant annet har den avhjulpet det store sosiale problemet som heter massearbeidsløsheten. Jeg vil også understreke at vi til sosiale trygder bruker forholdsvis mer i de grise-grendte strøk enn i pressområdene. Det er flere som har uføretrygd i de grise-grendte strøk enn i byene. Til gjengjeld har vi andre problemer i byene. Jeg vil likevel avvise den påstanden som går ut på at i EF vil vi få større sosiale problemer totalt.

En taler i går hevdet at i EF vil vi få større problemer enn nå med omsetning av medisiner. Det er ikke riktig. Vi kan opprettholde det systemet vi har nå hvis vi ønsker det.

FORTSATT 40 MANN PÅ TALERLISTA

Dirigenten: Det er ennå over 40 mann på talerlista. 3 har trukket seg, og jeg vil anbefale flere å følge deres eksempel.

Walter Kolstad, Transportarbeiderforbundet: Debatten har nå vart i over 7 timer, og vi har hatt en rekke innlegg for og mot medlemskap. Jeg kan ikke se at noe nytt kan komme fram i saken. Jeg er en av dem som har trukket seg og vil be flere gjøre det samme.

Dirigenten: I alle tilfelle vil jeg be de etterfølgende talere om å fatte seg i korthet.

Trygve Hartvedt, Jern- og Metall, tok fatt i den ubalanserte argumentasjon som er ført, så vel fra tilhengere som motstandere av medlemskap i EF. Jeg er motstander, men finner det riktig å si at argumentasjonen fra motstanderhold har tatt veier som ikke jeg kan følge. Blant annet blir det sagt at medlemstilhengerne er «kapitalismens visergutter». Når det gjelder tilhengers argumentasjon, kan vi hyppig lese i pressen meldinger som er egnet til å skape frykt på arbeidsplassene — frykt for å miste arbeidet hvis industrien ikke kommer inn på det europeiske stormarked. Mye tyder på at industrien har lagt opp til at vi på et seinere tidspunkt kommer med i EF og har dermed bidratt til å skape en stivnet holdning til problemet. Mine grunner til å gå mot medlemskap er blant annet disse: Hvis vi oppfatter dagens situasjon som statisk utgangspunkt vil mange kunne godta at vår sjølråderett blir den samme — enten vi går med i EF eller står utenfor. Men enhver form for integrasjon vil avføde nye former med tiden. I løpet av en 20 års periode vil våre muligheter for å ordne våre indre forhold uavhengig reduseres. Enten vi svarer ja eller nei ved folkeavstemningen, vil dette få konsekvenser på lengre sikt. Men jeg kan ikke være enig med Frotjold i at et nei vil få følger for Regjeringens stilling. Vi må være forsiktig med å avskrive oss fra de muligheter det ligger i at vi har og kan få gjennom en Arbeiderpartiregjering, og på denne bakgrunn vil jeg sette fram følgende forslag:

Kongressen merker seg den enstemmige uttalelsen fra Arbeiderpartiets landsmøte, hvor det bl. a. heter:

«Uansett utfall av folkeavstemningen, vil DNA — i samsvar med vårt program — uopphødelig fortsette å kjempe for at vårt parti skal ha styring i de folkevalgte institusjoner.»

Kongressen vil for sin del uttale at uansett utfall av folkeavstemningen er ikke fagbevegelsen tjent med en borgerlig regjering.

Dirigenten: Redaksjonskomitéen innkalles til møte i LOs representantskapsal klokka 10.30. Jeg foreslår nå en 5 minutters pause, så de inntegnede talere får tid til å tenke på om de vil trekke seg eller ikke. Ytterligere to har nå avstått, nemlig repr. nr. 208 og nr. 97.

STATSMINISTER TRYGVE BRATTELI INNLEGG

Første taler etter pausen var

Statsminister *Trygve Bratteli*, som tok utgangspunkt i situasjonen da Arbeiderpartiet overtok Regjeringen like etter den annen verdenskrig og la grunnlaget for den videre utvikling. Det sto klart at den ikke kunne få noen innflytelse uten i nært samarbeid med andre land. Den gunstige utvikling i Europa i den siste generasjon ville ikke ha vært mulig uten gjennom et stadig mer intenst internasjonalt samarbeid. Alle partier er i dag enige om at utviklingen i det enkelte land er avhengig av en parallell utvikling i andre land. Norge ble medlem av OECD, som kom mer i bakgrunnen da EF og EFTA ble dannet. EFTA ble en viktig løftestang for å bringe den økonomiske utvikling i Norge og Norden framover. De dystre spørsmål før vi ble med i EFTA slo ikke til. Men det var fra starten av klart at ordningen med Europa delt i to markedsorganisasjoner ikke var ideell. Den blir nå erstattet med et utvidet EF. Det må stå klart, at uansett hva vi bestemmer oss til, er EFTA i oppløsning — det utvidede fellesskap kommer i stedet. Forutsetningen for at dette har kunnet skje, er det internasjonale samarbeid. Velger vi å stille oss utenfor, stiller vi oss i forhold til det øvrige Europa langt tilbake. Ingen er tjent med misvisende opplysninger i denne saken. Det å *samarbeide* er i dag viktigere enn alle andre enkelte saker. Det demokratiske Europa har vært med på å utvikle den demokratiske sosialismen. Dette er ikke et særnorsk fenomen. Vi må være forsiktige med å bli bokstavtreller eller dogmeryttere, slik at vi ikke oppfatter det som skjer rundt omkring oss. Vi er med rette stolte over hva som har skjedd her i Norge og i Norden, men vi må ikke være blinde for det som har skjedd og skjer ellers i Europa. Det snakkes om fri etableringsrett, fri kapitalbevegelse og et fritt arbeidsmarked. Men det er intet krav i Roma-traktaten om slike praktiske tiltak. Spørsmålet om en monetær union, innebærer at kapitalbevegelsen og pengepolitikken stilles under strengere krav enn tidligere. Fri etableringsrett eksisterer i dag ikke i noe europeisk land. Når det gjelder et fritt arbeidsmarked, er dette et gammelt krav fra fagbevegelsen, som vi bør fortsette å arbeide for.

Det bør være absolutt enighet om at folkeavstemmingen om tilslutning til EF må tas alvorlig, sa statsministeren. Dette vil lette sakens behandling. Derfor har Regjeringen gått så sterkt inn for den og vil ta konsekvensen av den. EF-spørsmålet har ikke vært noen lett sak, og personlig har jeg vurdert alle sider ved den inngående. Regjeringen har sett det slik at den ville forsømme sin plikt om vi ikke i denne saken gir et klart råd til folket. På basis av alt som

foreligger tilråd vi å stemme et klart ja til EF-medlemskap ved folkeavstemningen.

Gunnar Kokaas, Grafisk forbund: Det byr både på fordeler og ulemper å komme like etter statsministeren. Jeg tror jeg vil starte med å kommentere noe av det han sa.

Det er ikke riktig at vi motstandere ikke vil ha noen form for samarbeid. Vårt forhold til Fellesmarkedet er ikke det samme som at vi går mot samarbeid. Det vi tar avstand fra, er å komme i et slikt avhengighetsforhold at vi mister selvbestemmelsesretten.

Statsministeren var også inne på det demokratiske Vest-Europa. Ja, det er riktig at store deler av Vest-Europa har vært påvirket av sosialistiske tanker. Vi skal være stolte over det. Men det betyr ikke at vi skal sette oss selv i en avhengighetsstilling til land som alltid har bekjempet arbeiderbevegelsen. Vi skal ikke gå i forbund med land som er reaksjonære, for å si det rett ut. For ingen kan vel kalle Pompidou for en progressiv politiker. Det samme gjelder Englands Edward Heath.

Det er riktig at Willy Brandt har klart å skape noe i Vest-Tyskland, men jeg frykter at de reaksjonære kan vippe ham av pinnen. De var nær ved å klare det for meget kort tid siden.

Vi skal være klar over at idéen om EF ikke ble unnfanget i arbeiderbevegelsen. Det var borgerlige, for ikke å si reaksjonære politikere, som unnfanget den idéen, og de vil prege EF, gjøre det til et instrument for sitt syn. Vi skal ikke stikke under stol at de reaksjonære kreftene er virksomme, og at de virker med stor kraft. Vi skal ikke gjøre oss avhengig av dem, derfor er jeg motstander av EF.

Det er ikke utenkelig at det i framtiden blir organisert en Europahær, og at EF blir atommakt. Frans Josef Strauss anstrenger seg mye for å få det til. Jeg tror nok Willy Brandt har rett i at mulighetene for en EF-hær er til stede.

Jeg vil også nevne dette med evnen og viljen til samarbeid.. Dette er en rikmannsklubb som bygger gjerde rundt seg sjøl. Er det vilje til samarbeid? Jeg kan bare nevne miljøkonferansen i Stockholm, hvor DDR ikke får lov til å delta.

Dirigenten: Det er inntegnet 33 talere. Dirigenten vil henstille til alle å fatte seg i korthet.

Arnfinn Knudsen, Handel og Kontor: Vi har diskutert Brattebø's forslag om uravstemning, men forstår ikke hans logikk. Jeg vil advare mot å stemme for forslaget hans.

Sigurd Lønseth, Norsk Musikerforbund: Innenfor det forbund jeg representerer, er det svært mange som ser med bekymring på vårt lands tilslutning til EF. Jeg finner ikke grunn til å komme inn på alt som blir påberopt som grunn for frykt innenfor de kunstneriske

yrker, da jeg foretrekker å innta en optimistisk holdning når det gjelder det ukjente og innskrenke mine motforestillinger til den side av EF-komplekset som jeg med en viss grad av sikkerhet kan bedømme virkningen av.

Da er det det frie arbeidsmarkedet innenfor fellesskapet som står i brennpunktet for min interesse. Det er beklageligvis slik at vi i Musikerforbundet har meget nedslående erfaringer når det gjelder følgene av en lett adgang for utlendinger til å få ta arbeid i Norge. For norske musikere lå hovedtyngden av arbeidsplasser tidligere ved hoteller og restauranter. Liberaliseringstendenser som har vært framherskende hos norske myndigheter — og de er i dette stykket blitt backet opp av en del av norsk presse som i dag går sterkt imot norsk medlemskap i EF — har ført til at vi fra omkring midten av 1950-årene har hatt en utvikling som etter hvert har snudd opp ned på de forhold vi hadde. De arbeidsplasser norske musikere hadde ved hoteller og restauranter, er praktisk talt fullstendig gått tapt for dem. I stedet er musikkpodiene blitt okkupert av utlendinger, noe enhver som besøker slike steder lett kan konstatere. Disse utenlandske musikere kommer en del fra land innenfor det nåværende EF, men etter hvert er det blitt like mange fra øst-land, særlig fra Polen, Tsjekkoslovakia, Jugoslavia og Ungarn. En side av den sterke innvandring av folk til vårt yrke, er at de arbeidsvilkår som var normale så lenge norske musikere var i flertall på arbeidsplassene, er i ferd med å brytes ned.

Hva vil så norsk tilslutning til EF bety for denne situasjon? Min vurdering er at norske musikeres stilling på arbeidsmarkedet allerede er blitt så ille at den ikke kan bli verre. Norske musikere har fått fellesmarkedets ulemper på forskudd, uten å få del i de fordeler det kanskje også for disse kunne ha å få adgang til et større arbeidsmarked. Den ordning at utlendinger må søke om arbeidstillatelse for å ta jobb i Norge, blir en temmelig tom formalitet så lenge de myndigheter som skal ta stilling til søknadene er så valne på fingrene som de hittil har vist seg å være når det gjelder å avslå søknader. Det er ganske bittert å vite at dyktige norske musikere her i Oslo er henvist til å leve på trygd samtidig som myndighetene stadig slipper nye utlendinger inn på arbeidsplassene. Det vi mister ved tilslutning til EF, er — for så vidt det gjelder musikere fra EF-land — først og fremst et håp om at myndighetene en vakker dag kan snu om til en mer restriktiv holdning. Det er et håp som jeg tror er svært lite realistisk. Skal norske musikere få sin naturlige førsterett til arbeidsplassene i Norge tilbake, mener jeg at helt andre virkemidler er mer å stole på, og det er virkemidler som så vidt jeg forstår, vil være i behold og under hjemlige myndigheters kon-

troll også under norsk medlemskap i EF. Uansett om Norge kommer med eller ikke, håper jeg at LO vil gi sin fulle støtte til Musikerforbundets krav om at slike virkemidler må bli tatt i bruk med full tyngde.

LO-formannen var i sitt innledningsforedrag inne på arbeidsformidlingens rolle. Den offentlige arbeidsformidling må bli gjort obligatorisk, med straffansvar for arbeidsgivere som tar inn arbeidstakere gjennom privat formidling. Dette er nødvendig for å få ram på private arbeidsformidlere i andre land som formidler arbeidstakere til norske bedrifter. Det sitter i dag et reir av private musikerformidlere i Danmark og disse ernærer seg i høy grad ved formidling av fremmede musikere til bedrifter i Norge mot 10 prosent provisjon av deres lønn. Selv om den skade de gjør bør være åpenbar, har de norske arbeidskraftmyndigheter ikke vist synderlig interesse for å få slutt på deres virksomhet.

Overhodet, norske myndigheters holdning til norske musikeres sysselsettingsmuligheter i eget land må endres. Ved siden av at noen myndigheter har vist slapphet overfor privat formidlingsvirksomhet, har andre myndigheter ved manglende omtanke fastsatt ordninger som gjør at norske musikere blir handikappet i den økonomiske konkurransen med utlendingene. Således er utenlandske musikere under arbeid i perioder på mindre enn 6 måneder ad gagen her i landet, unntatt fra ordinære skatteplikt. I stedet for skatt på det nivå nordmenn må betale, slipper de med en fast avgift på 20 prosent. Dette gir dem mulighet til å by seg fram for lavere brutto lønn enn norske musikere må ha. Enda verre er det at Skattedirektøren ved en ren administrativ fortolkning har funnet ut at arbeidsgivere som sysselsetter disse utenlandske musikere skal være fritatt for å betale arbeidsgiveravgift til Folketrygden. Det betyr en besparelse på nesten 15 prosent ved å bruke en fremmed musiker i stedet for en norsk. Videre har myndighetene i sin visdom ordnet det slik at de som arrangerer dans i sitt lokale, og som tar inngangspenger av gjestene, slipper å betale en fastsatt avgift på 40 prosent av disse inngangspenger, dersom de bruker utenlandske musikere som ikke er underlagt skatteplikt. Disse urimeligheter er ikke fastsatt av suspekterte organer i Brussel, men av våre egne myndigheter! Det er et spørsmål om medlemskap i EF kan være medisinen som må til for å få dem til å begynne å tenke.

De utenlandske musikerne som myndighetene er så velvillige overfor når det gjelder å slippe dem inn, hvordan har de det her i landet? Ikke særlig bra, kan jeg forsikre. De fleste av dem er medlemmer av Norsk Musikerforbund den tid de arbeider i landet. Det er rent skammelig hvordan mange arbeidsgivere tillater seg å behandle

dem. For utenlandske musikere har forbundet flere tvister i måneden enn vi tidligere hadde i året for norske musikere ved de samme bedrifter. Her må jeg beklage den tungvinte rettsordning vi har, som arbeidsgiverne profitterer stort på fordi det er vanskelig å slutføre rettssaker på vegne av arbeidstakere som ikke har fast bopel i landet. Jeg har også det inntrykk at hotell- og restauranteiere i mange lokalmiljøer har en slik posisjon at myndighetene der ikke er særlig villige til å hjelpe fremmede arbeidstakere som kommer i vanskeligheter med dem. Et særlig graverende tilfelle må jeg nevne. Tre italienske musikere som arbeidet i en restaurant i en mindre vestlandsby, ble i strid med Arbeidervernloven trukket for et betydelig beløp i sin lønn. Dette ble gjennom forbundet anmeldt til det lokale politi, i tillit til at arbeidsgiveren ville foretrekke å gi musikerne riktig oppgjør framfor å bli straffet. Hva ble resultatet? En melding fra politimesteren om at saken var henlagt «på grunn av bevisets stilling». Etter som arbeidsgiveren hadde innrømmet at han hadde foretatt trekket, var politiets standpunkt eiendommelig. Saken ble anket til Riksadvokaten som sendte den til den lokale statsadvokat. Resultatet ble en ny melding om at disse opprettholdt politiets standpunkt. Jeg nekter å godta slike avgjørelser som upartiske og redelige!

På bakgrunn av mange nedslående erfaringer med norske myndigheters holdning når det gjelder beskyttelse både for norske musikere og for de utlendinger som gis adgang til å arbeide her, vil jeg konkludere slik: La oss starte med å feie for egen dør, og feie godt der! Da kan vi med tillit gå inn i et forpliktende samarbeid med andre stater.

Harry Pedersen, Grafisk: Formannen opplyste i går at Grafisk hadde gått mot medlemskap. Det er riktig, men det kan sies atskillig mer om den saken. Vi behandlet EF på vårt landsmøte i mai i fjor. Det møtte 258 representanter, og vi hadde to førsteklasses innledere, Erik Ribu og Torbjørn Berntsen. Jeg skal ikke lese opp hele vedtaket vårt, men konklusjonen vil jeg nevne. Den går ut på at norsk medlemskap i EF ikke vil styrke arbeiderbevegelsen. Landsmøtet krever derfor at Regjeringen legger opp til en linje som ikke fører til fullt medlemskap. Denne uttalelsen ble vedtatt med 216 mot 38 stemmer. Det var altså ingen tvil om at vårt landsmøte sa et klart nei til medlemskap. Det samme gjorde vårt landsstyremøte i desember i fjor.

Jeg vil også fortelle at Oslo Samorganisasjon på sitt representantskapsmøte har gitt klart uttrykk for at den er mot medlemskap.

Vårt landsmøte gjorde også et annet vedtak. Vi endret formålsparagrafen. Vi skal arbeide for å gjennomføre et sosialistisk sam-

funn. Jeg tillater meg å spørre: Er det mulig å gjøre det, hvis vi blir medlemmer av EF? Jeg mener nei og atter nei. Vi går rett inn i en kapitalistisk høyborg, og mulighetene for å komme ut igjen er meget små. Det får meg til å minnes noe jeg i min ungdom leste i en gammel bok. Jeg tillater meg å omskrive sitatet slik det passer meg: Hva gagner det å vinne den hele verden — i dette tilfellet Europa — hvis en tar skade på sin sosialistiske sjel?

Arne B. Tyssen, Bygningsindustriarbeiderforbundet, minnet om at fra 1. januar 1973 vil Norge være kommet i en annen situasjon, og den vil merke vår hverdag. Situasjonen kan ikke bli status quo, som noen synes å tro. Noen synes til og med å mene at handelsavtale er bedre enn medlemskap. La meg da minne om, sa taleren, at i de tilbudene Sverige og Sveits har fått, er det gjort unntak for mange av Norges tradisjonelle eksportvarer. Det vil også være mulig for EF — under visse omstendigheter — å innføre full tollbelastning igjen. Det er helt åpenbart at norsk industri vil få de beste vekstmulighetene innenfor EF. Fullt medlemskap gir medbestemmelsesrett, og medbestemmelse er demokrati. Vår hovedoppgave er ikke å bekjempe kapitalen, men å få styring med den.

Sigurd A. Danielsen, Kommuneforbundet: Jeg er blitt fortalt at en som ble forespurt om hvilken stilling han tok til EF svarte at han tok standpunkt til EF da han var 12 år. — Men da eksisterte jo ikke EF, sa den som spurte. — Nei, men da ble jeg sosialist, svarte mannen. Og det er det hele spørsmålet dreier seg om. Den største kapital arbeiderklassen har, er oss sjøl. Det sies at vi skal arbeide for sosialismen. Ja, kamerater, spill den plata vi fikk i går med arbeidssanger. Det er ikke Norge alene det er snakk om. Skal vi gå veien til et sosialistisk samfunn må vi ut over landegrensene.

Ole Flesvig, Norsk Arbeidsmandsforbund, kommenterte Tor Aspengren som i sin innledning hadde sagt at det bare var kommet inn 100 resolusjoner mot EF til LO. Hvor mange resolusjoner som er gjort før vet jeg ikke, men det er et faktum at mange fagforeninger har gjort vedtak mot EF, selv om de ikke har avfattet resolusjoner. Det ble sagt på Arbeiderpartiets landsmøte at en av landets største fagforeninger hadde gått inn for medlemskap. Hvis det er Herøya arbeiderforening det siktes til, ble det på et møte nylig foretatt uravstemning og det ble avgitt 1540 stemmer, 1100 gikk mot, 325 stemte for medlemskap og 105 stemte blankt. I Arbeiderbladet kunne vi for en tid siden lese at 174 Jern- og Metall-tillitsmenn hadde gått inn for EF. Men i går kunne vi lese at 705 var gått mot. Når det så gjelder argumentene. Sikkerheten i Europa er brakt fram. Men Norge er da ingen krigstrusel, enten

vi blir med i EF eller ikke. Handelen med Øst-Europa likeså. Vi kan handle med Øst-Europa uten å være medlem av EF. Arbeiderbevegelsen har alltid kjempet mot de frie krefters spill. Det sies at vi kan få styring gjennom EF. Ja, men hvem styrer der? Det er kapitalkreftene. Det store flertall for medlemskap i Irland brukes som argument. Men å glede seg over det, er å glede seg over høy-konservatismens seier. Intet sted står sosialismen svakere enn i Irland.

Ivar Ødegård, Oslo Samorg., ville korrigere opplysningene om avstemningen i Oslo Samorg. 65 stemte mot, 53 for og 8 stemmer var blanke. Det ble ikke nevnt av Flesvig at på Herøya var det 1500 som ikke deltok i avstemningen. Motstanderne av medlemskap hevder at sosialismen står svakt i EF-landene. Alle vet at dette er galt. Politisk syn avgrenses ikke av landegrensene. I EF-landene er det 22 millioner fagorganiserte — i de land som nå søker medlemskap er tallet 12 millioner. 50 millioner stemmer er avgitt for sosialistiske partier i EF-landene. Vi må ikke glemme den rike utvikling som har funnet sted i de land vi nå innbys til samarbeid med. Når det gjelder fri innvandring av arbeidskraft, har dette i mange år vært tillatt, men vi har ikke opplevd noen flom av fremmedarbeidere. Stiller vi oss utenfor EF kommer mange arbeidsplasser i fare. Vi vet at mange større svenske bedrifter nå søker å etablere seg innenfor EF-området. Mange norske bedrifter har planer om å gjøre det samme. Talerens konklusjon var at vi ville oppnå mange fordeler og få ulemper ved å gå inn som medlem av EF.

Thor Andreassen, Jern- og Metall, sa at det ville være kjent at hans forbund hadde uttalt seg mot medlemskap i EF. Han ville her legge fram det syn han ikke oppnådde flertall for i forbundets organer. Viljen til samarbeid mellom fagbevegelser av så vidt forskjellige oppfatninger som vi i dag opplever i Italia og dels i Frankrike, skyldes dannelsen av Fellesmarkedet. EF har «tvunget» de forskjellige fagbevegelser til samarbeid, og de har funnet hverandre. Fellesmarkedet har styrket den nære internasjonale fagbevegelse, og ingen andre kjente fellesfaktorer har i den grad bidratt til det felles faglige framstøt som er gjort i Europa i det siste, for å skape en felles faglig plattform. Nå det så gjelder de mange nasjonale konserner, blir vi berørt enten vi kommer med i EF eller ikke. For vårt forbunds vedkommende er det riktig å si at våre broderorganisasjoner innen EF er kommet lenger i sin behandling av dette problem enn oss, og med oss vil jeg innbefatte hele Norden. På dette område vil vi kunne høste av de erfaringer våre kamerater i Europa har fått, og dermed stå bedre rustet til å møte problemene.

Når det gjelder fagbevegelsens samordnede politikk overfor de mange nasjonale konserner, er det min mening at denne er bedre ivaretatt innen EF enn utenfor. Mange har lagt vekt på at vi må sørge for å bevare vår nåværende selvbestemmelsesrett. Sett fra faglig hold må dette være uklokt, og også norsk fagbevegelse lite verdig. Skal vi lykkes i våre bestrebelser med å leve sammen i fred, må vi avgi noe av vår selvbestemmelsesrett til overnasjonale organer. Det samme gjelder i kampen mot den voksende forurensning, i kampen mot de mange nasjonale konserner. Han ville, på bakgrunn av de få momenter han hadde nevnt, tilrå å stemme ja ved folkeavstemningen i september.

Osvald Olsen, Jern- og Metall, sa at en folkeavstemning ikke ville fortelle noe om hvor arbeiderbevegelsen står i spørsmålet om EF-medlemskap. Men det ville en uravstemning i fagbevegelsen fortelle om.

STREK BLE SATT

Dirigenten foreslo strek med de inntegnede talere. Enstemmig vedtatt.

Erling Steinbru, Kjemisk, trodde de fleste var enig med Bratteli i at man må søke nye veier, men når EF blir framholdt som den vei fagbevegelsen må følge, ville han si nei. I EF-landene som her hjemme er det kapitalkreftene som kontrollerer. Da er det nødvendig med en sterk fagbevegelse, men av de rapporter vi har fått fra EF-landene går det fram at det er de multi-nasjonale selskaper som har overtatt styringen. De restriksjonene EF har satt i verk, rammer i første rekke småprodusentene.

Kåre Sandegren, LOs representant i Brussel, repliserte til en taler i gårsdagens møte og ga dessuten en del opplysninger om det faglige arbeidet i EF.

— Det er ikke nødvendig å ha formell representasjon i regjeringene for å oppnå innflytelse. Vi har sett eksempler på at fagbevegelsen kan oppnå innflytelse uten noen formell representasjon. Det samarbeidet som nå er utviklet i Europa, gir fagbevegelsen en sjanse som ikke har vært til stede tidligere. Vi bør ikke til stadighet hefte oss ved svakheten ved europeiske fagorganisasjoner. Det vi vet, er at det ikke er ta-fatte analfabeter vi har med å gjøre der nede. Det er folk som forstår situasjonen og som kan gjøre det best mulige resultat ut av den. Heller ikke er det små og svake organisasjoner. Det tyske DGB (LO) teller 6 millioner medlemmer og britisk fagbevegelse 10 millioner.

Jeg ville også gjerne, sa taleren til slutt, knytte noen ord til den analysen Nicolaysen la fram i går. Det blir dessverre ikke tid til det. Det jeg vil si, er at vi må sørge for at vi alltid har en analyse å gå ut fra i vårt arbeid.

Charles Jensen, Bygningsindustriarbeiderforbundet, polemiserte mot en uttalelse av formannen i går, om at EF ikke var skapt av og for storkapitalen. Dessverre har det frie næringsliv nyttet sin besøkestid, i motsetning til hva arbeiderbevegelsen har gjort. Det kommer av at arbeiderbevegelsen er splittet. Likevel snakker vi her som om vi har tanker om å sosialisere hele Europa.

Det må være helt klart at EF er bygd opp av monopolkapitalen i Europa. Den tredje verden banker på døra, men slipper ikke inn. Vi så det sist under Unctad-konferansen, hvor Norge gikk mot kravet om at den tredje verden skulle bli delaktig i valutafondet. Hvis vi mener noe med vår internasjonalisme, kan vi ikke ta en slik stilling til den tredje verden.

I EF skal vi være med på å styrke de kapitalistiske kreftene. Det skal dannes et Europaparlament, og vi skal sitte der med 10 representanter. Tror noen at Høyre ikke vil være med? Og hva står Høyre for? Det forundrer meg at ingen har vært inne på Høyres stilling. Høyre tenker ikke på å tekkes våre interesser, slett ikke.

Av avisene ser vi at enkelte oljeland går til nasjonalisering av oljen. Det kan komme til å skape vansker for oss og vår skipsfart. Vi bør være klar over de motsetningene som kan melde seg, kanskje i løpet av de nærmeste dagene.

Kåre Myhre, Jern og Metall: Det er ikke så mye nytt å tilføre debatten på dette tidspunkt, men jeg vil nevne at jeg er for flertalls-synet innen Jern og Metall. Enkelte har dratt i tvil de avstemningsresultatene som foreligger, og det har vært sagt at man kan ikke legge så stor vekt på resultatet fra Oslo samorganisasjon. Jeg kan være enig i det. Men vi kan heller ikke legge særlig vekt på de resultatene som foreligger fra partiavdelinger rundt om i landet.

Det er verd å merke seg at vi i Norden lever i velferdssamfunn. Nå sier noen at de vil styrke det nordiske samarbeidet. Men Norden splittes på denne saken. Det innebærer at det nordiske samarbeidet svekkes.

Vår formann (Leif Skau) sa i går at verkstedsindustrien vil få det vanskelig utenfor EF. Det ble i sin tid foretatt en undersøkelse, men bare tre svar kom inn, og de var av en slik art at det ikke kunne legges noen vekt på dem.

Jeg tror nok vi bør si nei til medlemsskap.

Ingvald Hugaas, Arbeidsmandsforbundet (Sulitjelma): Gode kamerater. Ja, jeg håper at vi også kan møtes som gode kamerater

etter denne Kongressen. — Jeg har i disse dager 46 års medlemskap i fagorganisasjonen, og for meg er det tragisk at man så helt på tampen atter en gang skulle måtte oppleve en splittet fagbevegelse. Man må vel dessverre si det. Det er mange, mange år siden det har vært slik diskusjon mann mot mann ute på arbeidsplassene som det er i dag, og det skulle jo si noe om hvor viktig den saken vi nå behandler er for oss. Jeg tok mitt standpunkt alt for 10 år siden. Det var ikke så vanskelig. Det som ble innsprøytet i barnelærdommen i 1920—1930-årene tror jeg gjelder den dag i dag. Det som kapitalen så helhjertet går inn for, har aldri vært til arbeidsfolkets beste. Og derfor er det trist for meg som nå er kommet opp i årene å måtte oppleve at Arbeiderpartiets og fagorganisasjonens ledelse og Høyre omfavner hverandre i en sak som denne. Jeg tror arbeidsfolket må reagere. Det må jo være noe galt når sånt kan skje. Hadde noe sånt skjedd for 30—40 år siden, hadde det ikke vært greit å ha vært Aspengren. — Men så heter det så flott i dag at det skal være samarbeid. Ja, ja, min erfaring er i et hvert fall den at samarbeidet ikke rekker lenger enn motparten drar fordel av det. Da Stortinget besluttet å oppta forhandlinger om medlemskap i EF, fikk vi høre at vi måtte vente å ta standpunkt til forhandlingsresultatet forelå. Så kom det da, men uroen ga seg ikke. Da fikk vi beskjed om å vente på utredningen fra Regjeringen. Så kom da den også omsider. Men da selv ikke det nyttet, gikk så Stortinget til det skritt å bevilge 12 millioner til hjernevask. Nå skal dere enten dere vil eller ikke. Det verste av alt er at det er det som er formålet med denne kongress. Jeg tror vi kunne ha benyttet disse pengene til noe mer nyttig. — Det er vel lenge, lenge siden EF var en markedssak. Den er nok dessverre nå blitt en politisk. Jeg synes både Bratteli og Aspengren har rodd seg så langt ut at de ikke har landkjenning. Vi er ikke forpliktet til å redde den. Ja, de blir vel neppe tatt hånd om av fiskerne heller. Til slutt vil jeg gi honnør til ungdomsorganisasjonene. De er i pakt med min barnelærdom. Jeg leste i en Nordlandsavis at veteranene i fagbevegelsen gikk inn for medlemskap. Det tror jeg ikke stemmer. De fleste veteraner går mot EF, og jeg håper Kongressen gjør det samme.

Olav Bratlie, Sekretariatet (Papirindustriarbeiderforbundet): Dette å skape større enhet i Europa var også aktuelt etter den første verdenskrig. Først etter verdenskrig nr. 2 lyktes det å legge grunnlaget for en større enhet. Men vi nordmenn er litt for lite europeere. Vi har sett det både da det gjaldt det nordiske samarbeidet, og ikke minst da det gjaldt EFTA. Det ble spådd istid og mørketid hvis vi gikk inn i EFTA, men resultatene har blitt av en helt annen art. Det

er blitt vekst og utvikling, og jernindustrien har utviklet seg fra hjemmeindustri til eksportindustri.

Noen er så redde for denne etableringsretten. Jeg vil da minne om at dette med nyetablering er meget ettertraktet. Kommer det et utenlandsk selskap som vil etablere seg hos oss, står kommunene i kø for å tilby de beste vilkårene. Når så etableringen er gjort og bedriften er i sving, ser vi at det blir arbeidsplasser som heller er bedre enn de norske.

Vi vet hva en handelsavtale innebærer, og vi vet hva medlemskap innebærer. Jeg hører selv til en industri som produserer «følsomme varer», og vi vet at fabrikkene må innrette seg mot den produksjon som rammes minst av tollmurene.

Endelig vil jeg minne om at Trygve Bratteli og hans regjeringskolleger ikke er politiske analfabeter. Det ville være politisk selvmord å gå inn for en ordning som ble til skade for norske interesser. Det vil Bratteli og hans regjering ikke gjøre, ikke i denne saken, og ikke i noen annen sak heller.

Kjell Haugerud Andersen, Sjømannsforbundet, var dypt uenig i noe som ble hevdet i gårsdagens møte: At det ikke er noe i skipsfartens interesser som taler for medlemskap. Disse interessene er meget klare, og derfor har Sjømannsforbundets landsstyre med 16 (mot 3 blanke) stemmer vedtatt å gå inn for medlemskap. Fangst, fiske og sjøtransport har bidratt sterkt til det nivå vi har nådd i vårt land. Og sjøtransporten danner grunnlaget både for skipsbygging og verkstedindustri. Min konklusjon går ut på at vi har klare interesser i medlemskap nettopp når det gjelder skipsfartens interesser. I den sammenheng vil jeg gjerne nevne en uttalelse fra Storbritannia. Det ble hevdet at hvis ikke Norge ble medlem, ville britene få nærmest fritt spill innenfor EF. Jeg nevner dette her, så kan man legge i det hva man vil.

Einar Strand, Sekretariatet: Det hevdes at LOs ekstraordinære kongress ikke er valgt for å ta standpunkt til EF-saken. Det er ikke riktig. Alle som hevder dette, bevisst eller ubevisst, kommer i skade for å stemple alle som deltok i kongressen i 1939 for å være ukvalifisert til å være representant på LO-kongressen.

Hva er det faktiske forhold? Jo, forut for kongressen i 1969 hadde LO-kongressen i 1961 og 1965 hatt EF-saken oppe til seriøs behandling. På kongressen i 1961 holdt daværende statsråd Arne Skaug foredrag om EF og ga kongressen meget omfattende problemstillinger om de vansker og fordeler som et medlemskap innebar. I november 1961 ga LOs sekretariat en lengre uttalelse om EF som ble distribuert til alle landets fagforeninger gjennom aviser, fagblad og skriv. Konklusjonen var denne:

«Når det gjelder vurderingen av hvilket forhandlingsopplegg som bør velges, er det meget som tyder på at det beste utgangspunkt for Norge vil være at det søkes om fullt medlemskap, og at det på samme tid settes fram anmodning om særbestemmelser det er behov for. Det er imidlertid regjering og Storting som har de beste informasjonen som grunnlag for vurdering av forhandlingssituasjonen, og som må ta standpunkt til hvilket forhandlingsopplegg Norge skal velge. I alle tilfeller må Norge oppta forhandlinger med Det europeiske fellesskap for å få betingelsene for en eventuell norsk tilslutning klarlagt. Hvilket alternativ Norge endelig skal velge, kan først avgjøres etter at det er forhandlet og betingelsene er kjent.»

Taleren gjennomgikk i korthet alle de forskjellige vedtakene som LOs kongresser eller andre organer har gjort i markedssaken opp gjennom årene, og påviste at LO hele tiden hadde handlet i samsvar med de vedtak som ble truffet. Etter at forhandlingsresultatet var kjent, gjorde sekretariatet sitt vedtak av 25. januar 1972. Dette ble distribuert slik at medlemmene skulle bli kjent med det i god tid før den ekstraordinære kongressen. Vedtaket innebærer en henstilling til kongressen om å gi råd til LO-medlemmene om å stemme ja til EF. Det er et råd som sikter mot en framtid med fred for vår verdensdel, som vil legge grunnlaget for verdensfred, et råd som er norsk fagbevegelse verdig.

Lage Haugness, Sekretariatet (Bygning), gjorde seg intet håp om å få noen til å endre det standpunkt de allerede har på dette tidspunkt. Han ville likevel påpeke at han fant det underlig at man på den ene side påberoper seg Norges svake stilling i forhold til EF-blokken, men i neste øyeblikk argumenterer med at vi må belære og samarbeide med arbeiderbevegelsen i disse landene, fordi den der står så svakt. Vi nordmenn har lett for å omgi oss med tanken «vi alene vite». Hvorfor ikke da være med på å yte noe. Nicolaysen var inne på bøndene, jordbruksarbeiderne og småbrukerne. Vi måtte ikke støte dem fra oss. Nei, men argumentasjonen går da heller ikke mot dem, men på de krefter som *representerer* denne gruppen. Befolkningen har vi bruk for — den skal vi ta vare på.

Evelyn Svendsen, Handel og Kontor, var ikke enig i EF-medlemskap, men hun hadde hele tiden hevdet at debatten om det skulle foregå innenfor våre egne organisasjoner. Hun fant det forstemmende at motstanderne ble beskyldt for å alliere seg med ytterliggående venstreradikale kretser. Tilhengerne er ikke i samme grad angrepet for å stille seg på samme standpunkt som mørkeblå, konservative bevegelser. Hun mente også at den informasjon som er utgitt er ensidig — det er en av årsakene til at vi har fått motstandsbevegelsen. Alle vet at det ikke går an å isolere seg, men hun ville derimot peke på faren ved en isolasjon bestående av EF overfor resten av

verden. Hun uttrykte ønsket om saken ble behandlet slik at det ikke fører til splittelse i arbeiderbevegelsen.

Arve Mathisen, Handel og Kontor, ville ikke forsøke å omvende noen som på forhånd var kristne, som han uttrykte det. Men han ville vise til en melding sendt ut av Utenriksdepartementet og Handelsdepartementet 29/11 1961, der det blir sagt at Norges tap ved å stå utenfor Fellesmarkedet ville være så betydelige at det ville begrense den økonomiske utvikling. Dette ville også være tilfelle ved andre løsere former for tilknytning. Dette ble sagt for 10 år siden, men utviklingen har vist betydelig vekst i denne tida. Bare eksporten til EF-landene har økt med 248 prosent.

Olav Johansen, Bygning, hadde alltid vært tilhenger av samarbeid med den verden vi tilhører. Den økonomiske side av saken er ikke det viktigste, selv om en økonomisk vekst er nødvendig. I et utvidet EF vil dette kunne oppnås, men viktigere er det fredsskapende element det vil innebære. Like viktig er miljøproblemene. Innen EF vil vi få økte muligheter til å få bukt med overbelastningen av naturressursene. Dette kan ikke løses uten ved internasjonalt samarbeid. I EF vil vi kunne samarbeide med 35 millioner fagorganiserte og 200 millioner sosialbevisste velgere. Ingen skal få meg til å tro at de få som har kapitalen ikke må ta hensyn til våre krav. Det ville være en falitterklæring å tro det.

Arne Born, Sekretariatet (Kommuneforbundet), bygget sitt standpunkt på tillit til den sittende regjering. Når hans forbund tilrådte sine medlemmer å stemme ja til EF, ville han kommentere det nærmere. Uansett resultatet av folkeavstemningen vil vi få en helt annen utvikling enn hittil. Vi må gå den vei at vi kan påvirke denne utviklingen. Det skjer bare ved å gå inn i Fellesskapet, står vi utenfor blir det vanskeligere. Det er langt igjen til å fullføre målet: «Arbeidere i alle land, foren eder», men vi kan iallfall komme et skritt på veien ved å innlede samarbeid med alle arbeidstakere i Europa. Kapitalismen må ikke gis fritt spill. Vi må ikke tro at bare vi har problemer — problemene finnes også ute i Europa og i samarbeid kan vi gjøre oss håp om å løse dem.

Dirigenten: Det gjenstår nå 7 talere, og innlederne vil få ordet til hvert sitt sluttinnlegg. Vi skulle da kunne ta voteringen ved 16-tida.

Sekretær Odd Bakkejord refererte protokollen fra formiddagens møte og den ble godkjent.

Middagspausen var fra kl. 13.00 til kl. 14.30.

Ettermiddagsmøtet lørdag 3. juni.

Ettermiddagsmøtet ble satt kl. 14.30, med *Odd Helland* som dirigent.

DEN AVSLUTTENDE DEBATT

Lillian Bekkevad, LOs kvinnenemnd, sa hun hadde tildelt seg selv bare en «lytterolle» på denne kongressen, men fra kvinnehold var hun blitt oppfordret til å delta i debatten. Og ettersom *Randi Moe* i går trakk en konklusjon jeg ikke kan følge, er jeg kommet til det at jeg vil legge beslag på noen minutters taletid.

Det forskrekker meg ikke så lite, at spørsmålet om medlemskap framskaffer så mange «hatske» argumenter. Noen ganger virker argumentasjonen rent jesuitisk, og det ser ut som om hensikten heliger midlet.

Det er mange ting som kunne være interessant å diskutere når det gjelder forholdet til EF. Jeg personlig synes kvinnenenes stilling i EF er lite interessant, hvor givende det enn kan være å diskutere kvinnesak generelt sett. Noe av det jeg har festet meg ved, er at Romatraktaten i sin form ikke er kvinnediskriminerende.

Ingen tror på paradisiske tilstander straks Norge blir medlem av EF. Hver enkelt får sette opp sitt regnestykke og veie pluss og minus. Det vil vi måtte gjøre når vi skal avgi vår stemme i september. Jeg har satt opp mitt regnestykke og funnet at medlemskap gir Norge et bedre utgangspunkt enn en handelsavtale. Det betyr ikke at jeg ikke også må godta at det er forholdene i Norge og Europa ellers som har gjort det nødvendig å fastslå likelønnsprinsippet i Romatraktatens art. 119.

Vi har ikke oppnådd likestilling i arbeidslivet i Norge heller, men jeg tror det er noe som stikker dypere enn et rent ønske om diskriminering. Noe av årsaken ligger vel i forskjellig utdanning hos kvinnene selv. Dette er noe vi kommer til å måtte motarbeide i årevis framover, men *Randi Moe* sa (og jeg er delvis enig med henne i det) at holdningen til kvinnene er en annen i EF enn i Skandinavia. Men

våre daglige problemer er de samme. Ikke minst gjelder dette utbygging av daginstitusjoner og hjemmehjelpordninger.

Av motstandernes argumentasjon får en den oppfatning at vi i Skandinavia er kommet så mye lenger når det gjelder likestillingsproblematikken. Vi bør derfor isolere oss og arbeide for å få det enda bedre. Har det aldri falt noen av disse motstanderne inn at en slik innstilling har lite med sosialistisk livsholdning å gjøre? Slik jeg har oppfattet det, har vi i arbeiderbevegelsen alltid ment at de som hadde det beste utgangspunktet, skulle solidarisere seg med de som sto svakere — for å hjelpe til å løfte dem opp.

Jeg har lyst til å sitere en mann som var stor nok til å få Nobels fredspris og som nyter stor respekt utenfor Europa, nemlig Willy Brandt. Han sa på Frierich Ebert-stiftelsens Europa-møte i april i år: «Vår oppgave vil nå være å oppnå et sosialt framskritt i ordets videste forstand ikke lenger bare blir betraktet som et vedheng til den økonomiske vekst. Den sosiale framgang må bli en rettesnor for arbeidet på alle områder av Fellesskapets indre utbygging. Skattepolitikk, landbrukspolitikk, distriktspolitikk, miljøvern og skolepolitikk. Heller ikke å forglemme medbestemmelse for arbeidstakere i næringslivet, og fusjonskontroll. Fellesskapets virksomhet på alle disse områder må i fremtiden ikke lenger alene og overveiende behandles ut fra en nyttebetraktning, men derimot ses ut fra den nytte det har for mennesket.

Den økende økonomiske og tekniske mulighet som utvidelsen av Fellesskapet innebærer, vil gjøre det mulig for Fellesskapet å ta opp og skrittvis løse de sosiale oppgaver til tross for at disse oppgavene vidtspennende karakter. Vest-Europa må og kan i løpet av neste 10-års periode kvalifisere seg som det mest sosialt framskredne området i verden. Solidaritetsbegrepet vil dermed få en ny og for alle europeiske borgere konkret mening.»

Sammenliknet med disse ordene blir spørsmålet om kvinnenes stilling bare en av de oppgaver som skal løses. Men det har alltid vært hevdet at samhold gjør sterk, og det gjelder også for kvinnene i Europa. Sammen når vi lenger enn om vi sitter på hver vår lille tue. Jeg har tillit til de politikere som har forhandlet for Norge og jeg tror mange LO-kvinner — som jeg — kommer til å stemme ja i september.

Bernt Aasen, Jern og Metall, repliserte til uttalelser av Aspengren og Bratteli tidligere i debatten. Etter hans oppfatning var det klart at EF hviler på et kapitalistisk prinsipp. Fritt arbeidsmarked og fri bevegelse for kapitalen er bare den logiske konsekvensen av dette prinsippet. Aspengren sa også at det vil være mulig å kontrollere kapitalen ved hjelp av de organer som skal bygges opp. Etter min

oppfatning av Romatraktaten, sa taleren, nytter det ikke for noe enkelt land å etablere ordninger som ikke har hjemmel i traktaten. Mitt råd til kongressdeltakerne blir dette: Stem nei.

Ove Varreng, NFATF, påpekte at Arbeiderbladet 1. juni hadde en oversikt over forbund som hadde gått inn for eller mot medlemskap i EF. 12 forbund hadde gitt tanken tilslutning, deriblant NFATF. Det er ikke riktig. NFATF har ikke tatt standpunkt, det skal forbundet gjøre på et ekstraordinært landsmøte 26. og 27. august. Vi vet at det ute i folket hersker stor meningsforskjell om EF-saken. Med det standpunkt LOs ledelse har tatt er jeg redd den distanserer seg fra folket. Når det gjelder ungdommen, har alle organisasjonene bortsett fra Unge Høyre tatt avstand fra EF-medlemskap, og vi skal huske at det er denne ungdommen som om noen år skal overta dette samfunn. Varreng ville anbefale medlemmene å stemme nei til sekretariatets flertallsforslag.

Tor Halvorsen, sekretariatet, tok utgangspunkt i medbestemmelseretten. Også i andre land er det krefter i gang for å øke denne. Nylig viste en oversikt fra FFI at vi i alle land står foran en rik utvikling på dette området. Vi i Norge har her mye å gi — men vi har også mye å hente. Når utvidelsen av EF er et faktum vil spørsmålet om medbestemmelserett bli et av de viktigste spørsmål som vil bli tatt opp i EF-området, og her må fagbevegelsen være med. Det er riktig at de fleste ungdomsorganisasjoner går mot EF-medlemskap. Men det vil i denne sammenheng være like riktig å peke på at opinionsundersøkelser har vist at flertallet blant ungdommen går inn for EF-medlemskap. Det synes altså å være større avstand mellom ungdomsorganisasjonene og ungdommen enn den som har vært påpekt i andre grupper. Det er ikke bare den studerende og den akademiske ungdom som skal ha monopol på å fortelle hva ungdommen mener.

Wilhelm Hansen, Kjemisk, sa at skal vi utvikle demokrati og sosialisme i Norge, må det skje gjennom innflytelse og ansvar. Men kan vi gjennom EF-medlemskap, med fri etableringsrett oppnå en slik innflytelse? Vi har alle sett hva en svekkelse av lokaldemokratiet og hva en desentraliseringspolitikk kan føre til. Kan vi hindre avfolkningen av kyst- og landområder som medlemmer av EF? Jeg mener nei. Den nasjonale og de lokale beslutningsprosesser vil bli satt ut av spill. De som har kontrollen i EF har dårlig kjennskap til norske forhold og et EF-medlemskap vil bety et nederlag for nærdemokratiet. Tragisk er det også at Norden vil bli kløvet i to, det nordiske samarbeid blir brutt eller svekket. Hansen mente dessuten at denne kongressen var lite representativ for meningen ute på arbeidsplassene.

Leif Haraldseth, sekretariatet, minnet om at arbeiderbevegelsen er vokst fram fra en underkuet klasse til en maktfaktor, både i Norge og ute i Vest-Europa er stillingen en annen enn for noen år tilbake. Og utviklingen vil fortsette i åra som kommer. Hvor hurtig den vil gå, vil avhenge av hvor langt samarbeidsbestrebelsene vil føre. Allerede i neste uke vil det bli holdt et møte i Geneve av stor betydning. Vi er i 1970-åra i en helt annen situasjon enn for 20—30 år siden. Mange av EF-motstanderne synes ikke å være klar over at en slik utvikling har funnet sted. Staten er ikke lenger arbeiderbevegelsens fremste fiende. Motstanderne vil ha samarbeid, men ikke med en «rikmannsklubb». Kapitalkreftene har forstått utviklingen bedre. Vår sikreste mulighet til å kontrollere kreftene er å gå inn for internasjonalt samarbeid.

INNLEDERNES SLUTTINNEGG

Dirigenten: Debatten er dermed avsluttet. De to innlederne vil få ordet til sluttinnlegg.

Henry Nicolaysen sa at dette hadde vært en omfattende debatt, der alle meninger har fått komme til uttrykk. Han var enig med Leif Skau i at kapitalismen er mer internasjonal enn før, men ville ikke trekke de samme konklusjoner. Amerikanske firmaer har investert mer enn 30 milliarder dollar i bedrifter i EF-landene. Her vil de økonomiske tiltak bli truffet *utenfor* EFs grenser. Nicolaysen sluttet med å si at å kreve en uravstemning nå ville være en meningsløshet. Han sluttet med å anbefale mindretallets forslag.

Tor Aspengren betegnet Nicolaysens innlegg som saklig og redelig, men han ville korrigere ham på ett punkt. Det gjaldt Spinellis uttalelser om at Sverige og Østerrike ville oppnå samme fordeler som de har hatt innenfor EF ved frihandelsavtaler med EF. En norsk representant hadde da uttalt at dette ikke burde offentliggjøres før etter folkeavstemningen i Norge om EF. Jeg ga på et møte i København i januar uttrykk for at jeg ikke trodde at avtaler for de to land ville foreligge før de EF-søkende lands stilling til EF var avklart, og jeg spurte Spinelli om dette. Han ga ikke noe klart svar. Det ligger ikke det odiøse i dette, som jeg neppe tror Nicolaysen har ment å få fram, men som er utnyttet, blant annet i Dagbladet. Til Øystein Larsen vil jeg si at jeg ikke i min innledning slo Arbeidsmandsforbundet sammen med NKP og SF på grunn av dets EF-holdning. Det jeg sa var at det i fagbevegelsen som helhet alltid har vært noen som har vært mot EF, særlig NKP og SF. Dessuten vil jeg tilbakevise Larsens påstand om at det ikke er plass for oppo-

sisjon innen LO og partiet. Med den takhøyde vi i dag har, er det en urimelighet å hevde noe slikt.

Så argumentet om Norden som alternativ. Dette er gjendrevet gang på gang, det er ikke lenger noe reelt alternativ. Det har vært hevdet i debatten at LO og partiet er harde i sine argumenter. Menes det en fast holdning, er jeg enig. Jeg er blitt beskyldt for å være lett-vint med tall. Jeg prøvde å legge fram de tall vi har fått — og de er korrekte. «Skreddersydde meninger blir ikke lenger akseptert som før,» sa en debattant. Jeg vet ikke hva som skal legges i det. Vi i ledelsen må da ha lov til å ha våre meninger som alle andre. Disse meninger er det fullt mulig å gjendrive på møter og forsamlinger. Man snakker om at uravstemning her er det eneste riktige. Vi skal gi et råd til våre medlemmer, og jeg er her enig med Nicolaysen. Vi skal ikke når som helst det måtte passe oss, kreve en annen saksbehandling enn den vi pleier å følge. En rekke argumenter har vært gjentatt i debatten. Det har vært pekt på vedtektene, om at vi skal gjennomføre sosialismen. Jeg var i 1961 med på å vedtektsføre dette på Jern og Metalls landsmøte, men har dette betydd så mye for målsettingen. Når det gjelder gjennomføringen av sosialismen, som andre ting, betyr det ikke så mye hva som står i vedtektene, men det du og jeg gjør for å gjennomføre tingene. Det var det jeg forsøkte å si i min mer enn en time lange innledning. Ole Flesvig var inne på de tall jeg refererte om resolusjoner mot EF. Jeg refererte til uttalelser fra en rekke landsmøter og landsstyremøter. Betyr ikke en slik meningsytring noe for Flesvig? Jeg refererte dem som en motvekt til de 105 mot-resolusjonene vi har fått. Vi er i dag inne i en annen situasjon enn for 20 år siden. Hugaas sier at han møter som pioner og at det er trist å se endringene rundt seg, at Bratteli og jeg ikke lenger har landkjenning, og at vi innkaller kongressen for å hjernevaske representantene. Det er å skyte langt over målet. Kongressen er innkalt for å gjennomdrøfte problemet. Vi kan ikke her gjøre oss noe håp om å overbevise noen som kommer med ferdige meninger. Så er det sagt at vi ikke får noe større marked ved å slutte oss til EF. Ja på den bakgrunn er det vanskelig å få en fornuftig diskusjon om industriens stilling. Vi går fortsatt inn for et samlet Norden. Gjennom EF-medlemskap vil vi tvinges til et bedre samarbeid, og her er vi på linje med det svenske LO-sekretariat. Jeg tror ingen skal være engstelig for at samarbeidet med Norden og resten av Europa skal bli dårligere, og jeg vil avslutte med å anbefale medlemmene om å stemme ja til Fellesskapet.

Dirigenten: Debatten er med dette avsluttet. I alt har 56 talere hatt ordet.

VOTERINGEN

Dirigenten refererte redaksjonskomiteens innstilling:

- 1) *Under Kongressens forhandlinger er det innkommet seks henvendelser fra fagforeninger og klubber med anmodning om at det blir holdt uravstemning. Videre er kommet en henvendelse med henstilling til Kongressen om å gå mot medlemskap i EF.*

Redaksjonskomitéen har behandlet henvendelsene, og finner at de ikke gir grunnlag for noen forføyning, fordi det på Kongressen allerede foreligger de nødvendige voteringstemaer.

- 2) *Vedrørende forslaget fra representant nr. 74, Harald Brattebø, om uravstemning, skal redaksjonskomitéen bemerke:*

Redaksjonskomitéen konstaterer at Kongressen er innkalt i samsvar med vedtektene. Under henvisning til dette vil redaksjonskomitéen foreslå for Kongressen at Brattebøs forslag ikke bifalles.

- 3) *Redaksjonskomitéen har drøftet forslag fra representant nr. 108, Trygve Hartvedt, og har funnet ikke å kunne anbefale dette forslaget.*

I stedet vil redaksjonskomitéen foreslå at Kongressen gjør følgende vedtak:

I LOs formålsparagraf er hovedmålene for fagbevegelsen trukket opp. Disse hovedmål er nærmere utdypet i det handlingsprogram som ble vedtatt på Kongressen i 1969. Det har vært og vil fortsatt være en styrke å kunne opprettholde en enhetlig fagbevegelse og et nært samarbeid med Det norske Arbeiderpartiet.

Den ekstraordinære kongress vil i den nåværende situasjon understreke dette. Når EF-saken har fått sin avgjørelse, blir det fagbevegelsens oppgave, uansett den situasjon som da foreligger, å forfølge sine mål for å fremme og ivareta medlemmenes interesser. I dette ligger også at man vedlikeholder og styrker det faglig/politiske samarbeid, slik det har kommet til uttrykk i LOs handlingsprogram.

Redaksjonskomitéens innstilling er enstemmig.

Einar Strand.

Øystein Larsen.

Leif Skau.

Hjalmar Andersen.

Leif Andresen.

Sverre Kortvedt.

Per Haraldsson.

Einar Strand, redaksjonskomitéens formann: Når vi sier i punkt 2 at Kongressen er innkalt i samsvar med vedtektene, så ligger det ikke i dette at vi mener Brattebø hevder at så ikke er tilfelle. Det som ligger i vår innstilling på dette punkt, er at LOs vedtekter ikke hjemler uravstemning her.

Redaksjonskomitéen vil også be representanten Hartvedt overveie å trekke sitt forslag tilbake.

Trygve Hartvedt, Jern og metall: Mitt syn går ut på at voteringen om medlemskap under alle omstendigheter vil få konsekvenser. Jeg synes redaksjonskomitéens innstilling på dette punkt er nokså utflatet, og derfor opprettholder jeg forslaget.

Dirigenten refererte Hartvedts forslag:

Kongressen merker seg den enstemmige uttalelsen fra Arbeiderpartiets landsmøte, hvor det bl. a. heter:

«Uansett utfall av folkeavstemningen, vil DNA — i samsvar med vårt program — uoppholdelig fortsette å kjempe for at vårt parti skal ha styring i de folkevalgte institusjoner.»

Kongressen vil for sin del uttale at uansett utfall av folkeavstemningen er ikke fagbevegelsen tjent med en borgerlig regjering.

Leif Haraldseth, LO, fullmaktskomitéens formann, opplyste at av de 7 representantene som manglet i går, er 6 kommet til stede i dag. Av 300 valgte representanter er 299 møtt. Sammen med sekretariatets medlemmer skulle derfor 314 stemmeberettigede være tilstede.

Tor Aspengren: Jeg er veldig betenkt over forslaget til Hartvedt. Er ikke dette et spørsmål som Regjeringen selv får avgjøre.

Etter dette ble votering foretatt.

Brattebøs forslag falt mot 21 stemmer.

Hartvedts forslag falt mot 30 stemmer.

Fra sekretariatets flertall forelå dette voteringstemaet:

Sekretariatets flertall.

Sekretariatets vedtak av 25. januar 1972 godkjennes, og LOs medlemmer tilrås å stemme ja ved folkeavstemningen om EF 24. og 25. september.

Fra mindretallet forelå dette voteringstemaet:

Sekretariatets mindretall.

LOs medlemmer tilrås å stemme nei ved folkeavstemningen om EF 24. og 25 september.

Kongressen forelår at Regjeringen opptar forhandlinger om en handelsavtale.

ENDELIG VOTERING

Den endelige voteringen ble foretatt ved navneopprop. Det ble av-
gitt i alt 312 stemmer. 230 svarte ja, 81 nei og én stemte «blankt».

De som stemte ja

var disse:

Simen Kr. Hangaard, Arbeiderpartiets Presseforbund, Aksel D. Søfting, Norsk forbund for arbeidsledelse og tekniske funksjonærer, Olav Lauli, Gunnar Haltli, Arne Pedersen, Norsk Arbeidsmandsforbund, Albert Uglem og Otto Ibenfeldt, Norsk befalslag, Odd Owren, Alf Bøe, Anders Brevik, Teresia Medalen, Bjarne Bårdsen, John Moldvær, Finn Juelsen og Henry Wold, Bekledningsarbeiderforbundet, Odd Maritvold, Odd Isaksen, Leif Engen, Ola Kr. Dahl, Rasmus Solend, Arne Langen, Kjell Skjøld, Gudmund Gyberg, Olav Bakken, Ole Dahlby, Arne B. Tyssen, Olav Johansen, Frank Olsen, Sigurd Engen, Øivind Henriksen, Arne Andersgaard, Bygningsarbeiderforbundet, Erling Johansen, Nils H. Johannessen, Birger Kristoffersen, Anathon Lian, Bjørn Sørensen, Martin Bjørknes, Helge Tystad, Elektriker- og Kraftstasjonsforbundet, Reidar Albertsen, Norsk Fengsels-tjenestemannsforbund, Kåre Pedersen, Arild Kalvik, Grafisk forbund, Øystein Garby, Gullsmedarbeiderforbundet, Kjell Erik Johansen, Arnfinn Knudsen, Tormod Jensen, Reidar Moen, Johan Stenbo, Verner Svendsen, Anders Tryti, Ruth Spjøtvold, Oddvar Eilertsen, Ingeborg Johansen, Kåre Hansen, Rolf Lundell, Thor Skogfelt, Handel og Kontor, Alf Frotjold, Arne Løken, Martin Tveiten, Hotell- og restaurant, Leif Skau, Tor Andreassen, Håkon Thesen, Petter Pettersen, Leif Håkensen, Sverre Borgen, Arne Pettersen, Leif Lund, Kolbjørn Fjeldseth, Rolf Furuseth, Rasmus Aasheim, Peder Stokke, Ingolf Ueland, Arvid B. Hansen, Gunnar Wold Olsen, Mikal Sommerseth, Jern og metall, Sverre Kortvedt, Harald Forsberg, Arne Olsen, Odd Hultmann, Guttorm Stien, Odd Hagen, Rolf Antonsen, Sverre Berg Landsnes, Norsk Jernbaneforbund, Sverre Enger, Håkon Ødegaard, Bjørn Sandberg, Eindride Sommerseth, Leif Kvam, Peder Thunshelle, Olav Kjøbstad, Arne Johnny Hansen, Hans O. Johansen, Mauritz Østberg, Norsk kjemisk, Ivar Andreasen, Jens Torp, Alf Ottesen, Sigurd Karlsen, Peder Østerbø, Odd Hansen, Trygve Lindblad, Bjarne Enget, Sigurd A. Danielsen, Torbjørn Hammargren, Per Tvedter, Gunnar Søråas, Vilmar Hagen, Anker Herlofsen, Bjarne Moe, Arnold Olsen, Reidar Tjøstheim, Alf Skare, Konrad Martin Larsen, Bjarne Tveiten, Henning Skaar, Sigurd Karlsen (Trondheim), Sven-Erik Oxholm, John Andersen, Sigfrid Hov, Hans Jørgensen, Norsk Kommuneforbund,

Olav Klepp, Lensmannsbetjentenes landslag, Kr. Vik Andersen, Norsk lokomotivmannsforbund, Ragnar Gustavsen, Norsk losforbund, Karl M. Olsen, Luftforsvarets befalsforbund, Lorang Kristiansen, Gunnar A. Sunde, Norsk murerforbund, Sigurd Lønseth, Norsk Musikerforbund, Johan B. Magnussen, Nordahl Andreassen, Roald Johansen, Egil Wiggen Henriksen, Harry Tørmoen, Andres Tørresdal, Karl Kaspersen, Konrad Bakken, Arne Moe, Willy Jensen, Norsk Nærings- og Nydelsesmiddelarbeiderforbund, Karl Larsen, Inger Halvorsen, Olav A. Skogen, Norsk Papirindustriarbeiderforbund, Leif Hagewick, Norsk Politiforbund, Aage Tømmereek, Leif Paulsen, Erling Sandvig, Rolf Rasmussen, Bjørn Flage Pettersen, Postfolkenes fellesforbund, Thorleif Ovesen, Leif Østlie, Nils A. Mathiassen, Karl Staff, Odd Helland, Alf Berg, Olaf Gjertsen, Wernalf Falao, Einar Dahl, Kjell H. Andersen, Helmer Jahnsen, Haakon Abrahamsen, Willy Syversen, Torbjørn Hagen, Norsk Sjømannsforbund, Wiktor Remme, Skinn og lær, Knut Nakken, Svein Morgenlien, Thor Thorsen, Aage Kolstad, Per Heimdal, Gunnar Wenneberg, Skog- og Land, Bjørn Nettet, Harald Fondevik, Kaare Andersen, Gunvor Smolan, Odd Abel Hafsrød, Telefolkenes Fellesforbund, Hjalmar Andersen, Johnny Jacobsen, Håkon Holgernes, Gerd Raaer, Holm Morgenlien, Arne Laberg, Hans Haugen, Bjørn Rudaa, Bjarne Ingsøy, Haakon Hotvedt, Norsk Tjenestemannslag, Ivar Nilsen, Norsk Tolltjenestemannsforbund, Leif Bergstrøm, Gunnar Johansen, Erling Høiland, Ole Foshaug, Norsk Transportarbeiderforbund, Olaf Axelsen, Alfred Ness, Norsk Treindustriarbeiderforbund.

Fylkenes representanter: Disse svarte ja. Alf Haakensen, Leif Stensrud, Akershus, Thorleif Johannessen, Aust-Agder, Birger L. Larsen, K. O. Madsen, Jan Tonning, Bergen, Bjørn Neskvern og Paul Frilseth, Hedmark, Fredrik Westerlund, Hordaland, Gunnar Gundersen, Møre og Romsdal, Albert Zahl og Rolf Thoresen, Nordland, Arthur Mogstad, Nord-Trøndelag, Magne Mælumshagen, Gunnar Alf Larsen, Ivar Ødegaard, Karl Pedersen, Fredrikke Lange Berg, Oscar Olsen, Bjørg Johansen, Finn Lund, Odd Hübenbecker, Oslo, Ole Samuelsen og Georg Haug, Rogaland, Erling M. Fossen, Sogn og Fjordane, Odd Asphjell, Sør-Trøndelag, Arvid Skaate, Telemark, Johannes Pettersen, Vest-Agder, Alf Andersen, Vestfold, Leo Johannesen, Øistein Hansen, Østfold.

Sekretariatet, disse svarte ja: Tor Aspengren, Odd Højdahl, Einar Strand, Leif Haraldseth, Finn Nilssen, Lage Haugness, Otto Totland, Leif Andresen, Arne Born, Klaus Kjelsrud, Egil Halvorsen, Åge Petersen og Fritz W. Hannestad.

Disse svarte nei: Paul Ludvigsen og Ove Varreng, NFATF, Ole Flesvig, Ivar Seljeseth, Kåre Bøystad, Gunnar Haltli, Ingvald Hågåås, Olav Dahle Haugen, Arnt Renå, Solbjørg Ohrø, Torodd Borck, Arbeidsmandsforbundet, Ingeborg Jacobsen, Ingvald Rønhovde, Bekledning, Gardar Iversen, Johannes Knutsen, Paul Svendsrud, Odd Omberg, Charles Jensen, Bygning, Kåre Eriksen, John Sand, Gunnar Kokaas, Arne Helgesen, Grafisk, Hjalmar Frøshaug, Arve Mathiesen, Olav Hofstad, Evelyn Svendsen, Handel og kontor, Kåre Myhre, Willard Kristiansen, Erland Mikkelsen, Bernt Aasen, Arvid Nordli, Nils Hoem, Kai Rustad, Martin Halvorsen, Elsa Jensen, Arne Henriksen, Erling Johannesen, Rolf Kaldahl, Arne Granerød, Trygve Hartvedt, Finn Nicolaisen, Kjell Nilsen, Osvald Olsen, Kurt Nordbø, Einar Sig Birkeland, Axel Winther, Oddbjørn Møller, Jern og metall, Sven E. Skjønberg, Alf Myhre, Jernbaneforbundet, Erling Steinbru, Karl Aslaksen, Kåre Lunde, Hans Myrdal, Wilhelm Hansen, Norsk Kjemisk, John Denné, Randi Moe, Konstanse, Bolstad, Alert Kristensen, Asbjørn Nymo, Kommuneforbundet, Helge Gustad, NNN, Rolf Hauge, Peder Myhre, Matheus Larsen, Bjarne Andresen, Papir, Arne Gjersø, Sjømannsforbundet, Per Berge, Tjenestemannslaget, Arne Hermansen, Ragnvald Hetle, Arnfinn Berglie, Walter Kolstad, Transportarbeiderforbundet.

Av fylkenes representanter stemte disse nei: Trygve Lillebyen og Harry W. Karlsen, Buskerud, Kurt Mortensen, Finnmark, Harry Pedersen, Oslo, Annar Røste, Sør-Trøndelag, Per Larsen, Telemark, Arvid Johnsen, Troms, Ole Kløv, Vestfold, Henrik Henriksen, Østfold.

Av sekretariatets medlemmer stemte disse nei: Henry Nicolaysen og Øystein Larsen.

Harald Brattebø, Handel og Kontor, stemte «blankt».

KONGRESSENS AVSLUTNING

Dirigenten: Med dette er da Kongressens forhandlinger avsluttet. Jeg vil takke representantene for en god og saklig debatt og behandling.

Evelyn Svendsen refererte så protokollen fra ettermiddagens møte. Den ble godkjent.

Dirigenten ga ordet til LOs formann.

Tor Aspengren ville først takke alle sine nærmeste medarbeidere, sekretariatet og alle som har strevet dag og natt med forberedelsene til denne kongressen. En særlig takk til redaksjonskomitéen og til dirigentene. Blant dem er Odd Helland, som om få dager vil trekke seg tilbake med pensjon for å nyte sitt otium. Han har i mange år

virket som dirigent ved våre kongresser og bidratt til å holde orden på debatter og saklister. Aspengren takket Helland ved å overrekke ham en gave, og Helland ble belønnet med applaus fra forsamlingen.

— Kongressen er over, sa Aspengren. Kongressen har talt og vi er glade over å ha Kongressen bak oss. Men vi har nå en tid foran oss. Det er viktig å notere oss resultatet av kongressen. Den resolusjon som er vedtatt skal være et råd til medlemmene. Jeg er glad for at sekretariatets uttalelse av 28. januar er tatt med i uttalelsen. Den innebærer at vi i tida fram til folkeavstemningen skal gi en bred informasjon til medlemmene slik at folkeavstemningen får det riktige utfall. Til slutt vil jeg takke alle deltakerne og for den måten de har behandlet dette spørsmålet på. Mange hadde nok før kongressen håpet på en palassrevolusjon. Det er vi blitt spart for. Det har vært en fin kongress — en historisk kongress. Og hermed erklærer jeg den 3. ekstraordinære LO-kongress for avsluttet.

Til slutt reiste forsamlingen seg og sang Internasjonalen med Trygve Aakervik som forsanger. Kongressen sluttet kl. 16.30.

FORTEGNELSE

over representanter, Sekretariatet.

Arbeidernes Presseforbund: Simen Kr. Hangaard, Oslo.

Norsk Forbund for Arbeidsledere og Tekniske Funksjonærer: Paul Ludvigsen, Oslo, Ove Varreng, Oslo, og Aksel D. Søvting, Selfors.

Norsk Arbeidsmandsforbund: Ole Flesvig, Oslo, Ivar Seljeseth, Førde i Sunnfjord, Olav Lauvli, Vardal, Kåre Bøystad, Frøskeland, Gunnar Haltli, Løkken Verk, Ingvald Hugås, Sulitjelma, Olav Dahle Haugen, Dalen i Telemark, Arne Pedersen, Hokksund, Arnt Renå, Tydal, Solbjørg Ohrø, Trondheim, og Torodd Borck, Kiberg.

Norges Befalsslag: Albert Uglem, Oslo, og Otta Ibenfeldt, Oslo.

Bekleddingsarbeiderforbundet: Odd Owren, Oslo, Alf Bøe, Bergen, Ingeborg Jacobsen, Drammen, Anders Brevik, Oslo, Teresia Medalen, Sandnes, Bjarne Bårdsen, Oslo, Johan Moldvær, Langevåg, Finn Juelsen, Sarpsborg, Ingvald Rønhovde, Dalekvam, og Henry Wold, Oslo.

Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund: Odd Maritvold, Vardø, Odd Isaksen, Oslo, Leif Engen, Bodø, Ola Kr. Dahl, Bangsund, Arvid Tausvik, Moholtan, Arne Langen, Sunndalsøra, Gardar Iversen, Landås, Kjell Skjøld, Stavanger, Gudmund Gyberg, Kristiansand, Johannes Knutsen, Notodden, Olav Bakken, Kongsberg, Paul Svendsrud, Fluberg, Ole Dahlby, Brumunddal, Odd Omberg, Sarpsborg, Arne B. Tyssen, Nesbru, Charles Jensen, Oslo, Olav Johansen, Oslo, Oskar Skogly, Oslo, Sigurd Engen, Oslo, Øivind Henriksen, Oslo og Arne Andersgaard, Oslo.

Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund: Erling Johansen, Oslo, Nils H. Johannessen, Oslo, Birger Kristoffersen, Oslo, Annathon Lian, Tromsø, Bjørn Sørensen, Sarpsborg, Martin Bjørknes, Stavanger, og Helge Tystad, Bergen.

Norsk Fengselstjenestemannsforbund: Reidar Albertsen, Oslo.

Norsk Grafisk Forbund: Kåre Pedersen, Oslo, Kåre Eriksen, Oslo, Arild Kalvik, Oslo, John Sand, Oslo, Gunnar Kokaas, Høybråten, og Arne Helgesen, Bergen.

Norsk Gullsemdarbeiderforbund: Øystein Garby, Oslo.

Norges Handels- og Kontorfunksjonærers Forbund: Kjell Erik Johansen, Fredrikstad, Hjalmar Frøshaug, Oslo, Arnfin Knudsen, Oslo, Tormod Jen-

sen, Oslo, Reidar Moen, Oslo, Arve Mathiesen, Gjøvik, Johan Stenbo, Drammen, Olav Hofstad, Kristiansand S, Werner Svendsen, Porsgrunn, Evelyn Svendsen, Stavanger, Harald Brattebø, Nordvik i Fana, Anders Tryti, Ardals-tangen, Ruth Spjøtvold, Trondheim, Oddvar Eilertsen, Skeid, Ingeborg Johansen, Vardø, Kåre Hansen, Oslo, Rolf Lundell, Oslo, og Thor Skogfelt, Oslo.

Hotell- og Restaurantarbeiderforbundet: Alf Frotjold, Oslo, Arne Løken, Oslo, og Martin Tveiten, Bergen.

Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund: Leif Skau, Oslo, Thor Andreassen, Kolbotn, Håkon Thesen, Oslo, Petter Pettersen, Oslo, Leif Håkensen, Strøm-men, Kåre Myhre, Oslo, Willard Kristiansen, Oslo, Erland Mikkelsen, Oslo, Bernt Aasen, Spikkestad, Arvid Nordli, Oslo, Nils Hoem, Oslo, Kai Rustad, Oslo, Martin Halvorsen, Oslo, Elsa Jensen, Oslo, Sverre Borgen, Fredrikstad, Arne Pettersen, Greåker, Leif Lund, Lillestrøm, Arne Henriksen, Strømmen, Kolbjørn Fjeldseth, Hamar, Rolf Furusest, Raufoss, Erling Johannesen, Lillehammer, Rolf Kaldahl, Kongsberg, Arne Granerød, Sandefjord, Trygve Hartvedt, Horten, Finn Nicolaisen, Nøtterøy, Kjell Nilsen, Skien, Osvald Olsen, Høvdåg, Kurt Nordbø, Stavanger, Einar Sig. Birkeland, Hagesund, Rasmus Aasheim, Bergen, Axel Winther, Bergen, Peder Stokke, Bergen, Ingolf Ulleland, Molde, Arvid B. Hansen, Trondheim, Gunnar Wold Olsen, Steinkjer, Oddbjørn Møller, Selfors, og Mikal Sommerseth, Salangverket.

Norsk Jernbaneforbund: Sverre Kortvedt, Oslo, Harald Forsberg, Narvik, Arne Olsen, Ski, Odd Hultmann, Ski, Guttorm Stien, Hvalstad, Sven E. Skønberg, Bergen, Odd Hagen, Kristiansand S, Alf Myhre, Ridabu, Rolf Antonsen, Trondheim, Sverre Berg Landsnes, Stavanger, og Jan Johansen, Narvik.

Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund: Sverre Enger, Oslo, Håkon A. Ødegaard, Oslo, Erling Steinbru, Askim, Bjørn Sandberg, Stathelle, Karl Aslaksen, Tromsdalen, Eindride Sommerseth, Glomfjord, Leif Kvam, Charlottenlund, Peder Thunshelle, Øvre Ardal, Kåre Lunde, Odda, Olav Kjøb-stad, Bergen, Hans Myrdal, Slemmestad, Arne Johnny Hansen, Porsgrunn, Wilhelm Hansen, Kristiansund N, Hans O. Johansen, Fredrikstad, og Mauritz Østhaug, Oslo.

Norsk Kommuneforbund: Ivar Andresen, Oslo, Jens Torp, Oslo, Alf Otte-sen, Oslo, Sigurd Karlsen, Oslo, Peder Østerbø, Oslo, Odd Hansen, Oslo, Trygve Lindblad, Oslo, John Denné, Oslo, Bjarne Enget, Oslo, Sigurd A. Danielsen, Oslo, Paul Johansen, Greåker, Randi Moe, Fjellstrand, Torbjørn Hammargren, Elverum, Per Tvetter, Segalstad bru, Gunnar Søråas, Vikersund, Vilmar Hagen, Horten, Anker Herlofsen, Bøle, Bjarne Moe, Grimstad, Arnold Olsen, Kristiansand S, Reidar Tjøstheim, Hillevåg, Alf Skare, Hauge-sund, Konrad Martin Larsen, Bergen, Konstanse Bolstad, Bergen, Bjarne Tveiten, Odda, Henning Skaar, Måløy, Alert Kristensen, Alesund, Sigurd Karlsen, Trondheim, Sven-Erik Oxholm, Trondheim, John Andersen, Stjør-dal, Sigfrid Hov, Bodø, Asbjørn Nymo, Tromsø, og Hans Jørgensen, Vardø.

Lensmannsbetjentenes Landslag: Olav Klepp, Oslo.

Norsk Lokomotivmannsforbund: Kr. Vik Andersen, Oslo.

Norsk Losforbund: Ragnar Gustavsen, Nevlunghamn.

Luftforsvarets Befalsforbund: Karl M. Olsen, Oslo.

Norsk Murerforbund: Lorang Kristiansen, Oslo, og Gunnar A. Sunde, Oslo.

Norsk Musikerforbund: Sigurd Lønseth, Oslo.

Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund: Johan B. Magnussen, Oslo, Nordahl Andreassen, Melbu, Roald Johansen, Oslo, Egill Wiggen Henriksen, Bergen, Harry Tørmoen, Oslo, Andres Tørresdal, Stavanger, Helge Gustad, Trondheim, Karl Kaspersen, Oslo, Konrad Bakken, Brumunddal, Arne Moe, Oslo, og Willy Jensen, Skien.

Norsk Papirindustriarbeiderforbund: Rolf Hauge, Oslo, Karl Larsen, Risør, Peder Myhre, Ranheim, Inger Halvorsen, Rena, Olav A. Skogen, Notodden, Matheus Larsen, Tofte i Hurum, og Bjarne Andresen, Sarpsborg.

Norsk Politiforbund: Leif Hagewick, Oslo.

Postfolkenes Fellesforbund: Aage Tømmereek, Oslo, Leif Paulsen, Oslo, Ragnar Ødven, Oslo, Rolf Rasmussen, Stavanger, og Bjørn Flage Pettersen, Oslo.

Norsk Sjømannsforbund. Torleif Ovesen, Oslo, Leif Berentsen, Oslo, Leif Østlie, Oslo, Nils A. Mathiassen, Hammerfest, Karl Staff, Tromsø, Odd Helland, Trondheim, Alf Berg, Alesund, Olaf Gjertsen, Bergen, Wernalf Falao, Bergen, Einar Dahl, Haugesund, Kjell H. Andersen, Stavanger, Helmer Jahnsen, Kristiansand S, Haakon Abrahamsen, Porsgrunn, Arne Gjersøe, Tolvsrød, Willy Syversen, Fredrikstad, og Torbjørn Hagen, Oslo.

Norsk Skinn- og Lærarbeiderforbund: Wiktor Remme, Oslo.

Norsk Skog- og Landarbeiderforbund: Knut Nakken, Oslo, Svein Morgenlien, Oslo, Thor Thorsen, Ringen i Adal, Aage Kolstad, Namnå, Per Heimdal, Vegårdshei, og Gunnar Wenneberg, Selbustrand.

Telefolkenes Fellesforbund: Bjørn Nesset, Oslo, Harald Fondevik, Oslo, Kaare Andersen, Oslo, Gunvor Smolan, Bergen, og Odd Abel Hafsrød, Halden.

Norsk Tjenestemannslag: Hjalmar Andersen, Oslo, Johnny Jacobsen, Oslo, Håkon Holgernes, Bergen, Gerd Raaer, Oslo, Holm Morgenlien, Arnes, Arne Laberg, Bjerkvik, Hans Haugen, Skien, Per Berge, Trondheim, Borgmund Bang, Vadsø, Bjarne Ingsøy, Oslo, og Haakon Hotvedt, Tønsberg.

Norsk Tolltjenestemannsforbund: Ivar Nilsen, Oslo.

Norsk Transportarbeiderforbund: Leif Bergstrøm, Oslo, Arne Hermansen, Hauketo, Gunnar Johansen, Sarpsborg, Erling Høiland, Stavanger, Ragnvald Hetle, Viksdalen, Arnfinn Berglie, Trondheim, Ole Foshaug, Bakkehaug, og Walter Kolstad, Asker.

Norsk Treindustriarbeiderforbund: Olaf Axelsen, Oslo, og Alfred Nøss, Os.

FYLKENES REPRESENTANTER

Akershus fylke: Alf Haakensen, Strømmen, og Leif Stensrud, Vollebekk.

Aust-Agder fylke: Thorleif Johannessen, Arendal.

Bergen fylke: Birger L. Larsen, Bergen, K. O. Madsen, Bergen, og Jan Tønning, Bergen.

Buskerud fylke: Trygve Lillebyen, Kongsberg, og Harry W. Karlsen, Drammen.

Finnmark fylke: Kurt Mortensen, Kirkenes.

Hedmark fylke: Bjørn Neskvern, Brandval, og Paul Frilseth, Hamar.

Hordaland fylke: Fredrik Westerlund, Odda.

Møre og Romsdal fylke: Gunnar Gundersen, Kr.sund N.

Nordland fylke: Albert Zahl, Bodø, og Rolf Thoresen, Ankenesstrand.

Nord-Trøndelag fylke: Arthur Mogstad, Malm.

Oppland fylke: Magne Mælumshagen, Lillehammer.

Oslo fylke: Gunnar Alf Larsen, Oslo, Ivar Ødegaard, Oslo, Kari Pedersen, Oslo, Fredrikke Lange Berg, Jar, Harry Pedersen, Oslo, Oscar Olsen, Oslo, Bjørg Johansen, Oslo, Finn Lund, Oslo, og Odd Hübenbecker, Oslo.

Rogaland fylke: Ole Samuelsen, Haugesund, og Georg Haug, Stavanger.

Sogn og Fjordane fylke: Erling M. Fossen, Høyanger.

Sør-Trøndelag fylke: Odd Asphjell, Orkanger, og Annar Røste, Trondheimheim.

Telemark fylke: Per Larsen, Notodden, og Arvid Skaate, Notodden.

Troms fylke: Arvid Johnsen, Harstad.

Vest-Agder fylke: Johannes Pettersen, Flekkefjord.

Vestfold fylke: Alf Andersen, Sandefjord, og Ole Kløv, Teie.

Østfold fylke: Henrik Henriksen, Sarpsborg, Leo Johannesen, Gressvik, og Øistein Hansen, Ørje.

Sekretariatet: Tor Aspengren, Odd Højdahl, Einar Strand, Leif Haraldseth, Tor Halvorsen, Liv Buck, Finn Nilsen, Lage Haugness, Otto Totland, Leif Andresen, Arne Born, Klaus Kjelsrud, Egil Halvorsen, Henry Nicolaysen, Age Petersen, Fritz W. Hannestad, Øystein Løren, Eivind Strømmen, Olav Bratlie, Else Ørbæk, Erling Johansen (også fra forbundet), Thorvald Karlsen, Erik Eriksen, Leif Skau (også fra forbundet), og Reidar Langås.

Landsorganisasjonens Revisjonsutvalg: Harry Jørgensen, Marie Lindqvist, Jens Torp (også fra forbundet).

Landsorganisasjonens administrasjon: Egil Ahlsen, Harald Andersen, Per Brannsten, Arthur Bruflat, Olav Carlsen, Odd Eide, Kai Ekanger, Øistein Gulbrandsen, Per Haraldsson, Thorleif Holth, Kjell Lien, Kurt Mosbakk, Erik Nilsen, Mirjam Nordahl, Susi Ochsenbein, Evy Buverud Pedersen, Knut Ribu, Jon Rikvold, Ragnar Røberg-Larsen, Olaf Sunde, Richard Trælnes og Arne G. Strangel.

LANDSORGANISASJONENS DISTRIKTSSEKRETÆRER

LOs distriktskontor, Bergen: Finn Lien og Olav Lerø.

LOs distriktskontor, Bodø: Hans Nordahl Jensen og Odd M. Bakkejord.

LOs distriktskontor, Drammen: Thorbjørn Hagen.

LOs distriktskontor, Gjøvik: Ole Knapp.

LOs distriktskontor, Hamar: Johnny Røed.

LOs distriktskontor, Kirkenes: Per A. Utsi.

LOs distriktskontor, Kristiansand S: Oddvar Gøthesen og Aage Bjorvand.

LOs distriktskontor, Molde: Yngve Hågensen.

LOs distriktskontor, Porsgrunn: Harald E. Olsen.

LOs distriktskontor, Sarpsborg: Thorleif Hansen.

LOs distriktskontor, Stavanger: Arne Li.

LOs distriktskontor, Tromsø: Rolf Nilssen.

LOs distriktskontor, Trondheim: Richard Haugen og Rolf-Thore Hildebrandt.

Fylkesutvalget for samorganisasjonene i Akershus: Tryggve Aakervik.

Observatører: Norsk Sosionomforbund, Svein Moldestad, Norsk Sufflørforbund og Norges Urmaker Svenneforbund.

Samarbeidskomitéen DNA/LO: Trygve Bratteli, Reiulf Steen, Ronald Bye og Reidar Hirsti.

Regjeringen: Andreas Cappelen.

Landsorganisasjonens Kvinnenemnd: Lillian Bekkevad.

Statstjenestemannskartellet: N. R. Mugaas.

Personlig innbudte: Konrad Nordahl, Parelius Mentsen, Alf Andersen, Thorleif Andresen, Elias Volan, Torjus Graver, Ragna Karlsen, Jens Berg, Paul Engstad, Hans Hegg, Per Andersen, Kristine Amundsen, Erling Frogner, Gunvald Hauge, Kjønik Kjøniksen, Josef Larsson, Alfred Nilsen, Arthur Ruud, Karsten Torkildsen, Marius Trana, Olaf Karling, Bjarne Dahlberg, Thv. Stoltenberg og Ulf Sand.

